

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

STANOVISKO

k návrhu štátneho záverečného účtu za rok 2009

Bratislava
júl 2010

Obsah:

Ú v o d	3
1 Náležitosti Návrhu záverečného účtu verejnej správy SR za rok 2009	4
2 Súhrnná charakteristika ekonomického vývoja v roku 2009	5
2.1 Ukazovatele ekonomického rastu	5
2.2 Ukazovatele trhu práce	9
2.3 Ukazovatele cenového vývoja	13
3 Výsledok hospodárenia rozpočtu verejnej správy za rok 2009 v metodike ESA 95	14
4 Aktíva a pasíva sektora verejnej správy	16
5 Príjmy štátneho rozpočtu	21
5.1 Hlavná kategória 100 – Daňové príjmy	23
5.2 Hlavná kategória 200 – Nedaňové príjmy	29
5.3 Hlavná kategória 300 – Granty a transfery	31
6 Výdavky štátneho rozpočtu	32
6.1 Výdavky štátneho rozpočtu v ekonomickom členení	32
6.1.1 Hlavná kategória 600 - Bežné výdavky	33
6.1.2 Hlavná kategória 700 - Kapitálové výdavky	35
6.2 Výdavky štátneho rozpočtu podľa funkčnej klasifikácie	35
7 Stanovisko k vybraným kapitolám štátneho rozpočtu	36
8 Programové rozpočtovanie	40
9 Rozpočtové vzťahy Slovenskej republiky a Európskej únie	41
9.1 Charakteristika vplyvu prostriedkov Európskej únie na štátny rozpočet	41
9.2 Analýza rozpočtovaných a skutočne získaných prostriedkov z Európskej únie podľa jednotlivých fondov a ich využitie	43
9.3 Spolufinancovanie z prostriedkov štátneho rozpočtu	45
9.4 Výsledky kontrolnej činnosti NKÚ SR vo vzťahu k prostriedkom EÚ	46
10 Vývoj schodku štátneho rozpočtu a jeho financovanie	46
11 Štátne aktíva a štátne pasíva	48
11.1 Štátne finančné aktíva a štátne finančné pasíva v správe MF SR	48
12 Zhodnotenie hospodárenia obcí a vyšších územných celkov	51
12.1 Obce	51
12.2 Vyššie územné celky	53
Záver	55

Zoznam použitých skratiek:

ARDAL	Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity
b. c.	bežné ceny
CR SR	Colné riaditeľstvo SR
DR SR	Daňové riaditeľstvo SR
DHM	drobný hmotný majetok
DNM	drobný nehmotný majetok
DPFO	daň z príjmu fyzickej osoby
DPPO	daň z príjmu právnickej osoby
DPH	daň z pridanej hodnoty
EAGGF	Európsky poľnohospodársky a garančný fond
EAGF	Európsky poľnohospodársky zabezpečovací a garančný fond
EAFRD	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EFF	Európsky fond pre rybné hospodárstvo
EHP	európsky hospodársky priestor
EIB	Európska investičná banka
ES	Európske spoločenstvo
ESA 95	Európsky systém účtov
EÚ	Európska únia
EÚS	európska územná spolupráca
FNM SR	Fond národného majetku SR
HDP	hrubý domáci produkt
HND	hrubý národný dôchodok
MF SR	Ministerstvo financií SR
MO SR	Ministerstvo obrany SR
MP SR	Ministerstvo pôdohospodárstva SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MVRR SR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
NBS	Národná banka Slovenska
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad SR
p. b.	percentuálny bod
RTVS, s.r.o.	Rozhlasová a televízna spoločnosť, s.r.o.
RVS	rozpočet verejnej správy
s. c.	stále ceny
SPF	Slovenský pozemkový fond
SR	Slovenská republika
ŠD	štátne dlhopisy
ŠFA	štátne finančné aktíva
ŠFCH	Štátny fond cestného hospodárstva
ŠFP	štátne finančné pasíva
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ŠP	Štátna pokladnica
ŠPP	štátne pokladničné poukážky
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
ŠR	štátny rozpočet
ŠZÚ SR	štátny záverečný účet SR
ÚPV SR	Úrad priemyselného vlastníctva SR
ÚS SR	Ústavný súd SR
VPS	Všeobecná pokladničná správa
VÚC	vyšší územný celok
ZÚVS SR	záverečný účet verejnej správy SR
ŽSR	Železnice slovenskej republiky
Žsp	Železničná spoločnosť

Ú v o d

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky v zmysle § 5 ods. 1 zákona NR SR č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR v znení neskorších predpisov vypracoval stanovisko k Návrhu

štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2009, ktorý je podľa § 29 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení neskorších predpisov súčasťou záverečného účtu verejnej správy a súčasne podáva stanovisko k vybraným častiam záverečného účtu verejnej správy z hľadiska dodržania:

- zákona č. 596/2008 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2009 v znení zákona č. 448/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o štátnom rozpočte na rok 2009,
- zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy,
- zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve,
- ďalších zákonov a predpisov súvisiacich najmä s hospodárením s prostriedkami štátneho rozpočtu a nakladania s majetkom štátu.

NKÚ SR v stanovisku hodnotí:

- náležitosti Návrhu záverečného účtu verejnej správy SR za rok 2009, ktorý obsahuje:
 - záverečný účet verejnej správy za rok 2009,
 - výsledky hospodárenia štátneho rozpočtu SR v roku 2009,
 - výsledky hospodárenia ostatných subjektov verejnej správy SR v roku 2009,
- súhrnnú charakteristiku ekonomického vývoja v roku 2009,
- výsledok hospodárenia rozpočtu verejnej správy za rok 2009 v metodike ESA 95,
- aktíva a pasíva sektora verejnej správy,
- vývoj, štruktúru a financovanie štátneho dlhu,
- príjmy a výdavky štátneho rozpočtu,
- rozpočtové vzťahy SR a EÚ,
- vývoj schodku štátneho rozpočtu a jeho financovanie,
- štátne aktíva a štátne pasíva.

Stanovisko sa opiera o kontrolné poznatky NKÚ SR za rozpočtový rok 2009 a údaje a informácie poskytnuté, resp. publikované Štátnou pokladnicou, Agentúrou pre riadenie dlhu a likvidity, Štatistickým úradom SR a Národnou bankou Slovenska.

1 Náležitosti Návrhu záverečného účtu verejnej správy SR za rok 2009

NKÚ SR konštatuje, že predložený Návrh záverečného účtu verejnej správy SR za rok 2009 v súlade s § 29 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy obsahuje:

- údaje o príjmoch a výdavkoch štátneho rozpočtu a o súhrne rozpočtov ostatných subjektov verejnej správy za príslušný rozpočtový rok,
- bilanciu financovania schodku štátneho rozpočtu a štátneho dlhu,
- prehľad o stave a vývoji dlhu verejnej správy,
- údaje o aktívach a pasívach verejnej správy vrátane bilancie štátnych aktív a štátnych pasív,
- prehľad o poskytnutých návratných finančných výpomociach a o stave a vývoji štátnych záruk,
- prehľad o použití rozpočtových rezerv,
- prehľad o poskytnutých úľavách podľa osobitného predpisu,

- prehľad o stave daňových pohľadávok a colných pohľadávok,
- súhrnnú správu o výsledkoch finančnej kontroly a vnútorného auditu.

2 Súhrnná charakteristika ekonomického vývoja v roku 2009

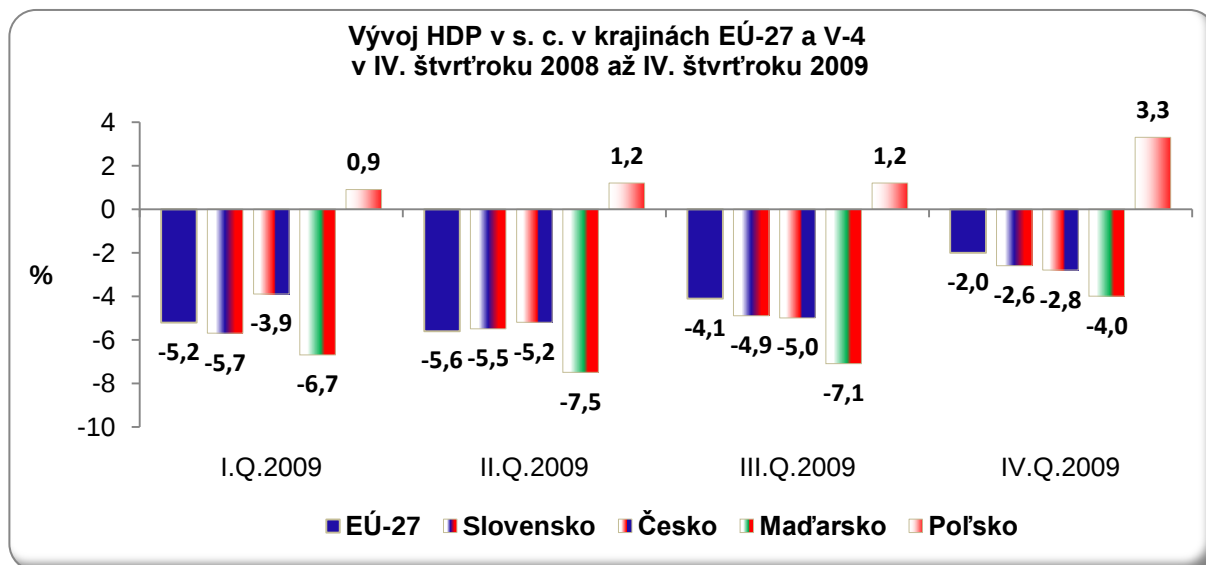
Súhrnná charakteristika hodnotí makroekonomický vývoj Slovenska v nadväznosti na zmeny vo vonkajších a vnútorných podmienkach v roku 2009.

Dopady pretrvávajúcej globálnej krízy v roku 2009 sa nedali pri otvorenej a tým zraniteľnej slovenskej ekonomike výrazne ovplyvniť domácou hospodárskou politikou. Nepriaznivý vývoj v externom prostredí a s tým súvisiaci pokles zahraničného dopytu spôsobili, že globálna kríza sa v plnom rozsahu prejavila aj na Slovensku. Jej vplyvom sa znížil potenciálny HDP, poklesla dynamika exportu vrátane celkového domáceho dopytu a oslabil sa trh práce. Tým sa potvrdili očakávania o ďalšom smerovaní slovenskej ekonomiky v podmienkach zníženia ekonomickej výkonnosti v roku 2009.

Pozitívne sa vo vnútornom ekonomickom prostredí v roku 2009 prejavili aj opatrenia vlády SR na prekonanie dopadov globálnej krízy.

2.1 Ukazovatele ekonomického rastu

Spomaľovanie ekonomického rastu v roku 2009 zasiahlo celú EÚ, keď väčšina krajín spoločne zaznamenávala ekonomické problémy. Vývoj HDP v parite kúpnej sily na jednu zamestnanú osobu v krajinách EÚ-27 a stredoeurópskeho regiónu V-4 v IV. štvrtroku 2008 až IV. štvrtroku 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

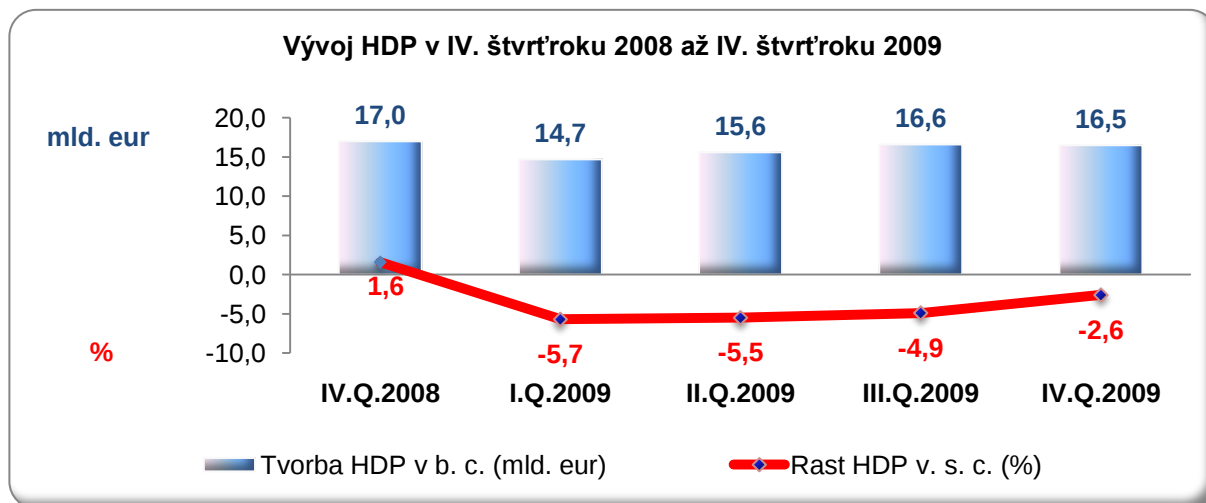

Zdroj: ŠÚ SR

Hlavnou príčinou zníženia ekonomického rastu v krajinách EÚ-27 v roku 2009 bol pokles čistého exportu a negatívne príspevky hrubého fixného kapitálu. Na Slovensku a v Poľsku k dynamike ekonomického rastu prispela nielen konečná spotreba domácností, ale aj konečná spotreba verejnej správy, kým v Česku len konečná spotreba domácností a v Maďarsku dokonca iba tvorba zásob.

Na Slovensku zhoršovanie makroekonomických podmienok pozorované v posledných mesiacoch roku 2008 pokračovalo aj v I. polroku 2009, v ktorom sa ekonomický rast

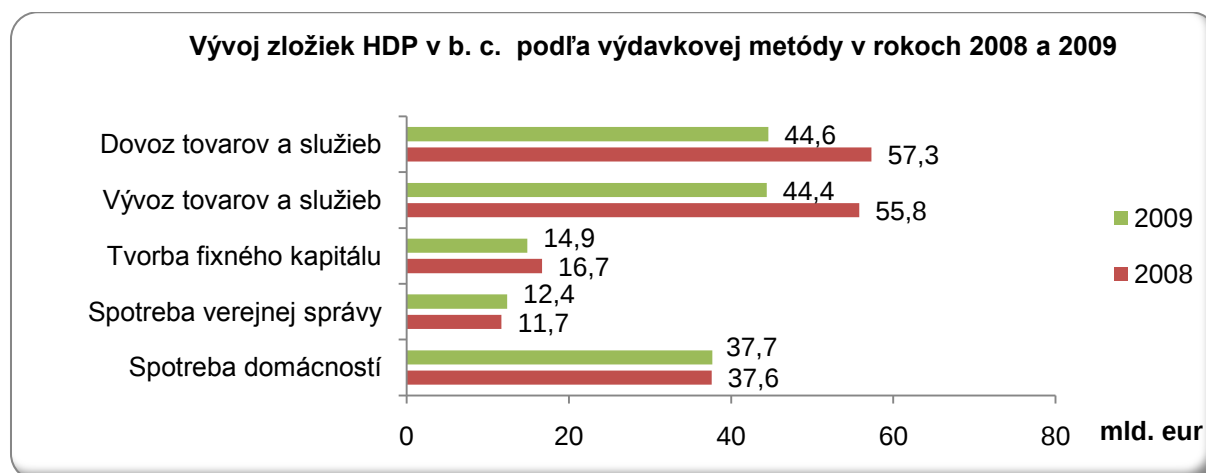
v porovnaní s rokom 2008 výrazne znížil o 4,7 %. Vývoj tvorby HDP v b. c. a jeho rastu v s. c. v IV. štvrtroku 2008 až IV. štvrtroku 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

Zdroj: ŠÚ SR

Zlepšenie vývoja HDP na Slovensku v II. polroku 2009 súviselo s oživením globálneho dopytu, ktorý sa pozitívne prejavil najmä v zahraničnom obchode, ktorého čistý príspevok k reálnemu rastu HDP vplyvom predstihu rastu vývozu pred dovozom bol 0,4 p. b.

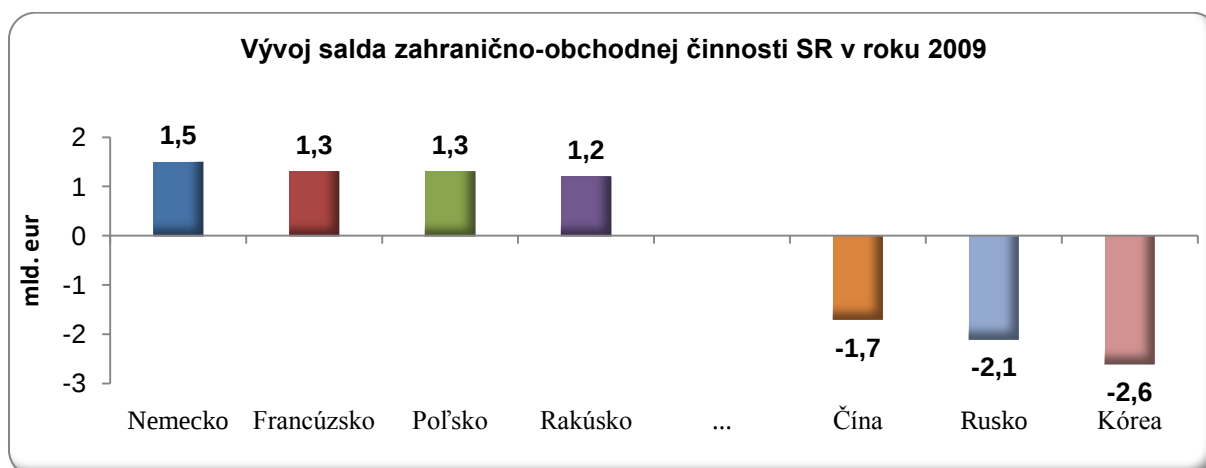
Na poklese výkonnosti slovenskej ekonomiky o 4,7 % v s. c. a tvorby HDP v b. c. o 3,9 mld. eur na 63,3 mld. eur sa v roku 2009 podieľal tak domáci ako aj zahraničný dopyt. Vývoj rastu jednotlivých zložiek HDP v s. c. podľa výdavkovej metódy v rokoch 2008 a 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

Zdroj: ŠÚ SR

Hospodárenie zahraničného obchodu v roku 2009 napriek medziročnému zníženiu dynamiky skončilo v roku 2009 aktívnym saldom, a to z dôvodu väčšieho poklesu dovozu v porovnaní s poklesom vývozu. Deficit bežného účtu platobnej bilancie sa v roku 2009 znížil približne o 3,3 p. b. na -3,2 % z HDP, čo súviselo najmä s pozitívnym vývojom bilancie tovarov v rámci obchodnej bilancie. Výška prebytku bilancie tovarov dosiahla v roku 2009 hodnotu 1 186,8 mil. eur, čo v porovnaní s rokom 2008 predstavuje zlepšenie o 1 944,6 mil. eur.

Prehľad najvyšších a najnižších sald v zahranično-obchodnej činnosti Slovenska za rok 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

Zdroj: ŠÚ SR

Z hľadiska hlavných ekonomických zoskupení sa vývoz do krajín EÚ v roku 2009 znížil o 19,3 %, čo predstavovalo podiel 85,7 % na celkovom vývoze pri poklese dovozu z krajín EÚ na celkovom dovoze o 23,4 % na 67,6 %. V tovarovej štruktúre celkového vývozu rozhodujúcu časť tvorili počítače, elektronické a optické zariadenia, ktorých podiel na celkovom vývoze sa medziročne zvýšil o 4,1 p. b. na 21,7 %. V porovnaní s rokom 2008 najviac v roku 2009 klesol dopyt po motorových vozidlách a návesoch o 3,1 mld. eur, čo predstavovalo medziročný pokles podielu na celkovom vývoze o 1,9 p. b. na 21,7 %.

Vo vývoji zahranično-obchodnej činnosti Slovenska v roku 2009 sa pozitívne prejavili proexportné opatrenia vlády SR zamerané na zmiernenie dopadov globálnej krízy a obnovu ekonomickej aktivity, najmä opatrenia v oblasti ekonomickej propagácie a prezentácie Slovenska v zahraničí, odstraňovania tarifných a netarifných prekážok vývozu, financovania a poisťovania vývozu so štátnou podporou, podpory rozvojovej spolupráce SR a exportu malých a stredných podnikov.

Tvorba hrubého fixného kapitálu v b. c., ktorou sa meria investičný dopyt, sa v roku 2009 medziročne znížila o 1,8 mld. eur na 14,9 mld. eur, čo v reálnom raste znamenalo pokles o 12,3 p. b. na -10,5 %. Najväčší objem kapitálových výdavkov v objeme 10,1 mld. eur smeroval do sektora nefinančných korporácií, pričom v sektore verejnej správy bolo investovaných 1,2 mld. eur. Pozitívne na investičný dopyt pôsobilo najmä členstvo Slovenska v eurozóne, politická a ekonomická stabilita, nízke náklady na pracovnú silu pri pomerne vysokej produktivite práce, atraktívny daňový systém s jednotnou 19 % daňou a znižovanie administratívneho zaťaženia. Negatívne sa v roku 2009 prejavovali pretrvávajúce problémy v oblasti vymožitelnosti práva a boja proti korupcii.

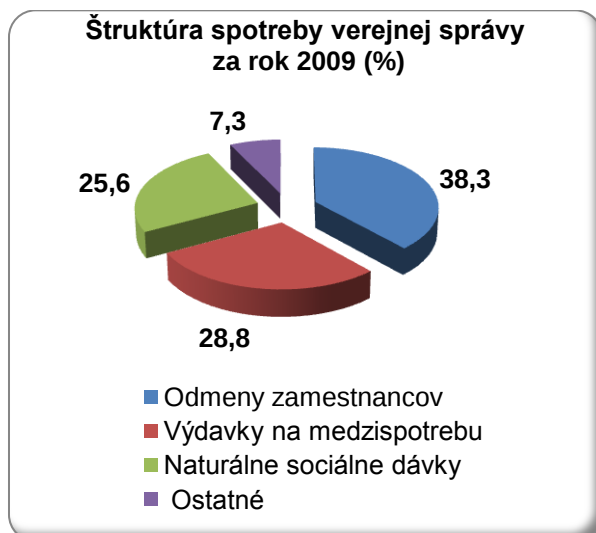
Hodnota stavebných investícií sa v roku 2009 medziročne znížila o 22,3 % na 6,6 mld. eur, čo sa okrem iného prejavilo aj v počte začatých, rozostavaných a dokončených bytov. Porovnanie výstavby a úbytku bytov v rokoch 2008 a 2009 dokumentuje nasledujúca tabuľka:

Názov ukazovateľa	2008	2009	Rozdiel
Počet začatých bytov	28 321	20 325	-7 996
Počet rozostavaných bytov	66 122	67 597	1 475
Počet dokončených bytov	17 184	18 834	1 650
Počet úbytku bytov	2 745	1 208	-1 537

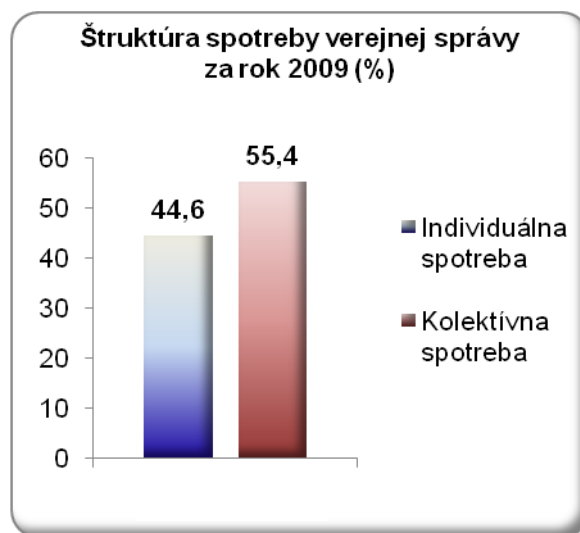
Zdroj: ŠÚ SR

Najviac bytov sa v roku 2009 dokončilo v Bratislavskom (5 982) a Trnavskom (2 624) kraji. Najmenej v Košickom kraji (1 009). V medziročnom poklese dynamiky počtu začatých bytov o 7 996 bytov na 20 325 bytov sa negatívne prejavilo zhoršenie podmienok pri poskytovaní úverov v dôsledku globálnej krízy.

Konečná spotreba verejnej správy v b. c. sa v roku 2009 v porovnaní s rokom 2008 zvýšila o 0,7 mld. eur na 12,4 mld. eur pri medziročnom reálnom poklese o 2,5 p. b. na 2,8 %. Medzispotreba sa v priemere za rok 2009 medziročne zvýšila o 6,2 % na 3,6 mld. eur, výdavky za nakúpené služby o 9,3 % a za spotrebu materiálu a energie o 2,1 %. Celkovú štruktúru konečnej spotreby verejnej správy za rok 2009 dokumentujú nasledujúce grafy:

Zdroj: ŠÚ SR

Zdroj: ŠÚ SR

Vo vývoji konečnej spotreby verejnej správy v roku 2009 sa v plnej miere odzrkadlilo zhoršenie ekonomického vývoja s dopadom na zvýšenie deficitu verejnej správy z rozpočtovanej úrovne 4,9 % na 6,8 % z HDP, čo bolo o 0,5 p. b. viac ako v eurozóne. Zvýšenie tohto deficitu nad referenčnú hodnotu deficitu verejnej správy stanovenú Európskou komisiou vo výške 3 % z HDP viedlo po formálnom schválení Radou EÚ dňa 2. decembra 2009 k zaradeniu Slovenska do procedúry nadmerného deficitu.

Konečná spotreba domácností v roku 2009 medziročne znížila dynamiku svojho rastu o 6,7 p. b. na úroveň -0,7 %, čo predstavovalo hodnotu 37,7 mld. eur. Spomalenie dynamiky rastu súviselo nielen so zhoršením podmienok na trhu práce a s ním súvisiacim poklesom rastu zamestnanosti a rastu miezd, ale aj s poklesom spotrebiteľskej dôvery. Najväčší podiel na celkovej konečnej spotrebe domácností v roku 2009 mali výdavky na bývanie (26 %) a na nákupy potravinárskeho tovaru (18,3 %).

Porovnanie vývoja zložiek HDP v b. c. podľa výrobnnej metódy za roky 2008 a 2009 dokumentuje nasledujúca tabuľka:

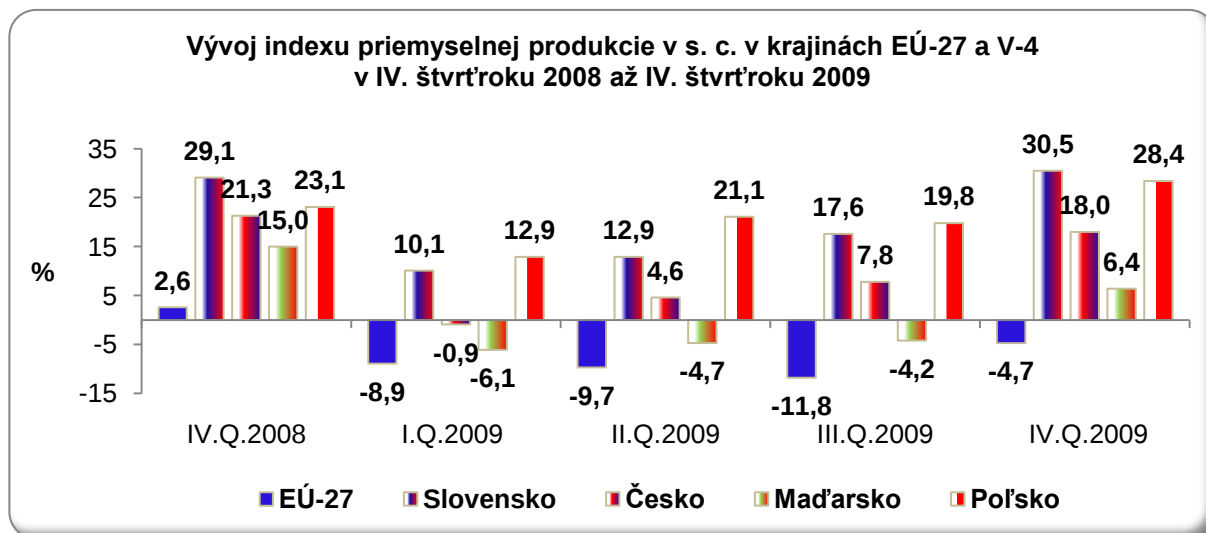
(v mld. eur)

Názov ukazovateľa	2008	2009	Rozdiel	Rast
Produkcia	155,8	138,7	- 17,1	- 11,0 %
Medzispotreba	94,7	81,1	- 13,6	- 14,4 %
Hrubá pridaná hodnota	61,0	57,5	- 3,5	- 5,7 %
Čisté dane z produktov	6,3	5,8	- 0,5	- 7,9 %
HDP spolu	67,2	63,3	- 3,9	- 5,8 %

Zdroj: ŠÚ SR

Objem hrubej produkcie v roku 2009 v dôsledku globálnej krízy v porovnaní s rokom 2008 poklesol o 10,8 % na 138,7 mld. eur, čo ovplyvnilo aj medziročné zníženie medzispotreby o 14,8 % na 81,1 mld. eur a pridanej hodnoty o 4,6 % na 57,5 mld. eur.

Pozitívom je nárast podielu pridanej hodnoty na hrubej produkcii o 2,7 p. b. na 41,5 %. Najväčší podiel na celkovom objeme pridanej hodnoty v roku 2009 mal priemysel s 38,6 %. Vývoj indexu priemyselnej produkcie v s. c. v krajinách EÚ-27 a stredoeurópskeho regiónu V-4 v IV. štvrtroku 2008 až IV. štvrtroku 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

Zdroj: ŠÚ SR

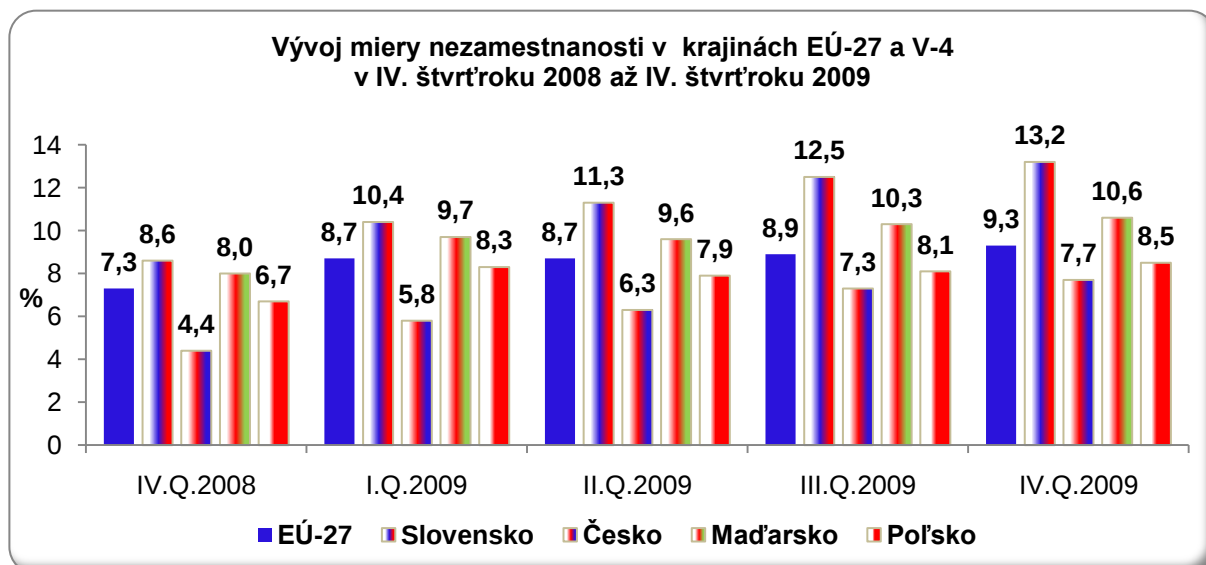
Vývoj indexu priemyselnej produkcie v krajinách EÚ-27 a V-4 v roku 2009 bol negatívne ovplyvnený globálnym vývojom, najmä v I. a II. štvrtroku 2009. Silná exportná závislosť Slovenska v podmienkach výrazného zníženia zahraničného dopytu znásobená vysokou otvorenosťou a štruktúrou domáceho priemyslu sa prejavila nielen v odvetví automobilového priemyslu, ale neskôr aj v odvetviach hospodárstva zameraných na domácu spotrebu, najmä v prípade trhu nehnuteľností, stavebníctva a vybraných služieb.

Index priemyselnej produkcie Slovenska v priemere za rok 2009 poklesol o 14,6 %, z toho najviac v priemyselnej výrobe o 16,1 %. Z priemyselných odvetví, ktoré sa najviac podieľali na poklese produkcie, bolo najvýraznejšie zníženie výroby dopravných prostriedkov o 27,3 % a strojov a zariadení o 23,3 %. Produkcia vzrástla len vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov o 5,1 %, v ťažbe a dobývaní o 1,7 % a vo výrobe koksu a rafinovaných ropných produktov o 1,0 %. Napriek tejto skutočnosti index priemyselnej produkcie Slovenska v rámci krajín EÚ-27 patril v roku 2009 k najvyšším, na čom mali zásluhu aj realizované opatrenia vlády SR na prekonanie dopadov globálnej krízy.

2.2 Ukazovatele trhu práce

Pokles výkonnosti slovenskej ekonomiky v roku 2009 sa negatívne prejavil aj na trhu práce, ktorý reagoval s oneskorením, ale o to citlivejšie. V raste nezamestnanosti sa Slovensko zaradilo medzi krajiny s vyšším ako priemerným rastom nezamestnanosti v EÚ-27.

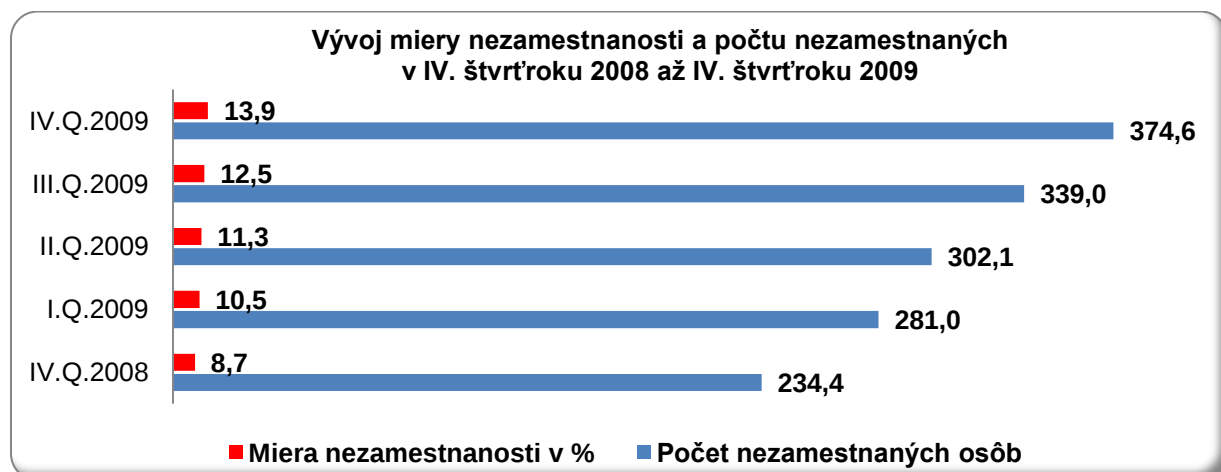
Vývoj harmonizovanej (sezónne neupravenej) miery nezamestnanosti v krajinách EÚ-27 a stredoeurópskeho regiónu V-4 v IV. štvrtroku 2008 až IV. štvrtroku 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

Zdroj: ŠÚ SR

V krajinách EÚ-27 a V-4 nastal v roku 2009 výrazný rast nezamestnanosti, v ktorom sa prejavil pokles dopytu po práci v dôsledku zníženia ekonomickej aktivity a mzdovej nepružnosti. Sprievodným znakom tohto vývoja bol aj pokles produktivity práce v dôsledku podporných opatrení vlád krajín EÚ-27 prijatých na udržanie zamestnanosti.

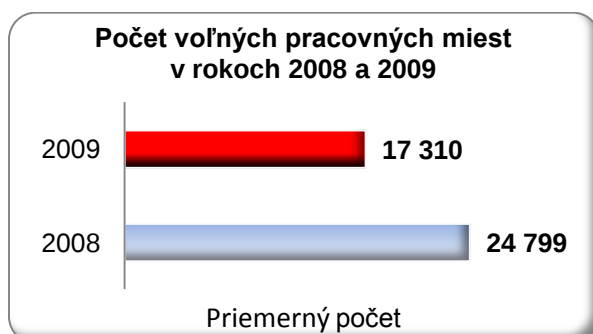
Priemerná miera nezamestnanosti na Slovensku za rok 2009 sa v porovnaní s rokom 2008 zvýšila o 2,5 p. b. na 12,1 % a počet nezamestnaných v priemere o 66,7 tis. osôb na 324,2. tis. osôb. Miera nezamestnanosti medziročne k 31. 12. 2009 vzrástla o 5,2 p. b. na 13,9 %. Vývoj miery nezamestnanosti a počtu nezamestnaných podľa výberového zisťovania pracovných síl na Slovensku v IV. štvrtroku 2008 až IV. štvrtroku 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

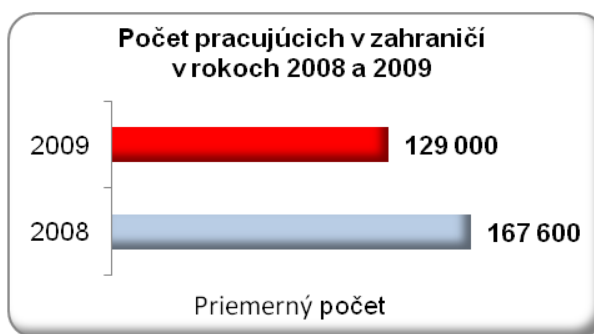
Zdroj: ŠÚ SR

Najvýraznejšie o 19 tis. osôb medziročne vzrástol počet nezamestnaných u mladých ľudí od 15 do 24 rokov. Najvyšší počet nezamestnaných 62,4 tis. osôb bol v Prešovskom kraji. Najnižšiu mieru nezamestnanosti zaznamenal Bratislavský kraj pri medziročnom zvýšení o 1,1 p. b. na 4,7 %. S týmto vývojom úzko súvisel aj vývoj ponuky voľných

pracovných miest a počtu pracujúcich v zahraničí, ktorých porovnanie za roky 2008 a 2009 dokumentujú nasledujúce grafy:

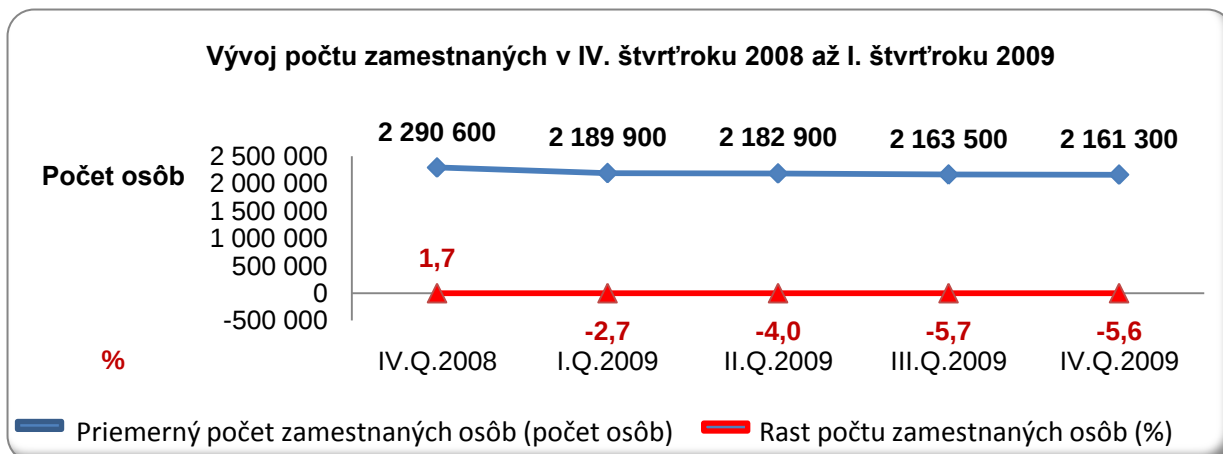
Zdroj: ŠÚ SR

Zdroj: ŠÚ SR

Medziročné zníženie ponuky voľných pracovných miest za rok 2009 v priemere o 7 488 na 17 310 miest (-30,2 %) v dôsledku globálnej krízy súviselo s poklesom ponuky práce najmä v oblasti nehnuteľností, priemyselnej výroby a administratívnych služieb. Počet pracujúcich v zahraničí sa v porovnaní s rokom 2008 v priemere znížil o 38 600 na 129 000 osôb (-23,0 %). Najvyšší úbytok pracujúcich v zahraničí bol zaznamenaný v Česku a to o 20 300 osôb.

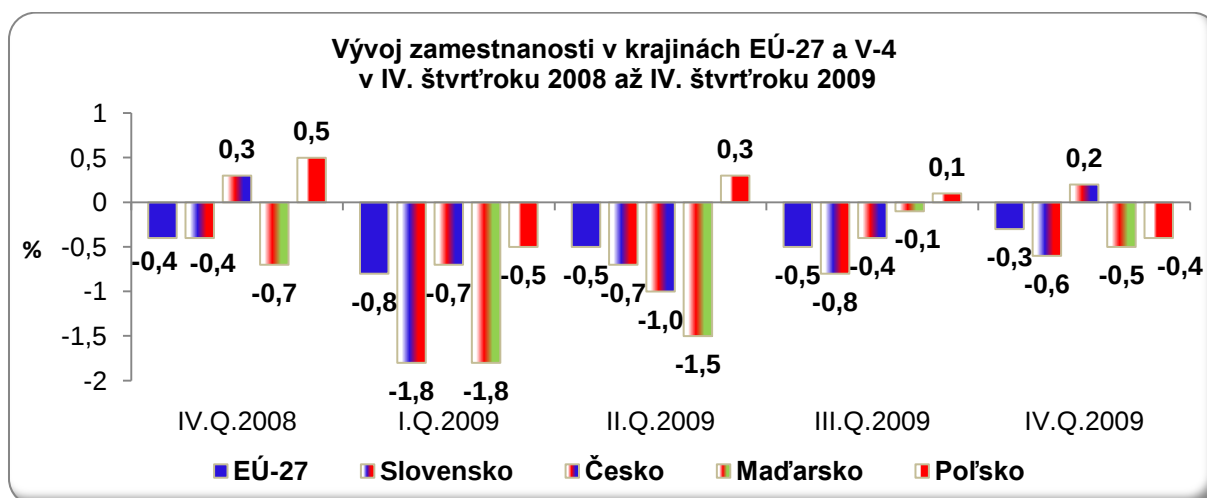
Pokles výkonnosti slovenskej ekonomiky v roku 2009 sa premietol aj do vývoja celkovej zamestnanosti, ktorá medziročne poklesla o 68 000 osôb na 2 365 800 osôb (-2,8 %). V jej štruktúre sa negatívne prejavil pokles zamestnancov o 99 500 osôb na 1 994 700 osôb (-4,8 %). Pozitívny vplyv mal predovšetkým nárast počtu podnikateľov o 35 400 osôb na 367 500 osôb (10,7 %). Vývoj priemerného počtu zamestnaných osôb v IV. štvrťroku 2008 až IV. štvrťroku 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

Zdroj: ŠÚ SR

Najvýraznejší pokles počtu pracujúcich o 78 800 osôb (-11,0 %) bol v roku 2009 zaznamenaný v odvetviach priemyslu, z toho v priemyselnej výrobe o 74 700 osôb (-11,7 %). Medziročná miera zamestnanosti osôb vo veku 15-64 rokov sa znížila o 2,2 p. b. na 60,1 %, z toho u mužov na 67,6 % a žien na 52,8 %. V štruktúre pracujúcich podľa vzdelania sa zvýšil počet vysokoškolsky vzdelaných osôb o 19 900 osôb, pričom počet pracujúcich s najnižším vzdelaním klesol o 46 800 osôb. Pozitívne na trh práce v roku 2009 pôsobili aktívne opatrenia vlády SR a následne úradov práce, sociálnych vecí a rodiny na zmiernenie dopadov globálnej krízy v oblasti zamestnanosti. Podľa údajov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR sa v roku 2009 celkovo podporilo 355 306 pracovných miest v sume 213,0 mil. eur pri priemernom dohodnutom príspevku na jedno pracovné miesto vo výške 599 eur.

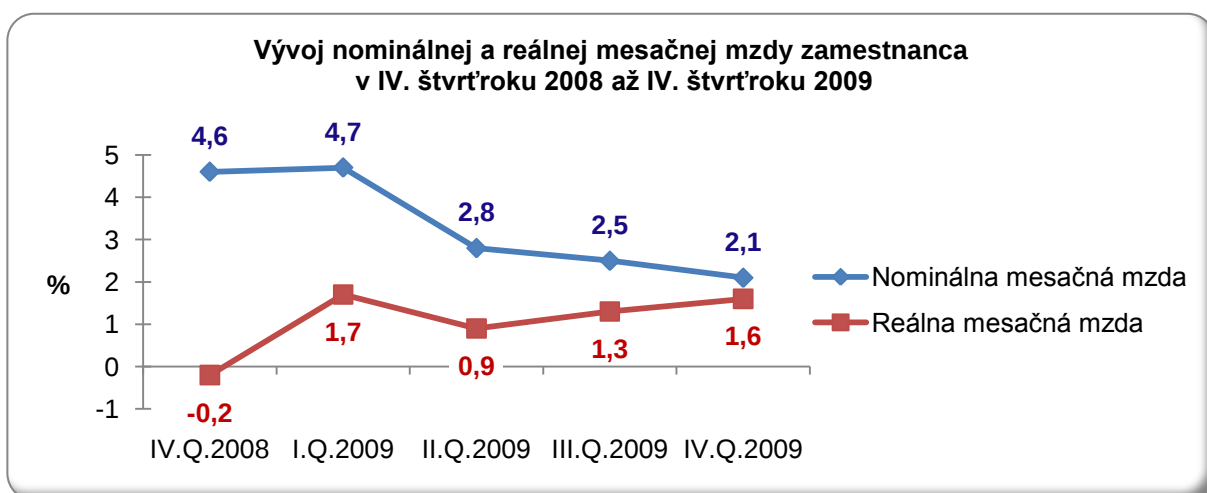
Vývoj zamestnanosti v krajinách EÚ-27 a stredoeurópskeho regiónu V-4 v IV. štvrtroku 2008 až IV. štvrtroku 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

Zdroj: Eurostat

Vo vývoji zamestnanosti v krajinách EÚ-27 a V-4 v roku 2009 sa prejavilo najmä obmedzovanie výroby v dôsledku globálnej krízy, nakoľko väčšina zamestnávateľov v snahe zachovať zamestnanosť pristupovala začiatkom roka k redukcii odpracovaných hodín a neskôr k znižovaniu počtu zamestnaných osôb. To sa premietlo aj v poklese produktivity práce, ktorá na Slovensku v porovnaní s rokom 2008 reálne poklesla o 0,5 %.

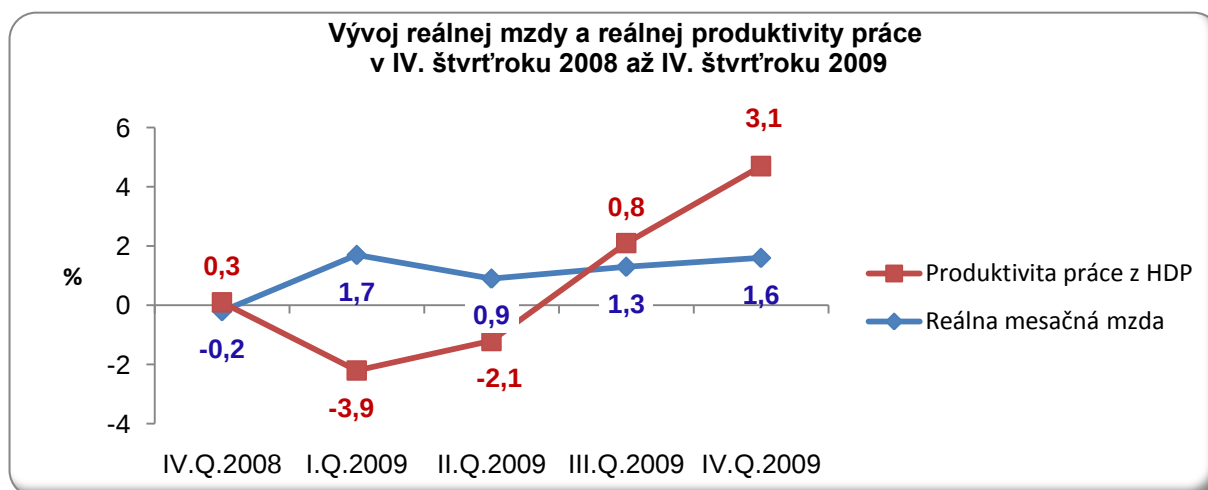
Rast nezamestnanosti a pokles zamestnanosti v podmienkach globálnej krízy v roku 2009 sa prejavil aj v mzdovom vývoji. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva medziročne vzrástla o 3,0 % na 744,50 eur pri medziročnom zvýšení reálnej mzdy o 1,4 %. Vývoj priemernej nominálnej a reálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva v IV. štvrtroku 2008 až IV. štvrtroku 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

Zdroj: ŠÚ SR

Väčšina odvetví hospodárstva s výnimkou verejného sektora zaznamenala v roku 2009 výrazné zníženie tempa rastu priemernej nominálnej mesačnej mzdy, a to až na historické minimum 2,1 % v IV. štvrtroku 2009. Reálna mesačná mzda v IV. štvrtroku 2009 zaznamenala úroveň 1,6 %, čo bolo v reálnom vyjadrení o 1,5 p. b. menej v porovnaní s produktivitou práce z HDP na úrovni 3,1 %.

Vývoj priemernej reálnej mesačnej mzdy a reálnej produktivity práce v IV. štvrťroku 2008 až IV. štvrťroku 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

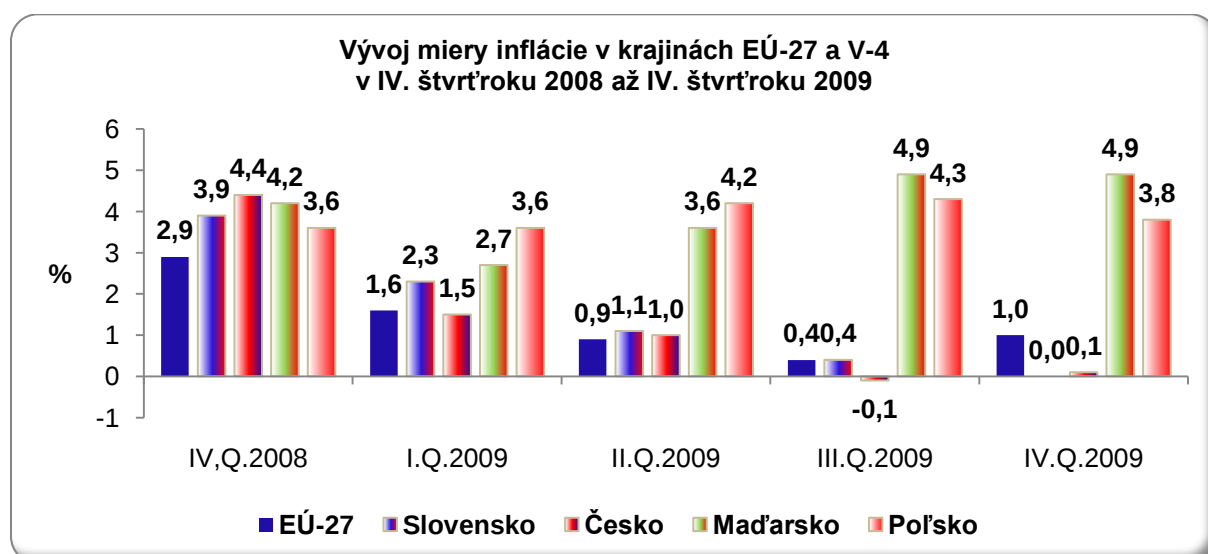

Zdroj: ŠÚ SR

V negatívnom vývoji rastu produktivity práce vo vzťahu k reálnej mzde v I. až III. štvrťroku 2009 sa prejavilo zníženie výkonnosti slovenskej ekonomiky. Vývoj reálnej mzdy v roku 2009 bol významne ovplyvnený historicky najnižšou mierou inflácie od roku 1990.

2.3 Ukazovatele cenového vývoja

Rast indexu spotrebiteľských cien na Slovensku sa v priemere za rok 2009 medziročne znížil o 3,0 p. b. na 1,6 %, čo súviselo najmä so spomalením rastu domáceho dopytu a miezd. Hlavným determinantom bol medziročný pokles cien potravín, motorových vozidiel a pohonných látok. Cenový vývoj tak s určitým časovým oneskorením sledoval trend spomaľovania ekonomického rastu v krajinách eurozóny. Vývoj miery inflácie meranej harmonizovaným indexom spotrebiteľských cien v krajinách EÚ-27 a stredoeurópskeho regiónu V-4 v IV. štvrťroku 2008 až IV. štvrťroku 2009 dokumentuje nasledujúci graf:

Zdroj: ŠÚ SR

Vo vývoji priemerného harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien v krajinách EÚ-27 a V-4 v roku 2009 sa premietla pomalšia dynamika inflácie v posledných mesiacoch roka. Európska centrálna banka definovala cenovú stabilitu ako infláciu na úrovni 2,0 %.

Pozitívom vývoja 1,6 %-nej inflácie na Slovensku v roku 2009 je, že po zavedení eura nedošlo k neodôvodnenému zvýšeniu spotrebiteľských cien. To súviselo nielen s prijatými zásadami zákona o eure a súvisiacich predpisov, ale aj s činnosťou spotrebiteľských organizácií, kontrolných orgánov, vznikom Cenovej rady a realizovaním ďalších opatrení vlády SR v cenovej oblasti. Vývoj medziročnej zmeny spotrebiteľských cien, jadrovej a čistej inflácie v jednotlivých mesiacoch a v roku 2009 dokumentuje nasledujúca tabuľka:

(v %)													
Ukazovateľ	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Rok
Spotrebiteľské ceny	3,4	3,0	2,5	2,1	1,9	1,8	1,7	1,3	0,6	0,4	0,4	0,5	1,6
Regulované ceny	5,2	5,0	4,9	4,9	4,7	4,7	5,1	5,0	3,5	3,2	2,3	2,2	4,2
Jadrová inflácia	2,5	2,0	1,3	0,9	0,6	0,5	0,2	-0,2	-0,6	-0,8	-0,5	-0,2	0,5
z toho:													
ceny potravín	1,4	1,0	-0,2	-2,5	-3,3	-4,8	-5,6	-6,2	-5,7	-6,4	-5,6	-5,5	-3,6
Čistá inflácia	2,8	2,2	1,7	1,7	1,6	1,8	1,6	1,2	0,5	0,4	0,7	1,0	1,4

Zdroj: ŠÚ SR

Najvýznamnejšími faktormi vývoja inflácie na Slovensku v roku 2009 boli v dôsledku globálnej krízy nielen nízke ceny ropy a potravín, lacná konkurencia zo zahraničia a slabý spotrebiteľský dopyt, ale aj medziročné spomalenie rastu regulovaných cien na 4,2 %. Jadrová inflácia, ktorá sleduje spotrebiteľské ceny s vylúčením regulovaných cien a administratívnych zásahov v oblasti daní tak koncom roka 2009 dosiahla zápornú hodnotu -0,2 %. Čistá inflácia, ktorá na rozdiel od jadrovej inflácie nezohľadňuje ani vývoj cien potravín, k rovnakému obdobiu dosiahla úroveň 1,0 %.

3 Výsledok hospodárenia rozpočtu verejnej správy za rok 2009 v metodike ESA 95

Hospodárenie subjektov verejnej správy v zmysle medzinárodnej metodiky vykazovania ESA 95, rozhodujúcej pre hodnotenie plnenia maastrichtských kritérií, sa pri konsolidovaných celkových príjmoch 21 705 286 tis. eur a konsolidovaných celkových výdavkoch 25 994 749 tis. eur skončilo podľa predbežných údajov deficitom vo výške 4 289 463 tis. eur. Rozpočtovaný schodok vo výške 3 137 985 tis. eur, podľa zákona č. 448/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o štátnom rozpočte na rok 2009 bol prekročený o 1 151 478 tis. eur.

Prehľad o štruktúre deficitu podľa jednotlivých subjektov verejnej správy s predbežnými údajmi za skutočnosť roka 2009 (definitívne údaje budú známe po vykonaní auditov a získaní konečných údajov pre časové rozlíšenie daní a poistného z DR SR, CR SR, Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní) a revidovanými údajmi za skutočnosť minulého roka podáva nasledujúca tabuľka:

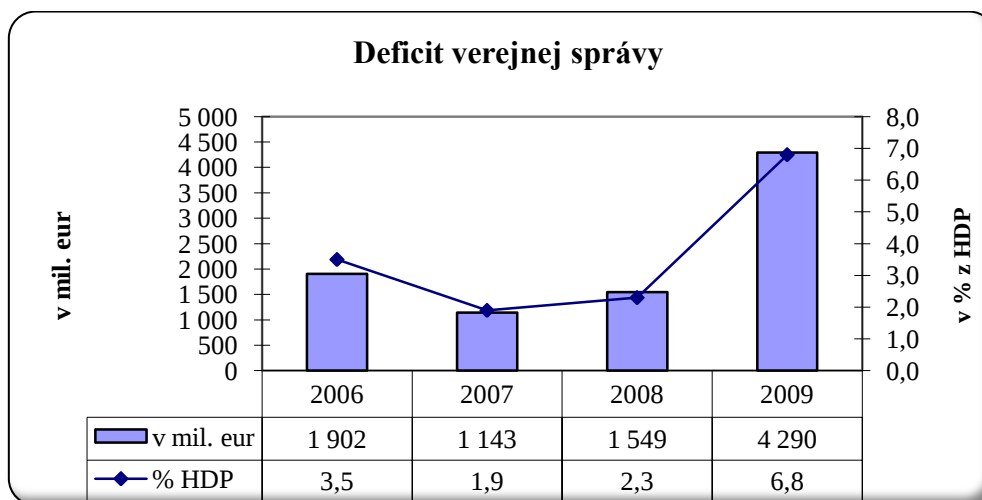
(v tis. eur)

Por. č.	Subjekty	2008	2009		
		skutočnosť	rozpočet	skutočnosť	rozdiel
1.	Štátny rozpočet	-1 687 977	-3 423 199	-3 666 602	-243 403
2.	Štátne fondy spolu	220 706	243 109	203 769	-39 340
3.	Fond národného majetku SR	-299 940	-5 996	-80 092	-74 096
4.	Slovenský pozemkový fond	-3 021	-432	-4 940	-4 508
5.	Slovenská konsolidačná, a. s.	10 124	482	11 013	10 531
6.	Verejné vysoké školy	-38 040	3 749	-55 118	-58 867
7.	Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	-1 461	681	451	-230
8.	Ústav pamäti národa	66	0	-27	-27
9.	Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	33	0	8	8
10.	Príspevkové organizácie štátu zaradené do sektora	8 099	-1 939	11 287	13 226
11.	Slovenská televízia	-8 929	-846	-1 664	-818
12.	Slovenský rozhlas	-199	186	1 714	1 528
13.	Vyššie územné celky	-47 036	-38 505	-121 159	-82 654
14.	Príspevkové organizácie VÚC zaradené do sektora	-4 382	7 965	3 193	-4 772
15.	Obce	4 116	0	-282 838	-282 838
16.	Príspevkové organizácie obcí zaradené do sektora	-929	2 157	123	-2 034
17.	Sociálna poisťovňa	287 061	52 297	-303 252	-355 549
18.	Zdravotné poisťovne	13 311	22 306	-5 659	-27 965
19.	Úrad pre dohľad nad výkonom auditu	232	0	116	116
20.	RTVS, s. r. o.	-631	0	214	214
21.	Tlačová agentúra SR	x	0	-8	-8
22.	Audiovizuálny fond	x	0	8	8
	Verejná správa spolu	-1 548 797	-3 137 985	-4 289 463	-1 151 478

Zdroj: MF SR

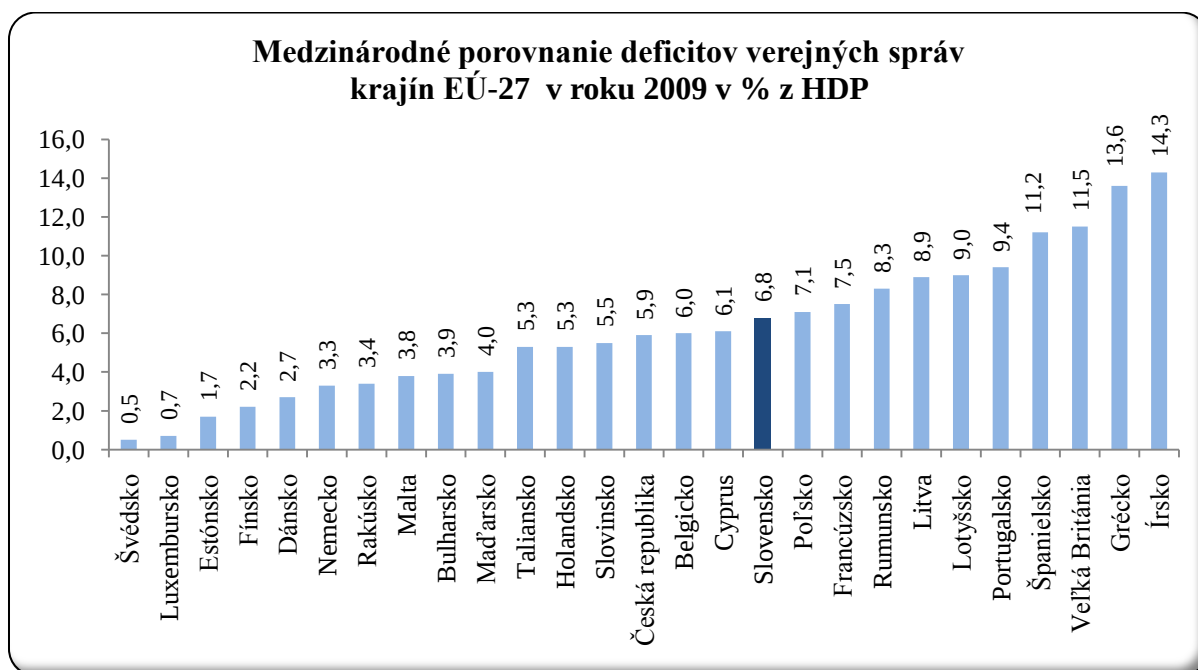
Z prehľadu je zrejmé, že na prekročenie rozpočtovaného schodku verejnej správy vplývalo v rozhodujúcej miere prekročenie rozpočtu v Sociálnej poisťovni, ktorého príčinou bol nižší výber poisťného a tiež prekročenie rozpočtu výdavkov. Nedostatok zdrojov v Sociálnej poisťovni bol kompenzovaný transferom prostriedkov zo štátnych finančných aktív, ktorý bol oproti rozpočtu vyšší o 370 752,0 tis. eur, čo malo zároveň vplyv na prekročenie rozpočtovaného schodku štátneho rozpočtu. Negatívny vplyv malo aj hospodárenie obcí, ktoré bolo rozpočtované ako vyrovnané. V skutočnosti bol dosiahnutý schodok, ktorý bol generovaný nižšími príjmami oproti rozpočtu o 94 133,0 tis. eur, vyššími výdavkami o 127 183 tis. eur a nárastom záväzkov v roku 2009 o 55 092,0 tis. eur.

Vykázaný schodok verejného sektora sa podieľa na HDP 6,8 %. Z uvedenej hodnoty 1,4 % predstavuje vplyv druhého piliera reformy dôchodkového systému. Podľa notifikácie v rámci procedúry HDP je vývoj fiškálneho kritéria nasledovný:

Zdroj: Eurostat

V medzinárodnom porovnaní dosiahla SR rovnaký podiel schodku verejnej správy na HDP za rok 2009 ako je priemer štátov EÚ-27 t. j. 6,8 %, ale v rámci eurozóny patrí SR ku štátom s horším výsledkom oproti priemeru štátov eurozóny (6,3 %). Podľa euroindikátorov publikovaných Eurostatom vyššie deficity dosiahli Írsko (14,3 %), Grécko (13,6 %), Veľká Británia (11,5 %), Španielsko (11,2 %), Portugalsko (9,4 %), Lotyšsko (9,0 %), Litva (8,9 %), Rumunsko (8,3 %), Francúzsko (7,5 %) a Poľsko (7,1 %). Porovnanie deficitov štátov EÚ-27 je v nasledujúcom grafe:

Zdroj: Eurostat

4 Aktíva a pasíva sektora verejnej správy

Návrh záverečného účtu verejnej správy obsahuje aj vyhodnotenie stavu aktív a pasív verejnej správy, ktoré vychádza z agregovaných súvah štátnych rozpočtových a príspevkových organizácií, obcí a vyšších územných celkov a ich rozpočtových a príspevkových organizácií, štátnych fondov, zdravotných poisťovní, verejných vysokých škôl a súvah ostatných subjektov verejnej správy – Sociálnej poisťovne, FNM SR, SPF, Slovenskej konsolidačnej, a. s., Ústavu pamäti národa, Slovenského národného strediska pre ľudské práva, Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Slovenskej televízie, Slovenského rozhlasu, Úradu pre dohľad nad výkonom auditu, RTVS, s. r. o., Audiovizuálneho fondu a Tlačovej agentúry Slovenskej republiky.

Celkový majetok verejnej správy dosiahol hodnotu 44 802 194,0 tis. eur a v porovnaní s rokom 2008 vzrástol o 744 569,0 tis. eur. Medziročný nárast bol zaznamenaný v stave neobežného majetku o 1 928 305,0 tis. eur a v jednotlivých položkách: v dlhodobom hmotnom majetku sa prejavil významným prírastkom 1 012 920,0 tis. eur, v dlhodobom finančnom majetku sa zvýšil o 869 640,0 tis. eur a dlhodobý nehmotný sa zvýšil o 45 745 tis. eur. U obehného majetku bol zaznamenaný pokles, ktorý bol spôsobený najmä poklesom výšky pohľadávok o 1 422 597,0 tis. eur a zásob o 127 231,0 tis. eur pri súčasnom náraste objemu krátkodobého finančného majetku o 404 260,0 tis. eur.

Prehľad majetku verejnej správy v netto účtovných hodnotách je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Druh majetku	Stav k 31. 12. 2008			Stav k 31. 12. 2009		
	Verejná správa spolu	Aktíva štátneho rozpočtu	Ost. zložky verejnej správy	Verejná správa spolu	Aktíva štátneho rozpočtu	Ost. zložky verejnej správy
a	1	2	3	4	5	6
Neobežný majetok	26 965 014	9 665 638	17 299 376	28 893 319	10 556 745	18 336 584
Obežný majetok	17 092 611	11 053 973	6 038 638	15 454 877	9 556 822	5 898 055
Časové rozlíšenie	492 166	366 062	126 104	453 998	334 173	119 825
Majetok spolu	44 057 625	20 719 611	23 338 014	44 802 194	20 447 730	24 354 464

Zdroj: Návrh ZÚVS SR

MF SR vyčíslilo k 31. 12. 2009 reálnu hodnotu majetku len u objemovo významných majetkových položiek finančných aktív a to pohľadávok vrátane návratných finančných výpomocí, dlhodobého a krátkodobého finančného majetku u vybraných subjektov verejnej správy. Hodnota majetku verejnej správy bola ovplyvnená precenením majetkových podielov štátnych rozpočtových organizácií v obchodných spoločnostiach nachádzajúcich sa v konkurze a likvidácii. Poklesla aj hodnota pohľadávok a návratných finančných výpomocí z titulu ich nevymožiteľnosti. V hodnote dlhodobého hmotného a nehmotného majetku sú zohľadnené oprávky, pri finančnom majetku a pohľadávkach je zohľadnená tvorba opravných položiek.

Najvýznamnejšou zložkou brutto hodnoty majetku verejnej správy je hodnota majetku štátnych rozpočtových organizácií vo výške 28 128 459,0 tis. eur, čo predstavuje 46,1 %-ný podiel. Na zníženie jeho hodnoty mal vplyv aj dlhodobý finančný majetok, ktorý predstavovali cenné papiere v podobe vkladov v spoločnostiach ZŤS Martin, ZŤS Dubnica nad Váhom, Poľnonákup Nové Zámky, Levice a Nitra, ktoré sa nachádzajú dlhú dobu v konkurze.

U obežného majetku boli vytvorené opravné položky vo výške 1 648 504,0 tis. eur, k pohľadávkam a k návratným finančným výpomociam vo výške 18 873,0 tis. eur. Precenenie aktív štátneho rozpočtu je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Druh majetku	účtovný stav k 31. 12. 2009 brutto	Korekcia	účtovný stav k 31. 12. 2009 netto
a	1	2	3
Neobežný majetok	16 543 752	5 987 017	10 556 735
Obežný majetok	11 250 534	1 693 712	9 556 822
Časové rozlíšenie	334 173	0	334 173
Majetok spolu	28 128 459	7 680 729	20 447 730

Zdroj: Návrh ZÚVS SR

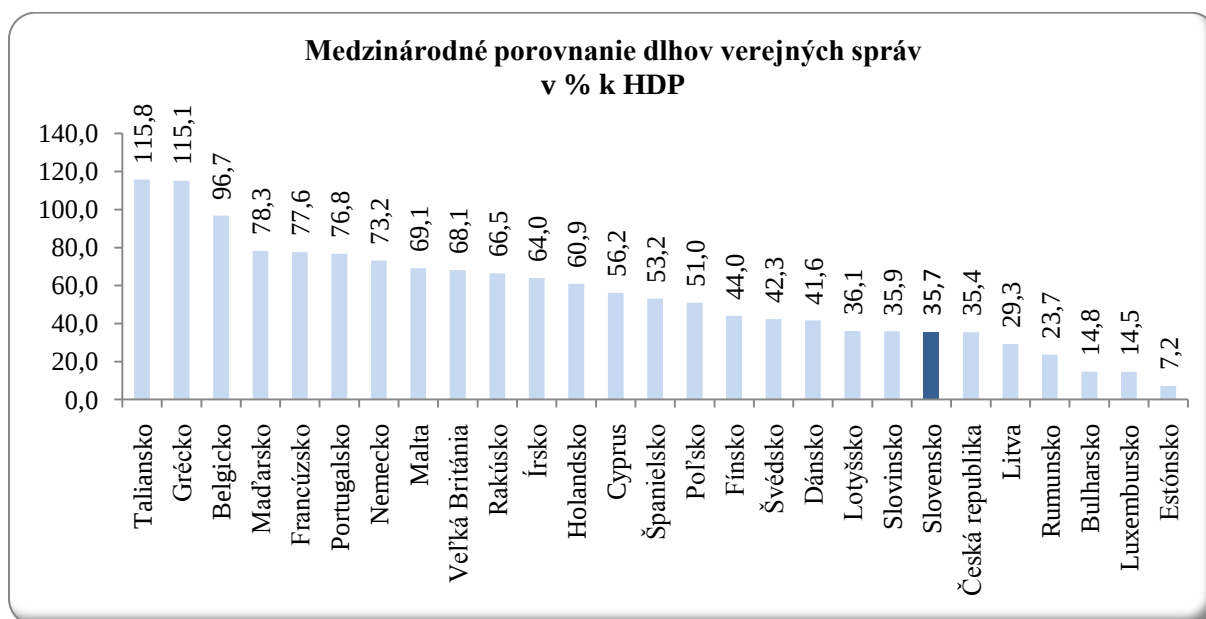
Ostatné zložky verejnej správy vykázali k 31. 12. 2009 celkový majetok v brutto hodnote 32 867 349,0 tis. eur. Po zohľadnení oprávok a opravných položiek predstavovala hodnota majetku 24 354 464,0 tis. eur, čo predstavuje 53,9 % majetku celej verejnej správy.

Vývoj dlhu verejnej správy (maastrichtský dlh)

Maastrichtský dlh je definovaný ako dlh verejnej správy pre účely procedúry nadmerného deficitu a uplatňuje sa pri hodnotení plnenia maastrichtského kritéria. Podľa príručky vládneho deficitu a dlhu (ESA 95) je vymedzený ako konsolidovaný súčet všetkých nesplatených záväzkov sektora verejnej správy v menovitej hodnote, ktoré vznikli na základe prijatých vkladov, emitovaných cenných papierov iných ako akcie, okrem finančných derivátov a prijatých pôžičiek, pričom nezahŕňa záväzky z nesplatených úrokov.

K 31. 12. 2009 dosiahol maastrichtský dlh verejnej správy hodnotu 22 584 494,0 tis. eur. Medziročné zvýšenie konsolidovaného dlhu o 3 971 658,0 tis. eur, zvýšilo jeho podiel na HDP na úroveň 35,7 %, čím vykázal nárast o 8,1 p. b. Zvýšenie bolo spôsobené rastom dlhu o 21,5 % a súčasným poklesom HDP o 5,9 %. Nachádza sa však výrazne pod vyžadovanou limitnou hranicou 60 %.

K 31. 12. 2009 vykázali najnižší maastrichtský dlh v rámci EU 27 Estónsko (7,2 %), Luxembursko (14,5 %), Bulharsko (14,8 %), Rumunsko (23,7 %), a Litva (29,3 %). K členským štátom EÚ s vyšším ako 60 % zadlžením k HDP patria Taliansko (115,8 %), Grécko (115,1 %), Belgicko (96,7 %), Maďarsko (78,3 %), Francúzsko (77,6 %), Portugalsko (76,8 %), Nemecko (73,2 %), Malta (69,1 %), Veľká Británia (68,1 %), Rakúsko (66,5 %), Írsko (64,0 %), Holandsko (60,9 %), Cyprus (56,2 %), Španielsko (53,2 %), Poľsko (51,0 %), Fínsko (44,0 %), Švédsko (42,3 %), Dánsko (41,6 %), Lotyšsko (36,1 %), Slovinsko (35,9 %), Slovensko (35,7 %), Česká republika (35,4 %), Litva (29,3 %), Rumunsko (23,7 %), Bulharsko (14,8 %), Luxembursko (14,5 %) a Estónsko (7,2 %).

Zdroj: Eurostat

Verejný dlh SR je v štruktúre tvorený dlhom ústrednej vlády (ústredných rozpočtových organizácií) a dlhom ostatných zložiek verejnej správy, čo dokumentuje nasledovný prehľad (Maastrichtský dlh v rokoch 2008 a 2009):

(v tis. eur)

Zložky verejnej správy	31. 12. 2008	31. 12. 2009	Zmena
a	1	2	3=2-1
Ústredné rozpočtové organizácie ¹⁾	17 684 259	21 362 308	3 678 049
Fond národného majetku	270 427	270 278	-149
Verejné vysoké školy	522	434	-88
Slovenský rozhlas	191	0	-191
Príspevkové organizácie štátne vo verejnej správe	830	31	-799
Vyššie územné celky	309 998	380 757	70 759
Príspevkové organizácie VÚC vo verejnej správe	135	121	-14
Obce	897 032	1 170 469	273 437
Príspevkové organizácie obcí vo verejnej správe	1 224	978	-246
Verejná správa spolu	19 164 618	23 185 376	4 020 758
Konsolidácia ²⁾	551 782	600 882	-49 100
Verejná správa spolu konsolidovaná	18 612 836	22 584 494	3 971 658
Hrubý domáci produkt v b.c. ³⁾	67 331 043	63 331 62	-3 999 4
% maastrichtského dlhu z HDP	27,6	35,7	8,1

Zdroj: MF SR, ARDAL

Poznámky k tabuľke:

1) Bez záväzkov ARDAL voči Štátnej pokladnici SR

2) Konsolidácia predstavuje nesplatené návratné finančné výpomoci poskytnuté zo štátnych finančných aktív mestu Košice (10 489,0 tis. eur), mestu Žilina (46 943,0 tis. eur), Bratislavskému samosprávnemu kraju (4 813,0 tis. eur), pôžička Trnavského samosprávneho kraja obciam (2 tis. eur) a pôžičky zo Štátneho fondu rozvoja bývania obciam (538 635,0 tis. eur).

3) HDP v roku 2009 predstavuje odhad Štatistického úradu SR.

Údaje o dlhu verejnej správy SR sú konsolidované (znížené o záväzky Agentúry pre riadenie dlhu a likvidity voči Štátnej pokladnici a o vzájomné záväzky jednotlivých subjektov verejnej správy).

Rozhodujúci objem z dlhu verejnej správy tvorí dlh ústredných rozpočtových organizácií, ktorý je v správe MF SR a predstavuje 21 362 308,0 tis. eur, čo predstavuje 94,6 % dlhu verejnej správy. Dlh ústredných rozpočtových organizácií vyčíslený v metodike Európskej komisie sa odlišuje od tzv. štátneho dlhu, ktorý sa vyčísľuje vrátane záväzkov z časového rozlíšenia niektorých položiek pasív (akruálne úroky, emisné ážia, alikvotné úrokové výnosy) a ostatných korigujúcich položiek (záväzky z refinančného systému a záväzky z anonymných vkladov).

Dlh ústredných rozpočtových organizácií medziročne vzrástol o 20,8 %, čo bolo zapríčinené najmä výrazným zvýšením schodku štátneho rozpočtu vo výške 2 791 251,0 tis. eur a potrebou financovania dlhu z minulých rokov externými zdrojmi, ktoré nahradili zníženie disponibilných prostriedkov v Štátnej pokladnici.

Podľa princípu rezidencie a podľa meny je rozdelený na domáci a zahraničný:

Ukazovateľ	31. 12. 2009	
	v tis. eur	v %
štátny dlh (maastrichtský) spolu	22 584 494	100,0
v tom: - domáci dlh	14 729 453	65,2
- zahraničný dlh	7 855 041	34,8

Zdroj: MF SR

Z hľadiska splatnosti má štátny dlh nasledovné charakteristiky:

Ukazovateľ	31. 12. 2009	
	v tis. eur	v %
štátny dlh (maastrichtský) spolu	22 584 494	100,0
v tom - krátkodobý dlh	1 293 272	5,7
- dlhodobý dlh	21 291 222	94,3

Zdroj: MF SR

Podľa meny je tvorený maastrichtský dlh z 99,6 % dlhom v eurách a 0,4 % tvoril dlh v iných menách (USD, japonské jeny, švajčiarske franky).

Rámec efektívneho riadenia dlhu a programových cieľov v parametroch dlhu v hodnotenom období určovala Stratégia riadenia štátneho dlhu na roky 2007 – 2010.

Základným princípom je zabezpečiť likviditu a prístup na trh pre financovanie potrieb štátu transparentným, obozretným a nákladovo úsporným spôsobom za predpokladu udržania rizík obsiahnutých v dlhu na akceptovateľnej úrovni. Vychádzajúc z tohto cieľa je potrebné zachovanie troch hlavných princípov:

1. Akékoľvek zvyšovanie dlhu musí byť transparentné a musí mať jasné pravidlá. Je potrebné vylúčiť nekontrolovaný a nekontrolovateľný rast dlhu.

2. Pri aktívnom riadení dlhu majú byť preferované strednodobé a dlhodobé ciele pred krátkodobými úsporami. Krátkodobé úspory nesmú byť na úkor väčších nákladov alebo väčšieho rizika nákladov v budúcnosti.
3. Riadenie dlhu má vychádzať z princípu optimálneho rizika, čo znamená, že aktívne riadenie dlhu má vychádzať z kvantifikácie rozdielu medzi potencionálnou stratou z neriadeného rizika a nákladmi spojenými na jeho elimináciu.

Stratégia zadefinovala hlavné ciele a to zmenšenie počtu emisií nových štátnych cenných papierov a ich štandardizovanie, zlepšenie transparentnosti zámerov a komunikácie emitenta, optimalizácia nákladov na obsluhu dlhu, udržanie priemernej splatnosti a durácie a za vhodných podmienok emitovanie štátnych dlhopisov pre obyvateľstvo.

Akceptovateľná úroveň refinančného a úrokového rizika je stanovená v schválenej stratégii stanovením limitu kumulatívnej splatnosti a precenenia v jednom roku a limitu kumulatívnej splatnosti a precenenia dlhu do piatich rokov. Ako sekundárne parametre sú sledované vývoj durácie a priemernej splatnosti dlhu.

Kumulatívna splatnosť v jednom roku bola 24,62 % pri limite 22,5 % a kumulatívna splatnosť na najbližších 5 rokov bola 62,87 % pri limite 60 %. Možno konštatovať, že oproti roku 2008 došlo k miernemu zhoršeniu v týchto ukazovateľoch. Pri použití metodiky Maastrichtu (bez započítania zdrojov zo Štátnej pokladnice) vykazujú obidva ukazovatele hodnoty pod stanovené limity a to 16,46 % a 58,85 %.

Pri precenení štátneho dlhu v prvom roku je stanovený limit celkového dlhu prekročený a v súčasnosti dosahuje tento ukazovateľ hodnotu 34,72 % (limit 25 %) a pri kumulatívnom precenení za 5 rokov má hodnotu 67,66 %, čo znamená prekročenie limitu o 2,66 %. Prekročenie limitu v prvom roku je čiastočne spôsobené záujmom investorov investovať do inštrumentov s kratšími splatnosťami a preferovaním ŠPP pred štátnymi dlhopismi. Bez započítania zdrojov zo Štátnej pokladnice vykazuje prekročenie iba ukazovateľ v prvom roku. Tým pri financovaní dlhu a deficitu postupovali MF SR a ARDAL podľa schválenej stratégie.

Spôsob prefinancovania potrieb štátneho dlhu a schodku bol podmienený disponibilnými zdrojmi v refinančnom systéme Štátnej pokladnice a synergickým efektom riadenia dlhu a likvidity. Pri nepriaznivých podmienkach na kapitálovom trhu boli potreby štátu kryté zdrojmi Štátnej pokladnice. Dlhopisy boli vydané v celkovej menovitej hodnote 4 208 194,9 tis. eur. Priemerná úroková sadzba portfólia nesplatených štátnych dlhopisov bola vážená hodnotou 4,04 % p. a.

Zo Štátnej pokladnice bolo ku koncu roka prostredníctvom refinančného systému použitých 3 113 911,8 tis. eur. Pokles disponibilných prostriedkov zo Štátnej pokladnice o približne 1 979 437,0 tis. eur bol riešený zabezpečením externých zdrojov z peňažného, resp. kapitálového trhu.

Úrokové náklady a poplatky na dlhovú službu sa vyvíjali v intenciách upraveného rozpočtu. Pôvodne rozpočtovaná suma 998 454,0 tis. eur bola rozpočtovými opatreniami upravená na 778 853,5 tis. eur. Čerpanie výdavkov podľa jednotlivých položiek štátneho dlhu je uvedené v nasledujúcom prehľade:

(v eur)

Ukazovateľ	Rozpočet 2009		Skutočnosť k 31. 12. 2009
	Schválený	Upravený	
Úroky zo ŠD emitovaných na domácom trhu	375 284 538,00	436 476 064,69	436 476 064,69
Doplnené disážio	0,00	262 520,00	262 519,66
Náklady spojené s fin. operáciami št. dlhu – domáce	66 538 306,00	30 338 306,00	29 843 229,67
Úroky z refinančného systému splácané ŠP	157 850 362,00	50 594 163,46	42 790 912,17
Úroky z prijatých úverov	1 951 205,00	1 951 205,00	682 678,20
Poplatky	2 655 514,00	1 655 514,00	1 483 324,47
Vnútorň dlh spolu	604 279 925,00	521 277 773,15	511 538 728,86
Úroky zo ŠD emitovaných v zahraničí a nerezidenti	340 206 765,00	205 608 411,95	205 608 411,95
Úroky z prijatých úverov	48 988 183,00	44 988 183,00	41 777 940,71
Náklady spojené s fin. operáciami št. dlhu - zahraničné	0,00	2 000 000,00	90 752,77
Poplatky	4 979 088,00	4 979 088,00	3 696 561,94
Zahraničný dlh spolu	394 174 036,00	257 575 683,00	251 173 667,37
Štátny dlh spolu	998 453 961,00	778 853 456,10	762 712 396,23

Zdroj: MF SR

Vykázané výdavky vo výške 762 712 396,2 eur predstavujú 97,9 % čerpanie vo vzťahu k upravenému rozpočtu.

Údaje týkajúce sa výdavkov spojených so správou štátneho dlhu uvedené v Návrhu záverečného účtu verejnej správy korešpondujú s finančnými výkazmi Štátnej pokladnice.

Ako sekundárne parametre sú sledované vývoj durácie a priemernej splatnosti dlhu. K výraznejšiemu posunu týchto ukazovateľov v porovnaní s predchádzajúcou stratégiou nedošlo (splatnosť 4 – 6 rokov, durácia 3,5 – 4 roky).

Na základe posúdenia charakteristík a parametrov dlhu možno konštatovať priebežné zabezpečovanie zámerov a cieľov definovaných stratégiou riadenia štátneho dlhu.

Dlh ostatných subjektov verejnej správy participuje na celkovom maastrichtskom verejnom dlhu sumou 1 222 186,0 tis. eur, čo predstavuje 5,4 %. Z ostatných zložiek bol rast zaznamenaný u VÚC v sume 70 759,0 tis. eur v dôsledku zvýšenia bankových úverov. U obcí, u ktorých je dlh tvorený úvermi a inými pôžičkami, došlo k jeho výraznému zvýšeniu o 273 437,0 tis. eur. Predmetom konsolidácie sú úvery poskytnuté ŠFRB a zostatky úverov zo štátneho rozpočtu.

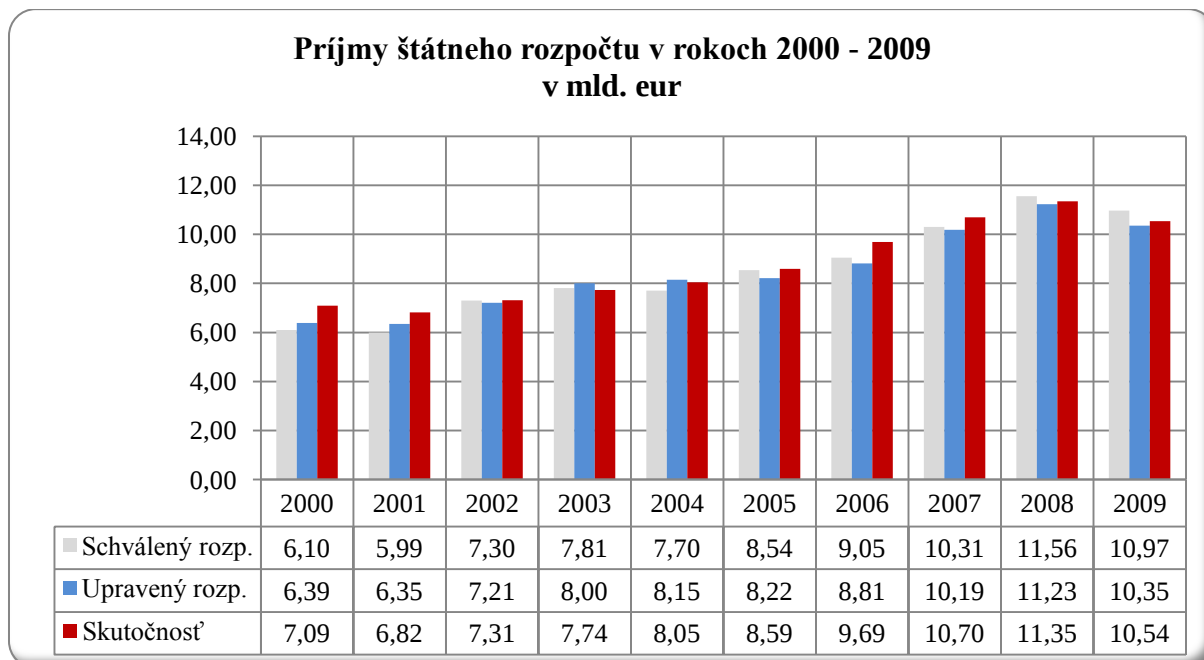
Dlh FNM SR vo výške 270 278,0 tis. eur predstavujú nesplatené záväzky voči obyvateľstvu z emisie dlhopisov z roku 1996 v sume 16 171,0 tis. eur a prevzatie rizikových záruk z kúpnych zmlúv podľa § 30 zákona č. 91/1992 Zb. o prevode majetku štátu na iné osoby.

5 Príjmy štátneho rozpočtu

Zákonom č. 596/2008 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2009 z 28. novembra 2008 NR SR schválila štátny rozpočet SR, v ktorom celkové príjmy boli rozpočtované sumou 13 115 868,7 tis. eur. Plnenie príjmov bolo ovplyvnené dopadom celosvetovej krízy a preto NR SR zákonom č. 448/2009 Z. z. z 27. októbra 2009, ktorým sa menil a doplňal zákon č. 596/2008 Z. z. o štátnom rozpočte SR na rok 2009 znížila rozpočtované príjmy na sumu 10 971 204,0 tis. eur (pokles o 16,35 %, v hodnotovom vyjadrení pokles o 2 144 664,7 tis. eur). Nedaňové príjmy s znížili zo sumy 894 194,7 tis. eur na sumu 676 187,8 tis. eur

(pokles o 24,38 %, v hodnotovom vyjadrení pokles o 218 006,9 tis. eur). Granty a transfery sa zmenili zo sumy 2 335 998,0 tis. eur na sumu 2 424 406,2 tis. eur (nárast o 3,78 %, v hodnotovom vyjadrení nárast o 88 408,2 tis. eur).

Plnenie príjmov štátneho rozpočtu od roku 2000 do roku 2009 je uvedené v nasledujúcom grafe:

Zdroj: MF SR

Prehľad o plnení daňových príjmov štátneho rozpočtu v rokoch 2008 a 2009 je v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Výdavky	Skutočnosť 2008	Rozpočet		Skutočnosť 2009	% plnenia upraveného rozpočtu	Rozdiel	Index 2009/2008
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	5=4/3*100	6=4-3	7=4/1*100
A. Daňové príjmy	9 023 779,8	7 870 610,0	7 870 610,0	8 024 302,6	102,0	153 692,6	88,9
110 Dane z príjmov a kapitálového majetku	2 445 955,5	2 269 094,0	2 269 094,0	2 314 129,7	102,0	45 035,7	94,6
120 Dane z majetku	1 391,6	420,0	420,0	725,0	172,6	305,0	52,1
130 Dane za tovary a služby	6 537 853,9	5 544 686,0	5 544 686,0	5 681 053,7	102,5	136 367,7	86,9
140 Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	36 812,9	28 117,0	28 117,0	27 187,6	96,7	-929,4	73,9
160 Sankcie uložené v daňovom konaní	1 766,0	28 293,0	28 293,0	1 206,7	4,3	-27 086,3	68,3

Zdroj: MF SR

V štátnom rozpočte SR na rok 2009 boli daňové príjmy rozpočtované sumou 9 885 676,0 tis. eur, novelou zákona boli znížené na sumu 7 870 610,0 tis. eur (pokles o 20,4 %, v hodnotovom vyjadrení pokles o 2 015 066,0 tis. eur). Najvýraznejšie sa rozpočet znížil na dani z pridanej hodnoty o 1 244 485,0 tis. eur. V rámci príjmov „Dane na tovary a služby“ boli rozpočtované aj „dane z používania tovarov a z povolenia na výkon činnosti“ v sume 106,0 tis. eur. DR SR príjmy z týchto daní neeviduje.

V zákone o štátnom rozpočte sa rozpočtujú jednotlivé daňové príjmy bez sankcií, v celkovej sume daňových príjmov sú už sankcie zahrnuté. V upravenom rozpočte predstavujú sankcie sumu 28 293,0 tis. eur, v pôvodnom zákone predstavovali sankcie 39 234,0 tis. eur.

5.1 Hlavná kategória 100 – Daňové príjmy

Daňové príjmy boli na rok 2009 rozpočtované sumou 9 885 676,0 tis. eur, v priebehu roka boli novelou zákona znížené na sumu 7 870 610,0 tis. eur. V skutočnosti boli rozpočtované daňové príjmy splnené na 102,0 % a dosiahli výšku 8 024 302,6 tis. eur. Plnenie rozpočtovaných daňových príjmov bolo prekročené o 153 692,6 tis. eur. Na prekročení rozpočtovaných daňových príjmov sa najväčšou mierou podieľala daň z pridanej hodnoty vo výške 3 846 396,2 tis. eur a daň z príjmov právnickej osoby vo výške 2 129 769,9 tis. eur. Nižší výber daní oproti rozpočtovaným príjmom bol zaznamenaný na dani z príjmov fyzickej osoby a to o 10 336,8 tis. eur.

NKÚ SR vykonal kontrolu správnosti zostavenia štátneho záverečného účtu za rok 2009 v príjmovej oblasti DR SR. Porovnaním príjmových účtov vedených DR SR s účtami vedenými v štátnej pokladnici neboli zistené rozdiely.

Dane z príjmov a kapitálového majetku

Dane z príjmov, ziskov a kapitálového majetku na rok 2009 boli rozpočtované sumou 2 269 094,0 tis. eur a skutočne dosiahnuté príjmy boli vo výške 2 314 129,7 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 102,0 %. Príjem bol vyšší oproti príjmu stanovenému v rozpočte o 45 035,7 tis. eur.

Daň z príjmov fyzickej osoby

Na rok 2009 bola daň z príjmov fyzickej osoby (znížená o prevody) rozpočtovaná v sume 38 918,0 tis. eur. Jej príjmy v skutočnosti dosiahli sumu 28 581,2 tis. eur.

Hrubý výnos z DPFO dosiahol sumu 1 656 760,7 tis. eur. Z tejto sumy bola DPFO zo závislej činnosti vo výške 1 468 114,8 tis. eur, čo predstavuje 88,6 % podiel na hrubom výnose DPFO. Výnos DPFO z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu dosiahol sumu 182 973,9 tis. eur a dane z príjmu nerezidentných osôb zo zdrojov na území SR sumu 5 672,0 tis. eur. Prevod podielu zaplatenej dane FO na verejnoprospešný účel bol v sume 17 684,3 tis. eur a do rozpočtu obcí a VÚC bol realizovaný prevod z DPFO v sume 1 610 495,3 tis. eur.

(v tis. eur)

Daň z príjmov fyzickej osoby	Rok 2008	Rok 2009	Rozdiel (2009 – 2008)
• zo závislej činnosti	1 639 775,8	1 468 114,8	-171 661,0
• z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu+ nerezidentných osôb	202 364,8	188 645,9	-13 718,9
Hrubý výnos DPFO spolu	1 842 140,6	1 656 760,7	-185 379,9
Prevody z DPFO	Rok 2008	Rok 2009	Rozdiel (2009 – 2008)
• prevod podielu zaplatenej dane FO na verejnoprospešný účel	15 036,2	17 684,3	2 648,1
• prevod DPFO do obcí a VÚC	1 709 178,8	1 610 495,3	- 98 683,5
Spolu prevod z DPFO	1 724 215,0	1 628 179,6	- 96 035,4
Výnos štátneho rozpočtu	117 925,6	28 581,2	- 89 344,4

V porovnaní s rokom 2008 bol výnos DPFO zo závislej činnosti nižší o 171 661,0 tis. eur, t. j. o 10,5 %. Pokles výberu dane bol ovplyvnený negatívnym vplyvom viacerých faktorov ako pokles priemernej mesačnej mzdy, nárast nezamestnanosti a zmrazenie miezd. Príjmy DPFO z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu sa oproti predchádzajúcemu roku znížili o 13 718,9 tis. eur, t. j. o 6,8 %. Pokles medziročných príjmov bol evidovaný najmä u platieb preddavkov na daň, pretože z dôvodu nepriaznivej hospodárskej situácie daňové subjekty využívali v priebehu roka možnosť platenia preddavkov inak. Najvyšší pokles výberu DPFO z podnikania je evidovaný v odvetviach lesníctvo a ťažba dreva, spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva, finančné služby okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia, ubytovanie a skladové a pomocné činnosti v doprave. K 31. 12. 2009 daňová správa z výberu dane z príjmov fyzických osôb previedla do rozpočtov VÚC a obcí sumu 1 610 495,3 tis. eur, čo je medziročne menej o 98 683,5 tis. eur (5,8 %). Na verejnoprospešný účel previedla daňová správa 17 684,3 tis. eur, čo je medziročne viac o 2 648,1 tis. eur.

Výnos DPFO (bez prevodu podielu zaplatenej dane na verejnoprospešný účel) bol v sume 1 639 076,4 tis. eur. Z uvedenej sumy v zmysle § 50 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov bola výška nároku za rok 2009 pre obce (70,3 %) v sume 1 152 270,7 tis. eur a výška nároku pre VÚC (23,5%) v sume 385 183,0 tis. eur.

(v eur)

Hrubý výnos DPFO za rok 2009	1 639 076 453,42	
	Obce (70,3 %)	VÚC (23,5 %)
Nárok za rok 2009	1 152 270 746,75	385 182 966,55
Vysporiadanie z roku 2008	22 512 039,34	7 525 361,88
Nárok po úprave	1 174 782 786,34	392 708 328,88
Prevod výnosu do 31. 12. 2009	-1 207 012 990,34	- 403 482 297,88
Vysporiadanie nároku z roku 2009*	-32 230 204,00	-10 773 969,00

Zdroj: DR SR

*vysporiadanie nedoplatkov a preplatkov zo zúčtovania podielov z výnosu z DPFO poukázaných v roku 2009 obciam a VÚC bolo realizované do 31. 03. 2010.

Daň z príjmov právnickej osoby

Rozpočet DPPO na rok 2009 v sume 2 077 527,0 tis. eur bol v skutočnosti prekročený o 52 242,9 tis. eur, a bol splnený na 102,5 % (po odpočte prevedenej dane na verejnoprospešný účel v sume 37 496,0 tis. eur). V porovnaní s predchádzajúcim rokom eviduje daňová správa mierny nárast príjmov ŠR z DPPO o 7 717,8 tis. eur (0,4 %). Medziročný nárast výnosu DPPO bol pozitívne ovplyvnený nárastom platieb preddavkov a vyšším výberom dane najmä u daňových subjektov v bankovom sektore, v energetickom a plynárenskom priemysle.

Na plnení výnosu DPPO sa najvýraznejšie podieľali daňové subjekty z regiónu Bratislava (66 % z plnenia za celé Slovensko).

Podiel zaplatenej dane v sume 37 496,0 tis. eur bol prevedený na verejnoprospešný účel.

V zmysle ustanovení § 35 a § 35a zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov a v súlade s § 52 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov

v znení neskorších predpisov bola za rok 2009 formou úľavy na dani z príjmov, ktorej poskytovateľom sú daňové úrady, poskytnutá štátna pomoc vo výške 29 102,8 tis. eur.

Daň z príjmov vyberaná zrážkou

Príjmy tejto dane boli voči rozpočtu na rok 2009 splnené na 102,1 %. Rozpočet vo výške 152 649,0 tis. eur bol prekročený o 3 129,6 tis. eur a dosiahol sumu 155 778,6 tis. eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom však došlo k zníženiu príjmov štátneho rozpočtu z tejto dane o 50 199,2 tis. eur (o 24,4 %). Najvyššie príjmy z tejto dane boli zaznamenané na daňových úradoch sídlacích v Bratislave, kde až 78,8 % tvorili príjmy z finančných inštitúcií, ktorých centrály sú v ich miestnej príslušnosti. Medzi najväčších platiteľov dane z príjmu vyberanej zrážkou patria štátne inštitúcie, Štátna pokladnica, nebankové subjekty a Národná banka Slovenska. Výber tejto dane bol závislý najmä od vývoja úrokových sadzieb bankového sektora

Dane z majetku

Daň z dedičstva a daň z darovania bola zrušená k 01. 01. 2004 a daň z prevodu a prechodu nehnuteľností k 01. 01. 2005. Príjem štátneho rozpočtu v roku 2009 pozostával z dobiehajúcich platieb za staré roky a bol vo výške 725,0 tis. eur.

Dane na tovary a služby

Dane za tovary a služby boli rozpočtované vo výške 5 544 686,0 tis. eur a dosiahli sumu 5 681 053,7 tis. eur, tzn. boli splnené na 102,5 %. Skutočný výnos je oproti rozpočtu o 136 367,7 tis. eur vyšší. V porovnaní s rokom 2008 je výnos nižší o 856 800,2 tis. eur.

Daň z pridanej hodnoty

Za rok 2009 boli rozpočtované príjmy DPH v sume 3 715 414,0 tis. eur splnené na 103,5 %, t. j. v skutočnosti dosiahli sumu 3 846 396,2 tis. eur. Skutočné plnenie bolo o 130 982,2 tis. eur vyššie ako rozpočtované.

Na plnení príjmov DPH sa daňová správa podieľala sumou 2 235 603,9 tis. eur, čo predstavuje 58,1 %. Colná správa sa na plnení príjmov DPH celkom podieľala sumou 1 610 792,3 tis. eur, čo predstavuje 41,9 %. V porovnaní s minulým rokom je plnenie príjmov na DPH nižšie o 32 758,98 tis. eur. Tento stav súvisí najmä s medziročným znížením úhrad vlastnej daňovej povinnosti (o 11,1 %). Medziročný pokles zaznamenali aj vratky nadmerných odpočtov (13,7 %). Plnenie DPH v roku 2008 a 2009 a ich porovnanie je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Druh príjmu	Skutočnosť rok 2008	Skutočnosť rok 2009	Rozdiel 2009 – 2008
DPH celkom	4 632 524,32	3 846 396,24	-786 128,08
z toho: daňové úrady	2 268 362,91	2 235 603,93	-32 758,98
z toho: výber dane DPH	8 460 941,91	7 518 129,35	-942 812,56
vrátený nadmerný odpočet	-6 192 578,98	-5 282 525,42	-910 053,56
nepriame dane platné do 31.12.1992	72,70	18,00	-54,70
colné úrady	2 364 161,48	1 610 792,31	-753 369,17

Zdroj: DR SR a CR SR)

V roku 2009 dochádza k poklesu uplatňovania nadmerných odpočtov z titulu odpočítania dane pri dovoze tovaru z tretích krajín a následne exportu vyrobenej produkcie, ktorý rástol s príchodom veľkých zahraničných investorov v predchádzajúcich rokoch. S útlmom zahraničného obchodu v čase hospodárskej krízy dochádza k zníženiu podielu colnej správy na výbere DPH. Pokles výberu DPH zaznamenala v roku 2009 tak daňová ako aj colná správa.

Spotrebné dane

Spotrebné dane rozpočtované na rok 2009 v sume 1 829 166,0 tis. eur boli v skutočnosti vybraté v sume 1 834 578,1 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 100,3 %.

Na príjmoch zo spotrebných daní sa daňová správa podieľala v roku 2009 sumou 544,0 tis. eur, ktoré boli z úhrad po úkonoch vykonávaných správcami dane v zmysle platného zákona. Plnenie výberu spotrebných daní v roku 2009 a porovnanie s rokom 2008 je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Druh SPD	Výška odvodu k 31.12.2008	Výška odvodu k 31.12.2009	Rozdiel
Minerálny olej	1 174 229,9	1 052 896,0	-121 333,9
Lieh	222 580,8	191 898,1	-30 682,7
Pivo	62 990,8	59 144,3	-3 846,5
Víno	3 720,4	3 544,8	-175,6
Tabakové výrobky	432 735,0	507 329,2	74 594,2
Elektrina	3 899,0	7 694,2	3 795,2
Uhlie	328,5	912,9	584,4
Zemný plyn	4 673,8	11 158,6	6 484,8
Spolu	1 905 158,2	1 834 578,1	-70 580,1

Zdroj: CR SR

Aj keď sa naplno prejavil výber novozavedených spotrebných daní z elektriny, uhlia a zemného plynu, vplyvom svetovej hospodárskej krízy ako aj plynovej krízy, bol celkový výber spotrebných daní v roku 2009 nižší o 70 580,1 tis. eur proti roku 2008. Výška výberu bola ovplyvnená krízou a tým súvisiacou zníženou konečnou spotrebou domácností v roku 2009, čo sa prejavilo hlavne u spotrebnej dane z liehu, kde došlo k najvyššiemu poklesu výberu o 11 473,9 tis. eur.

Cestná daň a daň z motorových vozidiel

Výnos z dane z motorových vozidiel v zmysle § 100 ods. 2 zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady je v plnej výške príjmom rozpočtu vyššieho územného celku, v ktorého obvode je vozidlo evidované. V roku 2009 boli do VÚC prevedené prostriedky z dane z motorových vozidiel a dobeh cestnej dane vo výške 125 812,7 tis. eur. Na účte dane z motorových vozidiel k 31. 12. 2009 bol vykazovaný zostatok 10 196,5 tis. eur. Tieto finančné prostriedky boli v zmysle platnej legislatívy poukázané VÚC do 15. 01. 2010.

Dane z medzinárodného obchodu a transakcií

V roku 2009 colné orgány v oblasti tradičných vlastných zdrojov (ide o 25 percentný podiel na finančných prostriedkoch vybratých pri dovoze tovaru z tretích krajín, ktoré sú odvádzané do rozpočtu EÚ) odviedli 27 159,6 tis. eur. Výnos z dovozného cla vymieraného pred 01. 05. 2004 bol 22,1 tis. eur a dobeh dovoznej prirážky dosiahol hodnotu 5,9 tis. eur. Celkovo bol výber daní z medzinárodného obchodu a transakcií v roku 2009 vo výške 27 187,6 tis. eur, čo predstavuje 96,7 % plnenie upraveného rozpočtu.

V porovnaní s rokom 2008 došlo k poklesu výberu daní z medzinárodného obchodu a transakcií o 9 624,3 tis. eur. Nenaplnenie rozpočtu a pokles príjmov bol v prípade daní z medzinárodného obchodu a transakcií zapríčinený poklesom medzinárodného obchodu súvisiacim s celosvetovou hospodárskou krízou.

Sankcie uložené v daňovom konaní

V daňovom konaní boli v roku 2009 uložené sankcie v celkovej výške 1 206,7 tis. eur. Plánovaný výber sankcií podľa upraveného rozpočtu (28 293,0 tis. eur) tak bol splnený len na 4,3 %. V roku 2009 daňová správa evidovala na sankciách uložených v daňovom konaní sumu 973,8 tis. eur. Oproti roku 2008 sa ich suma znížila o 399,7 tis. eur (1 373,5 tis. eur). Colná správa uložila sankcie v celkovej výške 232,9 tis. eur.

Daňové nedoplatky

Daňová správa SR evidovala k 31. 12. 2009 nedoplatky celkom vo výške 2 413 930,0 tis. eur. Z toho boli daňové nedoplatky v sume 2 386 908,0 tis. eur a nedaňové nedoplatky vo výške 27 022,0 tis. eur. V roku 2009 vzrástol objem celkových nedoplatkov o 96 284,0 tis. eur, pričom daňové nedoplatky vzrástli o 96 364,0 tis. eur a u nedaňových nedoplatkov bol zaznamenaný pokles o 80,0 tis. eur. Daňová správa SR eviduje ku dňu 31. 12. 2009 daňové nedoplatky u 159 466 daňových dlžníkov. Porovnanie stavu celkových daňových nedoplatkov je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)				
Daňové nedoplatky	k 31. 12. 2008	k 31. 12. 2009	rozdiel 2009 - 2008	index 2009/2008
DR SR	2 290 544,0	2 386 908,0	96 364,0	1,04

Zdroj: DR SR

V roku 2009 bol index rastu daňového nedoplatku (1,04), oproti indexu z roku 2008 (1,06) nižší. Je to najmä z dôvodu nižšieho rastu nevymožiteľných daňových nedoplatkov.

Vymožiteľné daňové nedoplatky zaznamenali v roku 2009 nižší nárast ako v predchádzajúcom roku z dôvodu presunu daňových nedoplatkov do pomocnej evidencie a taktiež aj uhradenia daňových nedoplatkov daňovými subjektmi na základe zasielania výziev na zaplatenie dane v náhradnej lehote.

Z celkového evidovaného stavu daňových nedoplatkov vo výške 2 386 908,0 tis. eur, je na daniach – istine evidovaných 1 646 940,0 tis. eur, čo predstavuje 69 %-ný podiel na celkových daňových nedoplatkoch. Nedoplatky na sankciách predstavujú 739 968,0 tis. eur, čo je 31 %-ný podiel na daňových nedoplatkoch.

(v tis. eur)			
Ukazovateľ	k 31. 12. 2008	k 31. 12. 2009	rozdiel 2009 - 2008
Evidovaný stav daňových nedoplatkov	2 290 544,0	2 386 908,0	96 364,0
z toho: vymožiteľné daňové nedoplatky	711 085,0	737 165,0	26 080,0
daňové nedoplatky v pomocnej evidencii	1 579 459,0	1 649 743,0	70 284,0
z toho: prihlásené daňové nedoplatky do konkurzného, vyrovnacieho a reštrukturalizačného konania	36 295,0	18 989,0	- 17 306,0
nevymožiteľné daňové nedoplatky	1 543 164,0	1 630 754,0	87 590,0

Zdroj: DR SR

Z celkového objemu daňových nedoplatkov k 31. 12. 2009 eviduje DR SR vysoký podiel nevymožiteľných nedoplatkov. Ich podiel na celkových daňových nedoplatkoch predstavuje 68,3 %. V porovnaní s rokom 2008 je evidovaný nárast o 87 590,0 tis. eur. Vymožiteľné nedoplatky predstavujú 30,9 %-ný podiel na celkových daňových nedoplatkoch,

u ktorých v porovnaní s rokom 2008 je nárast o 26 080,0 tis. eur. DR SR eviduje pokles daňových nedoplatkov prihlásených do konkurzného, vyrovnacieho a reštrukturalizačného konania o 17 306,0 tis. eur. Aj v roku 2009 boli v zmysle § 65b zákona č. 511/1992 Zb. postupované daňové pohľadávky evidované v evidencii štátnych príjmov správcu dane voči daňovým subjektom v konkurze a prvýkrát aj pohľadávky evidované v evidencii štátnych príjmov správcu dane voči daňovým subjektom v likvidácii. Kumulovaný stav daňových nedoplatkov postúpených na Slovenskú konsolidačnú, a. s. k 31. 12. 2009 predstavuje sumu 1 187 mil. eur.

V roku 2009 bola celková suma vymožených daňových nedoplatkov vo výške 604,22 mil. eur, čo predstavuje oproti roku 2008 nárast o 91,7 mil. eur.

Na zníženie stavu vymožitelných daňových nedoplatkov ku koncu roka 2009 na sumu 737 165,0 tis. eur mali vplyv aj úkony vykonané exekútormi správcu dane. V priebehu roka 2009 bolo začatých 26 909 daňových exekučných konaní na celkovú sumu 201,76 mil. eur a do konkurzného a reštrukturalizačného konania boli prihlásené pohľadávky evidované v evidencii štátnych príjmov správcu dane voči 313 daňovým subjektom v celkovej sume 55,35 mil. eur.

Okrem vyššie uvedených spôsobov vymáhania daňových nedoplatkov daňoví exekútori využívajú rôzne upozornenia daňového dlžníka na existenciu daňového nedoplatku, najčastejšie osobným pohovorom s daňovým dlžníkom, v rámci ktorého sú daňovému dlžníkovi vysvetlené dôsledky výkonu daňovej exekúcie (zablokovanie majetku, vznik exekučných nákladov a pod.), ako aj podanie informácie o zákonných možnostiach zaplatiť daňový nedoplatok v splátkach alebo v odloženej lehote. Výsledkom týchto metód je často dobrovoľná úhrada daňového nedoplatku, čím sa ušetrí čas i finančné prostriedky nielen daňových dlžníkov ale aj zo štátneho rozpočtu, keďže nedôjde k vymáhaniu nedoplatku v daňovom exekučnom konaní (t. j. nevznikajú náklady daňového konania, exekučné náklady a hotové výdavky).

K 31. 12. 2009 boli v súlade so zákonom č. 511/1992 Zb. odpísané daňové nedoplatky s následkom zániku 76 565 daňovým subjektom v celkovej sume 2 672 854,0 tis. eur, z toho v roku 2009 boli odpísané v sume 413 358,0 tis. eur.

Colné a daňové pohľadávky v colnej správe

Celková výška pohľadávok k 31. 12. 2009 bola 127 835,4 tis. eur. Oproti stavu k 31. 12. 2008 sa ich suma zvýšila celkom o 34 213,4 tis. eur, t. j. o 36,54 % a to tak pohľadávky v lehote ako aj po lehote splatnosti. Na zvýšenie pohľadávok vplývala najmä nepriaznivá hospodárska situácia a nadväzne zhoršená platobná disciplína daňových subjektov.

V lehote splatnosti dosiahli pohľadávky výšku 36 153,9 tis. eur, čo predstavuje oproti roku 2008 zvýšenie o 16 510,4 tis. eur (84,1 %).

Pohľadávky po lehote splatnosti dosiahli v roku 2009 výšku 91 681,5 tis. eur, t. j. o 17 703 tis. eur (23,9 %) viac ako v roku 2008. Najvyšší podiel na celkových nedoplatkoch dosiahli nedoplatky na spotrebných daniach a to 52,9 %. Podiel nedoplatkov na DPH predstavoval 28,4 %, cle 9,2 %, sankciách z daňového konania 4,4 %, sankciách z colného konania 3,7 %, dovoznej prírážke 1,3 % a vyrovnávacej dovoznej dávky 0,05 %.

Ak porovnáme rok 2009 s rokom 2008, nárast nedoplatkov bol v najvyššej miere zaznamenaný u spotrebných daní, a to o 31,2 %.

5.2 Hlavná kategória 200 – Nedaňové príjmy

Prehľad o plnení nedaňových príjmov štátneho rozpočtu v rokoch 2008 a 2009 je v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Výdavky	Skutočnosť 2008	Rozpočet		Skutočnosť 2009	% plnenia upraveného rozpočtu	Rozdiel	Index 2009/2008
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	5=4/3*100	6=4-3	7=4/1*100
B. Nedaňové príjmy	880 544,5	676 187,8	647 008,1	838 462,6	129,6	191 454,5	95,2
210 Príjmy z podnikania a vlastníctva majetku	81 858,1	143 568,1	140 165,2	147 091,9	104,9	6 926,6	179,7
220 Administratívne poplatky a iné poplatky a platby	295 814,0	283 989,0	276 858,3	280 994,2	101,5	4 135,9	95,0
230 Kapitálové príjmy	29 454,1	56 772,6	34 410,8	17 172,0	49,9	-17 238,8	58,3
240 Úroky z tuzemských úverov, pôžičiek, NfV, vkladov a ážio	237 676,7	64 321,4	64 323,3	90 140,7	140,1	25 817,4	37,9
250 Úroky zo zahraničných úverov, pôžičiek, NfV, vkladov a ážio	481,6	247,0	247,0	4 584,2	1 855,8	4 337,2	951,9
290 Iné nedaňové príjmy	235 260,0	127 289,6	131 003,5	298 479,6	227,8	167 476,1	126,9

Zdroj: MF SR

Nedaňové príjmy boli na rok 2009 schválené zákonom o štátnom rozpočte na rok 2009 vo výške 894 194,7 tis. eur a zákonom č. 448/2009 Z. z., ktorým sa menil a doplňal zákon o štátnom rozpočte na rok 2009 boli znížené na sumu 676 187,8 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami boli znížené na 647 008,1 tis. eur. V skutočnosti boli nedaňové príjmy v roku 2009 vykázané v sume 838 462,6 tis. eur. Pôvodný rozpočet tak bol prekročený o 162 274,8 tis. eur a upravený rozpočet o 191 454,5 tis. eur.

Kontrolou príjmov za rok 2009 bolo v niektorých prípadoch zistené, že v procese plánovania a schvaľovania príjmov došlo u niektorých organizácií k nadhodnoteniu, resp. podhodnoteniu príjmov.

Kategória 210 – Príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku

V roku 2009 boli príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku rozpočtované vo výške 143 568,1 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami boli znížené na 140 165,2 tis. eur. Skutočné príjmy dosiahli výšku 147 091,9 tis. eur, čo predstavuje plnenie upraveného rozpočtu na 104,9 %. Ich výšku ovplyvnili príjmy z dividend od akciových spoločností s majetkovou účasťou štátu a od výšky nájomného za prenájom pozemkov, budov, objektov a priestorov vo vlastníctve štátu, ktoré sú v správe jednotlivých rozpočtových kapitol.

Kategória 220 – Administratívne poplatky a iné poplatky a platby

Príjmy tejto kategórie boli rozpočtované v sume 283 989,0 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami boli znížené na 276 858,3 tis. eur. V skutočnosti dosiahli príjmy výšku 280 994,2 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 101,5 % upraveného rozpočtu.

Administratívne príjmy dosiahli spolu 160 180,6 tis. eur, platby sankčného charakteru 62 959,7 tis. eur a poplatky a platby z nepriemyselného a náhodného predaja služieb predstavovali 57 853,9 tis. eur. Ich výška závisela najmä od počtu jednotlivých aktov konania v priebehu roka (kolkové známky, súdne a správne poplatky). Najväčší podiel z týchto príjmov sa sústreďoval v kapitolách Všeobecná pokladničná správa, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo spravodlivosti SR a Ministerstvo pôdohospodárstva SR.

Kategória 230 – Kapitálové príjmy

Kapitálové príjmy boli rozpočtované v roku 2009 vo výške 56 772,6 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami boli znížené na 34 410,8 tis. eur. V skutočnosti dosiahli kapitálové príjmy hodnotu 17 172,0 tis. eur, čo predstavuje plnenie upraveného rozpočtu na 49,9 %.

Jednou z príčin nenaplnenia príjmov v tejto kategórii bola aj globálna finančná a hospodárska kríza, vplyvom ktorej klesol záujem fyzických a právnických osôb o kúpu nehnuteľností. Dôvodom nenaplnenia príjmov bola aj samotná administrácia predaja (vypracovanie znaleckých posudkov, uzatváranie kúpnych zmlúv pred schválením na MF SR a schvaľovanie kúpnych zmlúv na MF SR), ktorá spravidla presahuje rozpočtový rok.

Kategória 240 – Úroky z tuzemských úverov, pôžičiek a vkladov a NFV

Príjmy tejto kategórie boli rozpočtované vo výške 64 321,4 tis. eur. Skutočné príjmy boli vykázané vo výške 90 140,7 tis. eur, čo je o 25 819,3 tis. eur viac. Rozpočet bol splnený na 140,1 %. Rozhodujúcu časť príjmov tejto kategórie tvoril príjem z operácií, ktoré na peňažnom trhu v mene MF SR vykonáva Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity spolu 53 719,2 tis. eur (v roku 2008 95 621,7 tis. eur), z toho alikvotný úrokový výnos zo štátnych dlhopisov 37 573,2 tis. eur a úroky z úložiek v eurách 15 258,6 tis. eur.

Kategória 250 – Úroky zo zahraničných úverov, pôžičiek, vkladov a NFV

Výnos z príjmov v tejto kategórii bol v roku 2009 rozpočtovaný v sume 247,0 tis. eur. V skutočnosti dosiahli sumu 4 584,2 tis. eur, čo znamená splnenie rozpočtu na 1 855,8 %. Podstatnú časť tvorili úroky zo zahraničných vkladov v kapitole VPS v rámci operácií vykonávaných Agentúrou pre riadenie dlhu a likvidity vo výške 3 479,9 tis. eur.

Kategória 290 – Iné nedaňové príjmy

Iné nedaňové príjmy boli na rok 2009 rozpočtované sumou 127 289,6 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami boli zvýšené na 131 003,5 tis. eur. V skutočnosti dosiahli výšku 298 479,6 tis. eur, čím sa upravený rozpočet naplnil na 227,8 %. Rozhodujúca časť týchto príjmov v sume 141 879,2 tis. eur bola dosiahnutá v kapitole VPS a to najmä:

- príjmy z odvodov z hazardných hier 112 954,6 tis. eur, čo predstavuje plnenie rozpočtu na 148,0 % z dôvodu vysokého záujmu obyvateľstva o hazardné hry,
- vratky nevyčerpaných prostriedkov určených najmä na spolufinancovanie spoločných predvstupových programov 21 641,9 tis. eur (pri rozpočte 11 617,9 tis. eur), z toho z programu ISPA 16 199,9 tis. eur.

5.3 Hlavná kategória 300 – Granty a transfery

Výnos príjmov v tejto kategórii bol zákonom o štátnom rozpočte na rok 2009 schválený vo výške 2 335 998,0 tis. eur a zákonom č. 448/2009 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon o štátnom rozpočte na rok 2009 zvýšené na sumu 2 424 406,2 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami boli príjmy znížené o 595 763,2 tis. eur na sumu 1 828 643,0 tis. eur. Rozpočtovanú sumu tvorili len transfery, pretože granty sa vzhľadom na svoj charakter dobrovoľných príspevkov od dobrovoľných darcov a sponzorov nerozpočtujú. Skutočný výnos z týchto príjmov dosiahol sumu 1 678 030,5 tis. eur, čo predstavuje plnenie upraveného rozpočtu na 91,8 %. Prehľad o plnení grantov a transferov štátneho rozpočtu v rokoch 2008 a 2009 je v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Výdavky	Skutočnosť 2008	Rozpočet		Skutočnosť 2009	% plnenia upraveného rozpočtu	Rozdiel	Index 2009/2008
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	5=4/3*100	6=4-3	7=4/1*100
C. Granty a transfery	1 448 102,3	2 424 406,2	1 828 643,0	1 678 030,5	91,8	-150 612,5	115,9
310 Tuzemské bežné granty a transfery	573 677,8	541 710,8	541 710,8	554 783,4	102,4	13 072,6	96,7
320 Tuzemské kapitálové granty a transfery	3 161,8	0,0	0,0	563,7	-	563,7	17,8
330 Zahraničné granty	7 946,8	0,0	0,0	11 203,0	-	11 203,0	141,0
340 Zahraničné transfery	863 316,0	1 882 695,4	1 286 932,2	1 111 480,3	86,4	-175 451,8	128,7

Zdroj: MF SR

Kategória 310 – Tuzemské bežné granty a transfery

Tuzemské bežné transfery boli rozpočtované v sume 541 710,8 tis. eur. Tvorilo ich 10 989,7 tis. eur v kapitole Ministerstva zdravotníctva SR určených na činnosť operačných stredísk záchrannej zdravotnej služby. V kapitole Všeobecná pokladničná správa boli rozpočtované transfery zo štátnych finančných aktív podľa bodu B.1. a B.2. uznesenia vlády SR č. 717/2008 k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2009 až 2011, ktorými vláda SR súhlasila s použitím majetku FNM SR vo výške 443 471,0 tis. eur na posilnenie štátnych finančných aktív a následne príjmov štátneho rozpočtu v roku 2009. Uznesením č. 606/2009 vláda SR schválila doplnok č. 1 k návrhu na použitie majetku FNM SR v roku 2009 a zvýšila uvedenú sumu na 531 879,0 tis. eur, ktorú fond na základe uzatvorených zmlúv aj odviedol. V skutočnosti dosiahli výšku 554 783,4 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 102,4 % upraveného rozpočtu.

Kategória 320 – Tuzemské kapitálové granty a transfery

Príjmy tejto kategórie neboli rozpočtované. V skutočnosti boli vykázané v sume 563,7 tis. eur, čo predstavuje 17,8 % v porovnaní s rokom 2008.

Kategória 330 – Zahraničné granty

Táto kategória sa nerozpočtuje. Skutočnosť zahraničných grantov bola vykázaná vo výške 11 203,0 tis. eur, čo je o 3 256,2 tis. eur menej oproti skutočnosti roku 2008.

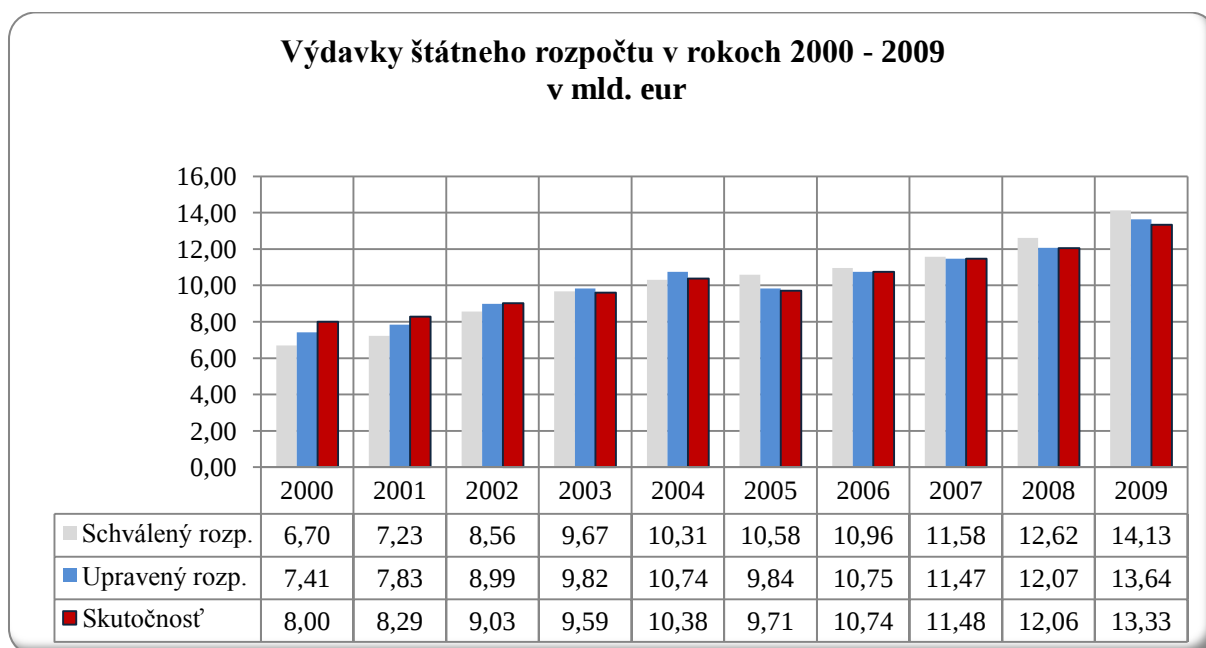
Kategória 340 – Zahraničné transfery

Z prostriedkov všeobecného rozpočtu EÚ boli rozpočtované príjmy v tejto kategórii vo výške 1 882 695,4 tis. eur. Pôvodný rozpočet bol znížený na 1 286 932,2 tis. eur. V skutočnosti sa tieto prostriedky z rozpočtu EÚ čerpali v sume 1 111 480,3 tis. eur.

Podrobnejšie hodnotenie príjmov štátneho rozpočtu zo všeobecného rozpočtu EÚ je v časti 9 tohto stanoviska.

6 Výdavky štátneho rozpočtu

Výdavky štátneho rozpočtu boli zákonom o štátnom rozpočte na rok 2009 určené vo výške 14 125 290,7 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami boli znížené na sumu 13 643 117,3 tis. eur. Skutočnosť bola vykázaná vo výške 13 332 046,6 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 97,7 % oproti upravenému rozpočtu. V porovnaní s rokom 2008 bolo čerpanie výdavkov vyššie o 1 275 453,0 tis. eur. Výdavky ŠR v rokoch 2000 až 2009 sú uvedené v nasledujúcom grafe:

Zdroj: MF SR

6.2 Výdavky štátneho rozpočtu v ekonomickom členení

Ekonomická klasifikácia triedi rovnorodé druhy výdavkov na hlavné kategórie, kategórie, položky a podpoložky a umožňuje ich identifikáciu.

Výdavky štátneho rozpočtu v ekonomickom členení sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Výdavky	Skutočnosť 2008	Rozpočet		Skutočnosť 2009	% plnenia uprav. rozpočtu	Rozdiel	Index 2009/2008
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	5=4/3*100	6=4-3	7=4/1*100
600 Bežné výdavky	10 449 221,8	11 898 135,9	11 424 409,1	11 172 700,4	97,8	- 251 708,7	106,9
700 Kapitálové výdavky	1 607 371,8	2 227 154,8	2 218 708,2	2 159 346,2	97,3	- 59 362,0	134,3
Výdavky spolu	12 056 593,6	14 125 290,7	13 643 117,3	13 332 046,6	97,7	- 311 070,7	110,6

Zdroj: MF SR

6.2.1 Hlavná kategória 600 - Bežné výdavky

Bežné výdavky štátneho rozpočtu v ekonomickom členení sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Výdavky	Skutočnosť 2008	Rozpočet		Skutočnosť 2009	% plnenia uprav. rozpočtu	Rozdiel	Index 2009/2008
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	$5=4/3*100$	$6=4-3$	$7=4/1*100$
600 Bežné výdavky	10 449 221,8	11 898 135,9	11 424 409,1	11 172 700,4	97,8	- 251 708,7	106,9
610 Mzdy, platy, služobné príjmy a OOV	1 458 715,4	1 589 184,0	1 555 251,1	1 543 925,0	99,3	- 11 326,1	105,8
620 Poistné a príspevok do poisťovní	467 204,6	523 938,7	506 878,8	497 358,6	98,1	- 9 520,2	106,5
630 Tovary a služby	1 411 638,1	1 843 239,1	1 517 259,2	1 487 638,2	98,0	- 29 621,0	105,4
640 Bežné transfery	6 226 735,3	6 943 320,2	7 066 166,6	6 881 066,2	97,4	- 185 100,4	110,5
650 Splácanie úrokov a ostatné platby súvisiace s úvermi	884 928,4	998 453,9	778 853,4	762 712,4	97,9	- 16 141,0	86,2

Zdroj: MF SR

Rozpočet bežných výdavkov bol schválený vo výške 11 898 135,9 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol znížený na sumu 11 424 409,1 tis. eur. Skutočné výdavky boli vykázané vo výške 11 172 700,4 tis. eur, čo je o 251 708,7 tis. eur menej oproti upravenému rozpočtu, ale o 723 478,6 tis. eur viac oproti roku 2008. Podiel skutočných bežných výdavkov na celkových výdavkoch predstavuje 83,8 %. V roku 2008 bol 86,7 %, čo poukazuje na mierne znižovanie podielu bežných výdavkov oproti kapitálovým. Bežnými výdavkami sa financujú prevádzkové potreby štátneho rozpočtu: mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania v štátnych rozpočtových organizáciách a na to nadväzujúce platby poistného a príspevkov zamestnávateľov do poisťovní, výdavky na tovary a služby, ďalej bežné transfery poskytnuté zo štátneho rozpočtu a splátky úrokov a ostatné platby súvisiace s úvermi.

Kategória 610 - Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania

Rozpočet tejto kategórie bol schválený vo výške 1 589 184,0 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol znížený na sumu 1 555 251,1 tis. eur. Skutočné výdavky boli vykázané vo výške 1 543 925,0 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 99,3 % oproti upravenému rozpočtu. V porovnaní s rokom 2008 dosiahla výška skutočných výdavkov nárast o 85 209,6 tis. eur. Do tejto kategórie patria všetky plnenia fyzickým osobám v pracovnom pomere, v služobnom pomere, v štátnozamestnaneckom pomere (vrátane zamestnancov zahraničnej služby) a za výkon verejných funkcií uhrádzané podľa príslušných predpisov. Patrí sem i valutová časť plátov zamestnancov zahraničnej služby vyjadrená v eurách a platy zamestnancov vykonávajúcich verejnoprospešné práce, na ktoré poskytovali príspevky príslušné úrady práce.

Mzdové výdavky boli v rozpočtových organizáciách rozpísané pre stanovený limit zamestnancov, pričom skutočný počet zamestnancov bol oproti upravenému limitu nižší.

Počet zamestnancov rozpočtových organizácií dosiahol v roku 2009 127 759 osôb, čo je o 180 osôb viac oproti skutočnosti roku 2008, t. j. o 0,1 % a oproti upravenému limitu

menej o 7 014 osôb, t. j. o 5,2 %. V úradoch ústredných orgánov štátnej správy bolo zamestnaných 11 102 osôb, čo je o 136 osôb viac oproti skutočnosti roku 2008 a o 1 041 osôb menej oproti upravenému limitu (12 143 osôb), t. j. o 8,6 %.

NKÚ SR konštatuje, že naďalej pretrváva stav, že v jednotlivých rokoch sa rozpísané limity zamestnancov nenapĺňali, pričom mzdové prostriedky boli vyčerpané. Okrem toho správcovia jednotlivých kapitol dodávateľským spôsobom zabezpečovali práce a služby, ktoré boli súčasťou činností vyplývajúcich z organizačných poriadkov jednotlivých organizácií, resp. z opisov štátnozamestnaneckých miest. Tým sa obchádzal stanovený limit počtu zamestnancov ako aj limit mzdových prostriedkov, nakoľko tieto výdavky boli hradené z kategórie 630 - Tovary a ďalšie služby.

Kategória 620 - Poistné

Rozpočet poistného bol schválený vo výške 523 938,7 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol znížený o 17 059,9 tis. eur na sumu 506 878,8 tis. eur. Skutočné výdavky boli vykázané vo výške 497 358,6 tis. eur. V porovnaní s rokom 2008 skutočné výdavky vzrástli o 30 154,0 tis. eur. Na skutočnom plnení poistného sa najviac podieľali výdavky na poistné do Sociálnej poisťovne vo výške 187 968,3 tis. eur (37,9 %).

Kategória 630 - Tovary a ďalšie služby

Rozpočet tejto kategórie bol schválený vo výške 1 843 239,1 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol znížený na sumu 1 517 259,2 tis. eur, čo je o 325 979,9 tis. eur menej. Skutočné výdavky boli vykázané vo výške 1 487 638,2 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 98,0 % oproti upravenému rozpočtu. V porovnaní s rokom 2008 dosiahla výška skutočných výdavkov nárast o 76 000,1 tis. eur.

Kategória 640 –Bežné transfery

Rozpočet bežných transferov bol schválený vo výške 6 943 320,2 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol zvýšený na sumu 7 066 166,6 tis. eur. Skutočné výdavky boli vykázané vo výške 6 881 066,2 tis. eur, čo je o 185 100,4 tis. eur menej oproti upravenému rozpočtu. V porovnaní s rokom 2008 vzrástla suma skutočných výdavkov o 654 330,9 tis. eur. Najväčší podiel v tejto kategórii predstavujú transfery jednotlivcom a neziskovým právnickým osobám, ktoré zahŕňajú platby vo forme príspevkov, dávok, dôchodkov, odstupného, členského, štipendií jednotlivcom a neziskovým právnickým osobám a pod. Tvorili až 46,2 % celkového objemu bežných transferov rozpočtovaných v štátnom rozpočte v roku 2009 (3 177 022,0 tis. eur).

Kategória 650 - Splácanie úrokov a ostatné platby súvisiace s úrokmi

Rozpočet tejto kategórie bol schválený vo výške 998 453,9 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol znížený o 219 600,4 tis. eur na 778 853,5 mil. eur. Skutočné výdavky boli v sume 762 712,4 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 97,9 % oproti upravenému rozpočtu. V porovnaní s rokom 2008 výdavky poklesli o 122 216,0 mil. eur. Patrí sem splácanie samotných úrokov (z úverov, štátnych pokladničných poukázok, dlhopisov, vládnych obligácií, atď.) i poplatkov súvisiacich s úvermi (manipulačné poplatky, provízie, dohodové poplatky, jednatel'ské poplatky).

6.2.2 Hlavná kategória 700 - Kapitálové výdavky

Kapitálové výdavky štátneho rozpočtu v ekonomickom členení sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Výdavky	Skutočnosť 2008	Rozpočet		Skutočnosť 2009	% plnenia upraveného rozpočtu	Rozdiel	Index 2009/2008
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	$5=4/3*100$	$6=4-3$	$7=4/1*100$
700 Kapitálové výdavky	1 607 371,8	2 227 154,8	2 218 708,2	2 159 346,2	97,3	- 59 362,0	134,3
710 Obstarávanie kapitálových aktív	499 426,6	640 966,3	455 616,6	475 991,3	104,5	20 374,7	95,3
720 Kapitálové transfery	1 107 945,2	1 586 188,5	1 763 091,6	1 683 354,9	95,5	- 79 736,7	151,9

Zdroj: MF SR

Rozpočet kapitálových výdavkov bol schválený vo výške 2 227 154,8 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol znížený na sumu 2 218 708,2 tis. eur a skutočné výdavky boli vykázané vo výške 2 159 346,2 tis. eur, čo je o 59 362,0 tis. eur menej oproti upravenému rozpočtu. V porovnaní s rokom 2008 dosiahla výška skutočných výdavkov nárast o 551 974,4 tis. eur. Táto hlavná kategória zahŕňa výdavky na obstaranie hmotného a nehmotného investičného majetku pre činnosť rozpočtových organizácií, výdavky súvisiace s týmto obstaraním a kapitálové transfery. Podiel kapitálových výdavkov na celkových výdavkoch predstavoval 16,2 %, čo je o 2,9 % viac oproti podielu v roku 2008.

Kategória 710 - Obstarávanie kapitálových aktív

Rozpočet tejto kategórie bol schválený vo výške 640 966,3 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol znížený o 185 349,7 tis. eur na sumu 455 616,6 tis. eur. Skutočné výdavky dosiahli výšku 475 991,3 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 104,5 % oproti upravenému rozpočtu. V porovnaní s rokom 2008 skutočné výdavky poklesli o 23 435,3 tis. eur. Patria sem výdavky na obstarávanie hmotného a nehmotného majetku. V tejto kategórii sa klasifikujú výdavky umožňujúce nadobúdať kapitálové aktíva z vlastných zdrojov rozpočtov. Najvýznamnejšou položkou v tejto kategórii bola realizácia stavieb a ich technického zhodnotenia vo výške 186 512,4 tis. eur, ktorá predstavovala 39,7 % zo skutočných výdavkov tejto kategórie.

Kategória 720 – Kapitálové transfery

Rozpočet kapitálových transferov bol schválený vo výške 1 586 188,5 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol zvýšený na sumu 1 763 091,6 tis. eur, čo je o 176 903,1 tis. eur viac. Skutočné výdavky boli vykázané vo výške 1 683 354,9 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 95,5 % oproti upravenému rozpočtu. V porovnaní s rokom 2008 vzrástla výška kapitálových transferov o 575 409,7 tis. eur. Táto kategória zahŕňa platby vykonané s cieľom umožniť príjemcovi nadobudnúť kapitálové aktíva alebo kompenzovať ich poškodenie alebo zničenie.

6.2 Výdavky štátneho rozpočtu podľa funkčnej klasifikácie

V rozpočtovom roku 2009 sa pri tvorbe rozpočtu i pri sledovaní jeho plnenia uplatnilo triedenie aj podľa funkčnej klasifikácie. Toto triedenie umožňuje sledovať výdavky podľa oddielov, ktoré zohľadňujú jednotlivé odvetvia verejnej správy. V rámci oddielov sa uplatňuje podrobnejšie členenie na skupiny, triedy a podtriedy.

Funkčná klasifikácia umožňuje sledovanie výdavkov verejnej správy podľa ich účelu a tiež medzinárodné porovnávanie. Výdavky štátneho rozpočtu podľa funkčného členenia sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Výdavky	Skutočnosť 2008	Rozpočet 2009		Skutočnosť 2009	% plnenia uprav. rozpočtu	Rozdiel	Index 2009/2008
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	5=4/3*100	6=4-3	7=4/1*100
01 - Všeobecné verejné služby	2 242 492,6	2 649 087,6	2 536 215,8	2 381 130,6	93,9	-155 085,2	106,2
02 – Obrana	908 047,3	957 280,6	875 890,5	874 722,6	99,9	-1 167,9	96,3
03 Verejný poriadok a bezpečnosť	1 251 482,2	1 276 123,9	1 281 121,4	1 313 903,2	102,6	32 781,8	105,0
04 - Ekonomická oblasť	2 609 211,3	3 346 999,5	3 267 532,6	3 088 828,0	94,5	-178 704,6	118,4
05 - Ochrana životného prostredia	217 972,2	271 400,4	227 022,2	223 518,6	98,5	-3 503,6	102,5
06 - Bývanie a občianska vybavenosť	217 770,8	214 172,8	284 745,4	283 170,9	99,4	-1 574,5	130,0
07 – Zdravotníctvo	1 134 313,0	1 309 955,8	1 311 116,3	1 311 270,0	100,0	153,7	115,6
08 – Rekreačia, kultúra a náboženstvo	242 213,2	280 032,1	288 398,1	287 115,3	99,6	-1 282,8	118,5
09 – Vzdelávanie	1 661 697,6	1 999 127,6	1 847 145,4	1 847 256,6	100,0	111,2	111,2
10 – Sociálne zabezpečenie	1 571 393,3	1 821 110,4	1 723 929,6	1 721 130,8	99,8	-2 798,8	109,5
Spolu	12 056 593,6	14 125 290,7	13 643 117,3	13 332 046,6	97,7	-311 070,7	110,6

Zdroj: MF SR

7 Stanovisko k vybraným kapitolám štátneho rozpočtu

NKÚ SR vykonal kontroly správnosti zostavenia záverečných účtov v 17 rozpočtových kapitolách. Kontrolami bolo zistené, že údaje vykázané vo výkazoch Štátnej pokladnice a jednotlivých návrhov záverečných účtov súhlasia s údajmi vykázanými v návrhu záverečného účtu verejnej správy.

Kancelária Národnej rady SR

Návrh záverečného účtu kapitoly nebol vypracovaný v súlade so Smernicou MF SR z 13. januára 2009 č. MF/8208/2009-311 na vypracovanie záverečných účtov kapitol štátneho rozpočtu, štátnych fondov a na vypracovanie návrhu záverečného účtu verejnej správy SR (ďalej len „Smernicou na vypracovanie záverečných účtov“).

V návrhu záverečného účtu:

- neboli samostatne vyhodnotené doplnkové príjmy a iné mimorozpočtové prostriedky zapojené do plnenia rozpočtu podľa ustanovenia § 23 zákona o rozpočtových pravidlách,
- nebol na položke cestovné náhrady na zahraničné pracovné cesty zhodnotený prínos zahraničných ciest.

Kancelária Ústavného súdu SR

Kontrolou správnosti zostavenia záverečného účtu rozpočtovej kapitoly bolo zistené, že návrh záverečného účtu bol vypracovaný v súlade so Smernicou na vypracovanie záverečných účtov. Účtovné a finančné výkazy zostavené k 31. 12. 2009 neobsahovali významné nesprávnosti a poskytovali verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a o finančnej situácii účtovnej jednotky.

V rámci kontroly však bolo zistené porušenie zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, napríklad: neplnenie povinnosti správcu kapitoly viazať rozpočtové prostriedky pri neplnení rozpočtovaných príjmov, uhradenie výkopových prác vo väčšom objeme ako boli v skutočnosti prevzaté a použitie verejných prostriedkov v rozpore s určeným účelom. Tiež bolo zistené porušenie zákona o správa majetku štátu nehospodárnym konaním pri prenájaní majetku štátu. Ďalej bolo zistené porušenie ustanovení zákona o účtovníctve, a to nedodržaním záväzných postupov účtovania, neúčtovaním všetkých účtovných prípadov roka 2009 a nedodržaním vecnej a časovej súvislosti účtovných prípadov. Nedostatky boli zistené aj pri účtovaní o obstarávaní a zaraďovaní majetku.

Ministerstvo obrany SR

NKÚ SR vykonal kontrolu správnosti zostavenia záverečného účtu rozpočtovej kapitoly MO SR za rok 2009 a kontrolu plnenia opatrení. Kontrolou neboli zistené porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov a všetky opatrenia z predchádzajúcej kontroly boli splnené, resp. ich kontrolovaný subjekt plní. Návrh záverečného účtu kapitoly bol vypracovaný v súlade so Smernicou na vypracovanie záverečných účtov.

Ministerstvo vnútra SR

Kontrolou bolo zistené porušenie ustanovení zákona o účtovníctve pri obstarávaní a zaraďovaní dlhodobého nehmotného a hmotného majetku a zákona o správe majetku štátu, podľa ktorého „správca je oprávnený a povinný majetok štátu užívať na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, nakladať s ním podľa tohto zákona...“

Kontrolou plnenia opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov bolo zistené, že z celkového počtu 11 prijatých opatrení bolo splnených 8 opatrení z toho 2 po termíne, čiastočne boli splnené 2 opatrenia a 1 opatrenie sa nedalo vyhodnotiť z dôvodu jeho aktuálnosti až v roku 2011.

Návrh záverečného účtu kapitoly bol vypracovaný v súlade so Smernicou na vypracovanie záverečných účtov.

Ministerstvo spravodlivosti SR

Návrh záverečného účtu kapitoly nebol vypracovaný v súlade so Smernicou na vypracovanie záverečných účtov.

V návrhu záverečného účtu:

- nebolo zhodnotené plnenie záväzných ukazovateľov rozpočtu kapitoly ako celku,
- neboli rozpísané príjmy a výdavky kapitoly pri úhrnoch najmenej 70 % do úrovne položiek a podpoložiek ekonomickej klasifikácie za celú kapitolu,
- nebolo zhodnotené plnenie kategórie 610 určenej prílohou č. 1 k uzneseniu vlády SR č. 717/2008.

Ministerstvo financií SR

Návrh záverečného účtu kapitoly bol vypracovaný v súlade so Smernicou na vypracovanie záverečných účtov.

Pri kontrole inventarizácie MF SR bolo zistené nezaúčtovanie inventarizačného rozdielu. Uvedená chyba bola hodnotená ako nevýznamná a neovplyvnila dôveryhodnosť návrhu záverečného účtu MF SR.

Vo viacerých prípadoch boli v kapitole MF SR prostredníctvom rozpočtových opatrení uskutočňované výdavky, ktoré by správca kapitoly mohol zohľadniť už v procese prípravy

a tvorby rozpočtu. Zabezpečovanie takýchto výdavkov prostredníctvom rozpočtových opatrení vedie k zvyšovaniu administratívnej náročnosti činnosti kapitoly.

Na základe výsledkov kontroly včasnosti a správnosti zaradovania obstaraných investícií do majetku NKÚ SR odporučil MF SR obstarané investície zaradovať do majetku organizácie priebežne.

Ministerstvo hospodárstva SR

Návrh záverečného účtu kapitoly MH SR za rok 2009 bol zostavený v zmysle Smernice na vypracovanie záverečných účtov.

Kontrolou údajov uvedených v návrhu záverečného účtu a v účtovných a finančných výkazoch MH SR za rok 2009 boli zistené nepresnosti, resp. nesprávne uplatnený postup v nadväznosti na výkazy vychádzajúce z Informačného systému Štátnej pokladnice, ktoré však neovplyvnili správnosť súhrnných údajov vykázaných v účtovných výkazoch kapitoly. MH SR v priebehu rozpočtového roka venovalo pozornosť hospodárnosti, efektívnosti a účelnosti pri vynakladaní prostriedkov rozpočtu kapitoly. Návrh záverečného účtu MH SR podáva verný a pravdivý obraz o majetkovej, výnosovej a finančnej situácii kapitoly.

Na MH SR boli v roku 2009 vykonané dve kontroly NKÚ SR zamerané na kontrolu dodržiavania rozpočtovej disciplíny a efektívneho použitia zdrojov štátneho rozpočtu. Na odstránenie nedostatkov zistených uvedenými kontrolami prijalo MH SR celkovo 29 opatrení, z toho bolo splnených 17 a 12 sa priebežne plní.

Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Kontrolou správnosti zostavenia záverečného účtu kapitoly bolo NKÚ SR zistené porušenie zákona o účtovníctve, zákona o správe majetku štátu, zákona o verejnom obstarávaní a zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

Porušenie zákona o účtovníctve bolo zistené pri účtovaní vyradeného majetku, pri predčasnom odpísaní pohľadávok a pri nedodržaní zásady bilančnej kontinuity. Ďalej nevypracovaním poznámok k účtovnej závierke, nezahrnutím nákladov súvisiacich s jeho obstaraním do obstarávacej ceny a nevykonaním úplnej inventarizácie. Zákon o správe majetku štátu bol porušený nedodržaním lehoty na zánik pohľadávky štátu a nevyžiadanim súhlasu MF SR pri uzatvorení nájomných zmlúv. Ustanovenia zákona o verejnom obstarávaní boli porušené, napríklad: neuzatvorením zmlúv s úspešnými uchádzačmi, nevedením evidencie dokumentácie z uskutočneného verejného obstarávania a nevypracovaním správy o nadlimitnej zákazke. Tiež bolo zistené nedodržanie ustanovenia zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy tým, že bežné výdavky boli klasifikované ako kapitálové.

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

Návrh záverečného účtu kapitoly nebol vypracovaný v súlade so Smernicou na vypracovanie záverečných účtov.

V návrhu záverečného účtu nebol zhodnotený:

- nepoužiteľný a nepotrebný dlhodobý nehmotný a hmotný majetok,
- stav a vývoj pohľadávok celkom a v štruktúre podľa lehoty splatnosti,
- stav a vývoj záväzkov celkom a v štruktúre podľa lehoty splatnosti.

Kontrolou plnenia opatrení na odstránenie zistených nedostatkov z kontrol vykonaných NKÚ SR neboli zistené žiadne nedostatky.

Úrad priemyselného vlastníctva SR

NKÚ SR vykonal kontrolu správnosti zostavenia záverečného účtu rozpočtovej kapitoly ÚPV SR za rok 2009 a kontrolu plnenia opatrení. Kontrolou neboli zistené porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov a všetky opatrenia z predchádzajúcej kontroly boli splnené, resp. ich kontrolovaný subjekt plní. Návrh záverečného účtu kapitoly bol vypracovaný v súlade so Smernicou na vypracovanie záverečných účtov.

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR

Návrh záverečného účtu kapitoly za rok 2009 bol vypracovaný v zmysle Smernice na vypracovanie záverečných účtov. Kontrolou bolo zistené, že nebola vykonaná fyzická inventarizácia majetku v zmysle ustanovení § 29 a § 30 zákona o účtovníctve a ako prebytočný bol evidovaný elektrónkový urýchl'ovač pre medicínsku sterilizáciu v hodnote 3 170 479 eur, ktorý nebol nikdy využívaný a neslúžil na predmet činnosti kapitoly, čím kontrolovaný subjekt nepostupoval v súlade s ustanovením § 3 ods. 2 zákona o správe majetku štátu.

Správa štátnych hmotných rezerv SR

NKÚ SR vykonal v kapitole kontrolu, predmetom ktorej bola analýza jej hospodárenia kontrola správnosti zostavenia záverečného účtu za rok 2009, kontrola zamestnávania osôb so zdravotným postihnutím vo verejnom sektore a plnenie opatrení z predchádzajúcej kontroly. Návrh záverečného účtu kapitoly za rok 2009 bol vypracovaný v zmysle Smernice na vypracovanie záverečných účtov.

Kontrolou bolo zistené porušenie ustanovení o preukázateľnosti účtovných záznamov zákona o účtovníctve, nevhodné vynakladanie rozpočtovaných prostriedkov na stráženie a nedostatky pri financovaní rekonštrukcie príjazdovej cesty. Ďalej nedostatky v použití finančných prostriedkov na refundáciu nákladov spojených s ochraňovaním zásob z položky 637 008 - náhrada nákladov hospodárskej mobilizácie a intervenčných zásob. Boli zakúpené predmety, ktoré nesúviseli s obsahovým vymedzením tejto položky a tiež nebolo zmluvne zabezpečené ich ďalšie využívanie.

Kontrolou plnenia opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov z predchádzajúcej kontroly bolo zistené, že SŠHR prijala celkovo 14 opatrení, z toho 1 bolo splnené, 8 sa priebežne plní, 2 sú sčasti splnené a 3 boli nesplnené.

Všeobecná pokladničná správa

Kontrolou neboli zistené porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov ani nedostatky v pravdivosti a preukázateľnosti údajov vykázaných v účtovných a finančných výkazoch kapitoly. Návrh záverečného účtu kapitoly VPS za rok 2009 bol vypracovaný v zmysle Smernice na vypracovanie záverečných účtov.

Vláda SR súhlasila so zmenou termínu splatností návratných finančných výpomocí poskytnutých mestu Žilina na aktivity súvisiace s Projektom výstavby závodu na výrobu automobilov spoločnosťou KIA Motors Corporation a závodu na výrobu automobilových súčiastok Hyundai Mobis v predchádzajúcom období. Splatnosť zmluvy z októbra 2005 na zabezpečenie realizácie výkupu pozemkov a ich úpravu vo výške 27 451,4 tis. eur bola predĺžená do 30. 06. 2010 a zmluva z júna 2004 na financovanie výstavby obytného súboru Krasňany v súvislosti s investíciou KIA/Hyundai v sume 17 573,1 tis. eur bola predĺžená do 31. 12. 2014. NKÚ SR v súvislosti s predlžovaním splatnosti NFV opätovne poukazuje na pretrvávajúce riziko návratnosti nesplatenej istiny poskytnutých návratných finančných prostriedkov v stanovených termínoch.

V rámci inventarizácie stavu majetku a záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov k 31. 12. 2009 bolo zistené, že kapitola nepostupovala v súlade s Príkazom ministra financií č. 26/2009 na vykonanie dokladovej inventúry, pretože nezabezpečila vo všetkých inventarizačných zápisoch z odsúhlasenia stavu pohľadávok, ku ktorým boli vytvorené opravné položky, uvedenie údajov o vymožitelnosti pohľadávok a výške vytvorenej opravnej položky.

Na základe kontrol vykonaných v 17 rozpočtových kapitolách je možné konštatovať, že účtovné a finančné výkazy zostavené k 31. 12. 2009 neobsahovali významné nesprávnosti a poskytovali verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a o finančnej situácii účtovných jednotiek. V 3 prípadoch bolo zistené, že návrh záverečného účtu kapitoly nebol vypracovaný v súlade so Smernicou na vypracovanie záverečných účtov a tiež v niektorých prípadoch bolo zistené porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov, najmä zákona o účtovníctve, zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákona o správe majetku štátu a zákona o verejnom obstarávaní.

8 Programové rozpočtovanie

Cieľom programového rozpočtovania ako hlavného nástroja na zefektívnenie verejných financií je vypracovať systém rozpočtu, ktorý:

- bude transparentný pre verejnosť,
- umožní posúdiť účel a výsledný efekt vynakladania verejných zdrojov,
- zvýši zodpovednosť správcov rozpočtových kapitol za účelné a efektívne vynakladanie výdavkov v etape prípravy, implementácie aj kontroly plnenia rozpočtu,
- zlepší rozpočtový rozhodovací proces vyjasnením účelnosti vynakladania verejných zdrojov v nadväznosti na očakávané výsledky.

V súčasnosti je vo všetkých rozpočtových kapitolách zavedené programové rozpočtovanie a stabilizované programy, ktoré vyjadrujú na aký účel sa rozpočtové prostriedky vynakladajú. Zámerom programového rozpočtovania v rozpočtovom roku 2009 bolo skvalitňovať programové štruktúry v rozpočtových kapitolách najmä pokiaľ ide o formulovanie zámerov, cieľov a merateľných ukazovateľov, ktoré by bolo možné transparentne hodnotiť z hľadiska dosiahnutých výsledkov pri plnení zámerov štátneho rozpočtu.

Programové rozpočtovanie prispelo v roku 2009 k zvýšeniu transparentnosti a informovanosti o tom kam smerujú verejné zdroje, ale naďalej pretrvávali nedostatky pri formulovaní zámerov, cieľov, merateľných ukazovateľov a tiež pri ich hodnotení.

O uvedenom svedčia aj kontrolné zistenia NKÚ SR, ktorý pri hodnotení cieľov zistil rezervy v procese ich tvorby. Ciele a merateľné ukazovatele sa stanovujú v procese zostavovania návrhu rozpočtu a v priebehu rozpočtového roka ich nie je možné meniť. V priebehu rozpočtového roka však dochádza k zmenám rozpočtových výdavkov na základe rozpočtových opatrení. Nedostatky spočívali v reálnosti formulácií cieľov vzhľadom na podmienky, ktoré boli v čase tvorby jednotlivých programov už známe, alebo sa dali s veľkou istotou predpokladať. Niektoré ciele neboli konzistentné s rozpočtovými zdrojmi, ktoré boli k dispozícii v jednotlivých kapitolách. Vyhodnotenie plnenia stanovených merateľných ukazovateľov bolo pri mnohých prvkoch formálne, prípadne splnenie cieľa bolo hodnotené na základe vyhodnotenia merateľného ukazovateľa, ktorý nemal stanovenú číselnú hodnotu, ale logickú hodnotu (áno/nie). Tým programové rozpočtovanie nebolo ani v roku 2009 hlavným

nástrojom na zefektívňovanie výdavkov. Vo svojej podstate síce informovalo o tom do ktorých oblastí smerujú výdavky, avšak nezohľadňovalo ich skutočnú potrebu.

9 Rozpočtové vzťahy Slovenskej republiky a Európskej únie

9.1 Charakteristika vplyvu prostriedkov Európskej únie na štátny rozpočet

Pri hodnotení rozpočtových vzťahov Slovenskej republiky a Európskej únie je potrebné brať do úvahy nasledovné charakteristiky a väzby:

1. odvody a príspevky, ktoré platí SR do rozpočtu EÚ a to:
 - odvody vlastných zdrojov (založené na DPH, na HND a podiel SR na korekcii Veľkej Británie,
 - odvody tradičných vlastných zdrojov (clo, poľnohospodárske poplatky a odvody z produkcie cukru,
 - rezerva na odvody do všeobecného rozpočtu EÚ.
2. členenie príjmov zo všeobecného rozpočtu EÚ a výdavkov na zaradené a nezaradené do štátneho rozpočtu:

2.1 príjmy a výdavky, ktoré sú rozpočtované, a teda sú zaradené do príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu:

- Záručná sekcia Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu (EAGGF) (I. programové obdobie),
- Európsky poľnohospodársky záručný fond (EAGF) (II. programové obdobie),
- Európsky poľnohospodársky fond rozvoja vidieka (EAFRD) (II. programové obdobie),
- Štrukturálne operácie, a to:
 - Štrukturálne fondy (I. a II. programové obdobie),
 - Kohézny fond (I. a II. programové obdobie).

2.2 príjmy a výdavky, ktoré nie sú rozpočtované, a teda nie sú zaradené do príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu:

- predvstupové fondy: ISPA a Kohézny fond,
- Vnútorne politiky EÚ: Vnútorne opatrenia a Prechodný fond,
- Programy Európskej územnej spolupráce (II. programové obdobie),
- Finančný mechanizmus Európskeho hospodárskeho priestoru,
- Nórsky finančný mechanizmus,
- Švajčiarsky finančný mechanizmus,
- Finančná obálka (financovanie cestovných výdavkov, súvisiacich s účasťou zástupcov SR na zasadnutiach výborov a pracovných skupín Rady EÚ).

3. prostriedky na spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu SR,
4. prelínanie programových období v roku 2009: 2004 - 2006 (I. programové obdobie) a 2007 - 2013 (II. programové obdobie).

Miera pozitívneho finančného vplyvu členstva SR v EÚ a finančných možností v priebehu roka 2009 závisela od schopnosti SR maximálne, zákonným a správnym spôsobom

využiť disponibilné finančné zdroje z prostriedkov EÚ, nakoľko odvodová povinnosť vo vzťahu k všeobecnému rozpočtu EÚ je presne vymedzená právnym rámcom a teda je „daná“.

Bilancia medzi prostriedkami, ktoré SR v roku 2009 odviedla do rozpočtu EÚ a príjmami, ktoré z rozpočtu EÚ získala je čistou finančnou pozíciou SR. Ako bola táto finančná pozícia rozpočtovaná, aká skutočnosť sa dosiahla a porovnanie s minulým rokom ukazuje nasledujúca tabuľka:

(v tis. eur)

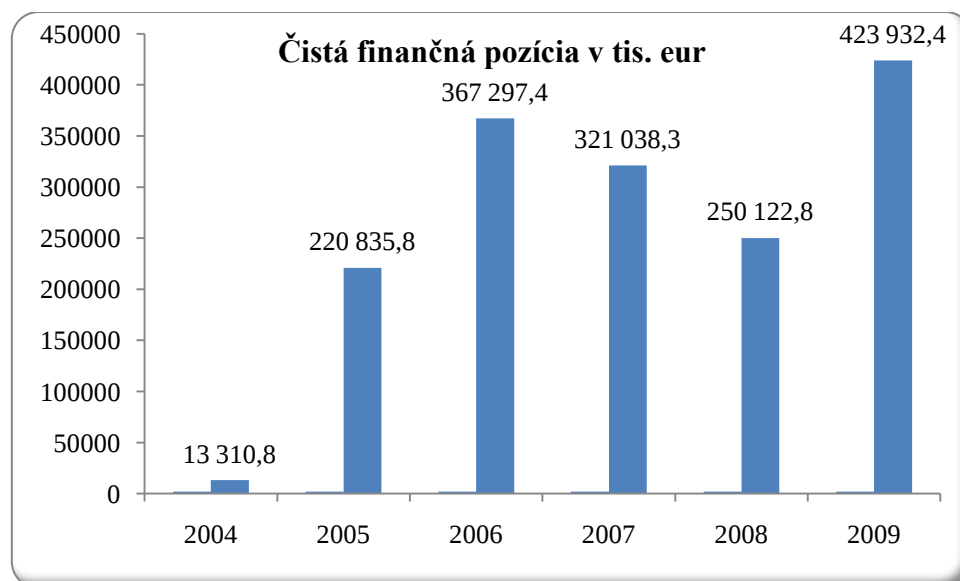
Ukazovateľ	Skutoč. 2008	Rozpočet 2009		Skutoč. 2009	% plnenia upravenéh o rozpočtu	Rozdiel	Index 2009/2008
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	5=4/3*100	6=4-3	7=4/1*100
Odvody a príspevky spolu	643 374,5	755 355,6	730 317,1	695 726,2	95,3	-34 590,9	108,1
Príjmy z EÚ spolu	893 497,5	2 034 593,4	1 286 932,0	1 119 658,6	87,0	-167 273,4	125,3
Príjmy z EÚ zaradené do príjmov SR	863 317,6	1 882 695,4	1 286 932,0	1 110 499,3	86,3	-176 432,7	128,6
Príjmy z EÚ nezaradené do príjmov SR	30 179,9	151 898,0	-	9 159,3	-	9 159,3	30,3
*Čistá finančná pozícia	250 123,0	1 279 237,8	556 614,9	423 932,4	76,2	-132 682,5	169,5

Zdroj: MF SR

* Čistá finančná pozícia = rozdiel medzi príjmami z EÚ spolu a odvodmi a príspevkami spolu

Z analýzy údajov vyplýva, že rozdiel medzi celkovým objemom príjmov, ktoré SR v roku 2009 z rozpočtu EÚ skutočne získala a finančnými prostriedkami, ktoré SR do rozpočtu EÚ odviedla dosiahol sumu 423 932,4 tis. eur. Je to o 855 305,4 tis. eur menej oproti schválenému rozpočtu na rok 2009 a o 132 682,5 tis. eur menej oproti upravenému rozpočtu. Znamená to, že očakávania SR na čistú finančnú pozíciu sa naplnili len na 33,1 % schváleného rozpočtu a na 76,2 % upraveného rozpočtu.

Vývoj čistej finančnej pozície SR od vstupu do EÚ podľa jednotlivých rokov znázorňuje nasledujúci graf:

Zdroj: ZÚ VS

Čistá finančná pozícia, t. j. výška rozdielu medzi príjmami z EÚ a odvodmi a príspevkami do rozpočtu EÚ závisí priamo úmerne od úrovne využitia prostriedkov EÚ schválených pre SR. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že na využiteľnosť zdrojov majú negatívny vplyv rôzne problémy, riziká a nedostatky, ktoré v roku 2009 sprevádzali proces implementácie I. a II. programového obdobia. Ich riešenie má aj vedľajší negatívny efekt, a to kapacitné viazanie ľudských zdrojov, ktoré by sa mohli využiť produktívnejšie na činnosti implementácie a spracovávaní agendy programov a projektov. Za rizikový faktor, ovplyvňujúci pružné využitie disponibilných zdrojov EÚ považujeme napríklad aj posúvanie doby ukončenia realizácie bývalých projektov ISPA a projektov Kohézneho fondu I. programového obdobia, z ktorých mnohé sa kumulujú do záverečného štádia oprávneného obdobia na čerpanie v roku 2010 a viažu na tieto činnosti kapacity ľudských zdrojov. Pritom v tomto období by malo byť intenzívne čerpanie Kohézneho fondu II. programového obdobia, čo predstavuje potenciálne riziko tlaku a možnosti spomalenia čerpania prostriedkov II. programového obdobia z dôvodu prelinania. Čerpanie finančných prostriedkov na štrukturálne opatrenia II. programového obdobia bolo k 31. 12. 2009 (v treťom roku implementácie) na úrovni 4,58 % celkového záväzku 2007 - 2013, čo nemožno označiť za pozitívne.

Znamená to teda, že pri vyššom využití prostriedkov EÚ mohla SR za rok 2009 dosiahnuť ešte vyšší finančný prínos. Preto je žiadúce zvýšiť dôraz pri riešení problémov a odbúravaní bariér rýchlejšieho čerpania finančných prostriedkov EÚ za účelom maximalizácie finančného prínosu pre SR z jej členstva v EÚ.

9.2 Analýza rozpočtovaných a skutočne získaných prostriedkov z Európskej únie podľa jednotlivých fondov a ich využitie

Prehľad plnenia **príjmov** z rozpočtu EÚ zaradených do príjmov SR je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Ukazovateľ	Rozpočet 2009		Skutočnosť 2009	% k schvál. rozpočtu	% k uprav. rozpočtu
	schválený	upravený			
a	1	2	3	3:1	3:2
Záručná sekcia EAGGF	0,0	21 130,0	0,0	0,0	0,0
EAGF	258 884,0	271 119,8	237 441,0	91,7	87,6
EAFRD	272 558,0	289 880,7	289 877,2	106,3	100,0
EFF	1 816,1	477,8	477,8	42,8	100,0
Štrukturálne operácie z toho:	1 349 437,3	704 323,7	582 703,3	43,2	82,7
Štrukturálne fondy I. programové obdobie	0,0	120 399,7	56 770,8	0,0	47,2
Štrukturálne fondy II. programové obdobie	889 221,7	320 831,4	311 847,0	35,1	97,2
Kohézny fond I. programové obdobie	46 059,0	83 042,7	34 035,6	73,9	41,0
Kohézny fond II. programové obdobie	414 156,6	180 049,9	180 049,9	43,5	100,0
Spolu príjmy zaradené do príjmov SR	1 882 695,4	1 286 932,0	1 110 499,3	59,0	86,3

Zdroj: MF SR

Plnenie rozpočtu príjmov, t. j. prostriedkov, ktoré SR v roku 2009 získala z rozpočtu EÚ sa vykazuje v návrhu záverečného účtu vo vzťahu k upravenému rozpočtu a je na úrovni 86,3 %. Avšak oproti schválenému rozpočtu príjmov je plnenie príjmov za rok 2009 len na úrovni 59,0 % a predstavuje sumu menšiu oproti plánovanej o 772 196,1 tis. eur.

Je zjavné, že odhad rozpočtu na rok 2009 uvažoval s vyšším využitím prostriedkov EÚ, a teda aj vyššími príjmami z rozpočtu EÚ.

Prehľad plnenia príjmov z rozpočtu EÚ a iných prostriedkov zo zahraničia na základe medzinárodných zmlúv, nezarađených do príjmov SR je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Ukazovateľ	Rozpočet 2009		Skutočnosť 2009	% k schvál. rozpočtu	% k uprav. rozpočtu
	schválený	upravený			
a	1	2	3	3:1	3:2
ISPA/KF	6 749,0	-	0,0	-	-
Vnútné politiky EÚ*	120 829,0	-	9 159,3	7,6	-
Programy EÚZ II. programové obdobie	24 320,0	-	0,0	-	-
Spolu príjmy z rozpočtu EÚ nezarađené do príjmov SR	151 898,0	-	9 159,3	6,0	-
Finančný mechanizmus EHP	10 000,0	-	2,2	0,0	-
Nórsky finančný mechanizmus	12 000,0	-	0,0	-	-
Švajčiarsky finančný mechanizmus	4 903,3	-	0,0	-	-
Spolu ostatné príjmy nezarađené do príjmov SR	26 903,3	-	2,2	0,0	-
Spolu príjmy nezarađené do príjmov SR	178 801,3	-	9 161,5	5,1	-

Zdroj: MF SR

* prijímatelia sú aj v súkromnom sektore, čo sa neprejaví vo vykazovaní plnenia príjmov SR

Z rozpočtu EÚ sa získali finančné prostriedky nezarađené do príjmov SR v sume 9 161,5 tis. eur, čo predstavuje len 5,1% schváleného rozpočtu. Žiadne príjmy sa v roku 2009 nezískali zo Švajčiarskeho finančného mechanizmu a Nórskeho finančného mechanizmu. Minimálne príjmy v sume 2,2 tis. eur sa získali z Finančného mechanizmu EHP. Nízke plnenie príjmov, a to na úrovni 7,6 % schváleného rozpočtu je i v rámci vnútorných politik EÚ. Okrem programu ISPA/KF údaje o plnení príjmov ukazujú, že očakávania schváleného rozpočtu na rok 2009 neboli naplnené ani v oblasti príjmov nezarađených do príjmov štátneho rozpočtu.

Čerpanie prostriedkov EÚ zaradených do **výdavkov** štátneho rozpočtu a ich percentuálne plnenie vo vzťahu k schválenému a upravenému rozpočtu je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Ukazovateľ	Rozpočet 2009		Skutočnosť 2009	% k schvál. rozpočtu	% k uprav. rozpočtu
	schválený	upravený			
a	1	2	3	3:1	3:2
Záručná sekcia EAGGF	0,0	21 130,0	1 730,1	-	8,2
EAGF priame platby	224 974,0	227 043,9	227 043,9	100,9	100,0
EAGF trhovo orientované výdavky	33 910,0	43 868,2	37 566,0	110,8	85,6
EAFRD	272 558,0	327 741,8	327 741,8	120,2	100,0
EFF	1 816,1	464,9	464,9	25,6	100,0
Štrukturálne operácie z toho:	1 349 437,3	944 189,7	874 925,5	64,8	92,7
Štrukturálne fondy I. progr. obdobie	0,0	146 177,2	123 871,8	-	84,7
Štrukturálne fondy II. progr. obdobie	889 221,7	410 728,9	410 711,5	46,2	100,0
Kohézny fond I. progr. obdobie	46 059,0	175 138,0	128 196,6	278,3	73,2
Kohézny fond II. progr. obdobie	414 156,6	212 145,6	212 145,6	51,2	100,0
Spolu prostriedky EÚ zaradené do výdavkov SR	1 882 695,4	1 564 438,5	1 469 472,2	78,1	93,9

Zdroj: MF SR

V roku 2009 použila SR výdavky z rozpočtu EÚ, zaradené do výdavkov ŠR v sume spolu 1 469 472,2 tis. eur, čo predstavuje 93,9 % upraveného rozpočtu a 78,1% schváleného rozpočtu. Z celkového pohľadu na výdavky v členení podľa jednotlivých finančných zdrojov, a na percento plnenia vo vzťahu k schválenému rozpočtu je zrejmá rozkolísanosť, keďže skutočné plnenie sa pohybuje od 25,6 % (EEF) až po 278,3 % (KF I. programového obdobia). Tento stav svedčí o tom, že očakávania vyjadrené v schválenom rozpočte sa nenaplnili s celkovým výsledným efektom nižším o 21,9 % než sa plánovalo. Úpravou schváleného rozpočtu výdavkov sa stav plnenia výdavkov dostal na celkovú úroveň 93,9 %.

Výdavky na použitie prostriedkov z rozpočtu EÚ, nezaradené do príjmov štátneho rozpočtu a iné prostriedky zo zahraničia, poskytnuté SR na základe medzinárodných zmlúv medzi SR a inými štátmi boli v štátnom rozpočte na rok 2009 odhadované vo výške 178 801,3 tis. eur. Z kapitoly MV SR boli použité prostriedky z Európskeho fondu pre utečencov II. programový rok v sume 21,8 tis. eur. V rámci projektov všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov bola poskytnutá z Európskeho fondu pre utečencov suma 788,9 tis. eur na individuálne projekty, z Fondu pre vonkajšie hranice 699,9 tis. eur na individuálne projekty a národné projekty, z Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín bolo poskytnuté 482,4 tis. eur a z Európskeho fondu pre návrat bolo poskytnuté 317,7 tis. eur.

Z prostriedkov ISPA/KF platobné jednotky vyplátili priamo dodávateľom sumu 11 629,6 tis. eur. Z prostriedkov Prechodného fondu bola poskytnutá konečným prijímateľom a dodávateľom suma celkom 2 043,5 tis. eur.

Prijímateľom bola v roku 2009 z mimorozpočtových účtov certifikačného orgánu poukázaná z prostriedkov EÚ na financovanie Operačného programu INTERACT II suma celkom 2 655,9 tis. eur. Vedúcim partnerom boli v roku 2009 na realizáciu Operačného programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013 poukázané prostriedky v sume 558,4 tis. eur, z toho pre partnerov na území SR v sume 419,0 tis. eur.

Konečným prijímateľom/sprostredkovateľom boli v roku 2009 poukázané prostriedky z Finančného mechanizmu EHP v objeme 7 042,1 tis. eur, z Nórskeho finančného mechanizmu v objeme 9 417,3 tis. eur. Z prostriedkov Švajčiarskeho finančného mechanizmu bola uhradená konečným prijímateľom suma 36,3 tis. eur.

9.3 Spolufinancovanie z prostriedkov štátneho rozpočtu

Na spolufinancovanie výdavkov na spoločné programy EÚ a SR v rámci poľnohospodárskych fondov a štrukturálnych operácií, t.j. štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu I. a II. programového obdobia sa v roku 2009 rozpočtovali prostriedky ŠR v sume 497 775,0 tis. eur. Tento schválený rozpočet bol upravený na sumu 445 107,6 tis. eur. Skutočnosť bola v sume 432 651,4 tis. eur, čo znamená plnenie na 97,2 % upraveného rozpočtu a 86,9% schváleného rozpočtu.

Spolufinancovanie zo ŠR na použitie prostriedkov EÚ nezaradených do výdavkov ŠR a iných prostriedkov zo zahraničia bolo rozpočtované na rok 2009 v sume 9 855,7 tis. eur a táto suma bola upravená rozpočtovými opatreniami na 8 250,2 tis. eur. Skutočné spolufinancovanie v sume 8 477,6 tis. eur predstavovalo 102,8 % upraveného a 86 % schváleného rozpočtu.

Spolufinancovanie ako jeden zo základných predpokladov poskytovania prostriedkov EÚ Slovenskej republike možno zhodnotiť ako primerané a pomerné k čerpaniu prostriedkov poskytnutých vo forme grantov.

9.4 Výsledky kontrolnej činnosti NKÚ SR vo vzťahu k prostriedkom EÚ

NKÚ SR v snahe prispieť svojou nezávislou kontrolnou činnosťou k zákonnému, efektívnemu a transparentnému procesu implementácie a využívania eurofondov prevzal na seba zodpovednosť a prijal pre I. programové obdobie 2004 - 2006 funkciu orgánu vydávajúceho vyhlásenia o ukončení pomoci zo štrukturálnych fondov a z Kohézneho fondu.

NKÚ SR počas roka 2009 v tejto pozícii skontroloval celkom 75 subjektov. Boli nimi ministerstvá, implementačné agentúry a koneční prijímatelia pomoci, ktorí boli preverení priamo na mieste. Uvedenou činnosťou bolo zistených celkom 152 nedostatkov.

Celkovo možno zistenia z kontrol NKÚ SR zhrnúť do týchto okruhov:

- porušenia ustanovení zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, resp. grantu sa vyskytovali vo všetkých kontrolovaných programoch,
- nesúlady s viacerými ustanoveniami zákona o účtovníctve,
- uhradenie položiek, ktoré neboli v rozpočte projektu,
- nevykonávanie alebo nesprávne vykonávanie predbežnej alebo priebežnej kontroly, čím sa porušuje zákon o finančnej kontrole a vnútornom audite,
- nedostatky vo verejnom obstarávaní,
- nezabezpečenie náležitej informovanosti a publicity o spolufinancovaní projektov z prostriedkov EÚ,
- nepredkladanie alebo neskoré predkladanie predpísaných monitorovacích správ,
- nezabezpečená udržateľnosť dosiahnutých výsledkov projektu,
- nedostatočná účinnosť a kvalita vnútorných kontrol a auditov, ktoré nezabránili chybám, resp. ich neodhalili v počiatočnom štádiu.

Ku každému nedostatku vydal NKÚ SR odporúčanie na jeho odstránenie a kontrolované subjekty uviedli konkrétne nápravné kroky, termín a zodpovednú osobu. V zmysle zákona o NKÚ SR kontrolované subjekty prijali opatrenia na odstránenie nedostatkov. NKÚ SR bude ich splnenie sledovať až do úplného odstránenia zistených nedostatkov.

10 Vývoj schodku štátneho rozpočtu a jeho financovanie

V § 1 zákona č. 596/2008 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2009 boli celkové príjmy štátneho rozpočtu rozpočtované sumou 13 115 868 712 eur. Celkové výdavky štátneho rozpočtu boli určené sumou 14 125 290 712 eur. Schodok ŠR bol určený sumou 1 009 422 000 eur.

Zákonom č. 448/2009 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 596/2008 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2009 boli celkové príjmy štátneho rozpočtu rozpočtované sumou 10 971 203 980 eur a schodok bol určený sumou 3 154 086 732 eur, ktorá je podľa § 2 ods. 2 zákona o štátnom rozpočte maximálna.

Na základe vykonaných rozpočtových opatrení boli príjmy v priebehu roka znížené na sumu 10 346,3 mil. eur a výdavky na 13 643,1 mil. eur, čím výška schodku, schválená podľa zákona č. 448/2009 Z. z. nebola zachovaná. Schodok bol zvýšený o 142,8 mil. eur na úroveň 3 296,9 mil. eur.

Pri skutočných dosiahnutých príjmoch 10 540,8 mil. eur a čerpaných výdavkoch 13 332,0 mil. eur sa rozpočtové hospodárenie, ako vyplýva z Návrhu ŠZÚ SR za rok 2009, skončilo schodkom na hotovostnej báze vo výške 2 791,3 mil. eur, a tým bolo dodržané aj ustanovenie § 2 ods. 2 zákona o štátnom rozpočte na rok 2009. Skutočný schodok bol v porovnaní so zákonom rozpočtovanou sumou nižší o 362,8 mil. eur. Svojím objemom dosiahol úroveň 88,5 % schváleného rozpočtu. V porovnaní s rokom 2008 však došlo k zvýšeniu schodku štátneho rozpočtu o 2 087,1 mil. eur.

Plnenie príjmov, čerpanie výdavkov a výsledok hospodárenia ŠR na hotovostnej báze počas jednotlivých mesiacov roka 2009 dokumentujú údaje v nasledujúcej tabuľke:

Ukazovateľ		1.	2.	3.	4.	5.	6.
Príjmy	a)	706,7	1 411,0	2 410,6	3 326,5	3 945,5	4 605,0
	b)	6,4	12,9	22,0	30,3	36,0	42,0
Výdavky	a)	606,4	1 596,1	2 615,3	3 673,8	4 777,1	5 713,4
	b)	4,3	11,3	18,5	26,0	33,8	40,4
Saldo		100,3	-185,1	-204,6	-347,4	-831,6	-1 108,4
Ukazovateľ		7.	8.	9.	10.	11.	12.
Príjmy	a)	5 799,5	6 441,1	7 247,9	8 210,3	9 260,8	10 540,8
	b)	52,9	58,7	66,1	74,8	84,4	96,1
Výdavky	a)	6 713,9	7 647,4	8 608,1	9 747,5	10 836,9	13 332,0
	b)	47,5	54,1	60,9	69,0	76,7	94,4
Saldo		-914,4	-1 206,3	-1 360,2	-1 537,2	-1 576,2	-2 791,3

Zdroj: MF SR

a) v mil. eur

b) % plnenia schváleného ročného rozpočtu

Priebežné hospodárenie ŠR charakterizované vývojom salda k ultimu jednotlivých mesiacov roka 2009 v porovnaní s rovnakým obdobím roka 2008 je uvedené v nasledujúcom v prehľade:

(v mld. eur)

Obdobie	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
2008	0,433	0,052	0,114	0,258	-0,103	-0,137	-0,020	0,169	0,143	0,262	0,318	-0,704
2009	0,100	-0,185	-0,205	-0,347	-0,832	-1,108	-0,914	-1,206	-1,360	-1,537	-1,576	-2,791

Zdroj: Návrh ZÚVS SR, ŠÚ SR

Proces plnenia ŠR, financovanie schodku ŠR a správu štátneho dlhu upravuje zákon č. 291/2002 Z. z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Nesúlad medzi príjmami a výdavkami ŠR podľa dikcie § 5 zákona o štátnom dlhu a štátnych zárukách možno kryť prostriedkami získanými vykonávaním finančných operácií na domacom finančnom trhu a zahraničných finančných trhoch prijímaním úverov, vydávaním štátnych cenných papierov a inými činnosťami súvisiacimi s riadením rizík štátneho dlhu.

NKÚ SR analyzoval systém zabezpečovania likvidity ŠR a súlad postupu MF SR pri tvorbe zdrojov financovania schodku ŠR v nadväznosti na ustanovenia citovaných zákonov.

Počas roka bol nesúlad medzi potrebami a zdrojmi financovaný zdrojmi získanými z emisií štátnych cenných papierov, zdrojmi získanými z čerpaní vládnych úverov, voľnými finančnými zdrojmi Štátnej pokladnice alebo zdrojmi získanými z krátkodobých medzibankových pôžičiek.

V roku 2009 bolo uskutočnených 8 aukcií ŠPP, prostredníctvom ktorých bolo získaných 1 258,6 mil. eur s efektívnou úrokovou sadzbou 1,913 % p. a. a Slovenská republika prostredníctvom Agentúry pre riadenie dlhu a likvidity uskutočnila 25 aukcií ŠD, vrátane zahraničnej emisie, v nominálnej hodnote 6 208,2 mil. eur. K 31.12.2009 bola

priemerná úroková sadzba portfólia nesplatených štátnych dlhopisov vážená hodnotou 4,04 % p. a. V porovnaní s rokom 2008 došlo k poklesu, keď k 31. 12. 2008 bola priemerná úroková sadzba portfólia nesplatených štátnych dlhopisov vážená hodnotou 4,501 % p. a.

Za účelom zabezpečenia likvidity bolo prostredníctvom refinančného systému využitých 3 114,0 mil. eur. ARDAL v priebehu roka uzatvorila krátkodobé medzibankové úvery s komerčnými bankami a krajinami za priemernú úrokovú sadzbu 0,48 % p. a. a za prijaté zdroje zo Štátnej pokladnice za 0,99 % p. a. Za účelom zhodnocovania likvidity ARDAL uzatvorila medzibankové depozitá (uložená voľná likvidita) za priemernú úrokovú sadzbu 1,02 % p. a. K 31. 12. 2009 malo MF SR prostredníctvom ARDAL uložených na medzibankovom trhu celkovo 813,0 mil. eur. Do príjmov štátneho rozpočtu bolo z úrokov zo zhodnocovania voľnej likvidity odvodených celkovo 15,3 mil. eur.

Krytie vykázaného schodku ŠR ku koncu roka bolo zabezpečené príjmami z emitovaných štátnych dlhopisov vo výške 2 791,3 mil. eur.

NKÚ SR konštatuje, že bola zabezpečená denná platobná schopnosť štátu, vykonávali sa operácie za účelom optimalizácie zostatkov na jedinom účte, postupy MF SR a ARDAL pri tvorbe zdrojov dlhového financovania deficitného hospodárenia ŠR a v procese riadenia a zabezpečovania likvidity štátu zodpovedali platnému legislatívnemu rámcu.

11 Štátne aktíva a štátne pasíva

Stav majetku štátu spravovaného štátnymi rozpočtovými organizáciami je v Návrhu ŠZÚ SR v bilancii k 31. 12. 2009 vykazaný vo výške 37 757 514,0 tis. eur a oproti roku 2008 sa zvýšil stav aktív o 4 402 026,0 tis. eur, čo bolo spôsobené najmä prírastkom obežného majetku o 3 540 539,0 tis. eur. Najvýznamnejšou položkou, ovplyvňujúcou stav obežných aktív bolo zúčtovanie transferov medzi subjektmi verejnej správy vo výške 4 671 234,0 tis. eur a zníženie krátkodobých pohľadávok o 2 015 561,3 tis. eur.

Na strane pasív bol zaznamenaný v roku 2009 nárast o 4 402 026,0 tis. eur. Vlastné imanie dosiahlo k 31. 12. 2009 hodnotu -7 903 003,0 tis. eur. Výsledok hospodárenia za rok 2009 predstavoval -1 074 192,7 tis. eur a za minulé roky -6 929 531,7 tis. eur. Záväzky sa zvýšili o 6 318 439,0 tis. eur z čoho najvyšší podiel tvorilo zúčtovanie transferov medzi subjektmi verejnej správy vo výške 3 313 372,0 tis. eur. Krátkodobé záväzky sa znížili o 2 738 679,0 tis. eur. Pozitívny vplyv mali oceňovacie rozdiely vykazané sumou 95 914,0 tis. eur a tvorba fondov vo výške 4 808,7 tis. eur.

11.1 Štátne finančné aktíva a štátne finančné pasíva v správe MF SR

Stav štátnych finančných aktív k 31. 12. 2009 je v návrhu ZÚ kapitoly VPS vykazovaný vo výške 5 467 068,7 tis. eur, čo predstavuje v porovnaní so stavom k 31. 12. 2008 pokles o 650 636,4 tis. eur.

Medziročné zníženie ŠFA je spôsobené predovšetkým znížením stavu pohľadávok voči peňažným ústavom o 1 274 313 tis. eur pri súčasnom náraste peňažných prostriedkov štátu na účtoch v Štátnej pokladnici o 386 660,6 tis. eur, vkladov štátu v tuzemských a medzinárodných finančných inštitúciách o 60 516,4 tis. eur a pohľadávok z návratných finančných výpomocí o 220 906,3 tis. eur.

Najvyšší podiel na celkovom stave ŠFA k 31. 12. 2009 vykazovali prostriedky vedené na účtoch v Štátnej pokladnici 54,3 %, pohľadávky tuzemské 30,6 %, pohľadávky zahraničné 2,1 %, vklady štátu v tuzemských a zahraničných spoločnostiach 7,1 % a časové rozlíšenie nákladov budúcich období v sume 5,9 %.

Na zmenu stavu štátnych finančných aktív na účtoch v Štátnej pokladnici k 31.12.2009 mal vplyv najmä pokles prostriedkov na účte „Účelové prostriedky z FNM SR na splácanie štátneho dlhu“ o 804 079,6 tis. eur, „Účte dôchodkovej reformy“ o 875 300, 0 tis. eur a „Účte ostatných operácií ARDAL Štátna dlh - SKK“ o 704 167,1 tis. eur, pri súčasnom náraste prostriedkov na „Účte pre operácie ARDAL Štátny dlh – EUR“ o 2 787 887,4 tis. eur.

Prostriedky z účtu „Účelové prostriedky z FNM SR na splácanie štátneho dlhu“ boli použité vo výške 365 639 tis. eur najmä na NFV pre spoločnosť Cargo Slovakia, a.s., Železnice SR a MZ SR.

Prostriedky v sume 875 300,0 tis. eur z „Účtu dôchodkovej reformy“ boli poskytnuté Sociálnej poisťovni na krytie jej deficitu.

Prostriedky z „Účtu ostatných operácií ARDAL Štátny dlh - SKK“ boli po zavedení meny euro prevedené na „Účet pre operácie ARDAL Štátny dlh – EUR“. Na „Účet pre operácie ARDAL Štátny dlh – EUR“ boli prijaté najmä prostriedky z emisie tuzemských a zahraničných ŠD, ŠPP, z pôžičiek od komerčných bánk, z účtu ostatných operácií ARDAL Štátna dlh - SKK po zavedení meny euro a z krátkodobých pôžičiek od ŠP z refinančného systému. Z tohto účtu boli hradené najmä splátky tuzemských ŠD, ŠPP, splátky pôžičiek od ŠP z refinančných obchodov, schodok štátneho rozpočtu za rok 2008 a boli poskytnuté pôžičky tuzemským bankám.

NKÚ SR kontrolou stavov pohľadávok z poskytnutých NFV, pohľadávok z realizovaných štátnych záruk vykázaných v účtovníctve kapitoly VPS, zistených inventarizáciou so stavmi vykázanými v záverečnom účte kapitoly VPS nezistil rozdiely.

Zvýšenie záväzkov štátu o 753 963,4 tis. eur bolo dôsledkom zvýšenia záväzkov z emisií štátnych pokladničných poukázok a štátnych dlhopisov.

Stav záväzkov na strane štátnych finančných pasív k 31. 12. 2009, ktoré zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy vymedzuje ako záväzky štátu vzniknuté z prijatých úverov vlády, z vydaných štátnych cenných papierov a záväzky štátnych príspevkových organizácií vzniknuté z úverových vzťahov, MF SR v plnom rozsahu 24 974 586,4 tis. eur charakterizuje ako štátny dlh. V § 2 ods. 1 zákona č. 386/2002 Z. z. o štátnom dlhu a štátnych zárukách v znení neskorších predpisov je štátny dlh definovaný ako súhrn záväzkov SR z minulých rokov.

Štátny dlh ústredných rozpočtových organizácií vykazovaným podľa maastrichtských kritérií je výrazne nižší ako účtovný dlh, ktorý obsahuje v plnej výške záväzky z refinančného systému Štátnej pokladnice, ďalej účty časového rozlíšenia a tiež záväzkov z anonymných vkladov.

Z hľadiska pokrytia dlhovými nástrojmi je skladba štátneho dlhu v účtovníctve MF SR v porovnaní s predchádzajúcim rozpočtovým rokom zachytená nasledovne:

(v tis. eur)

Položky vnútorného dlhu	Stav k 31. 12. 2008	Stav k 31. 12. 2009	Zmena
Štátne dlhopisy emitované na domácom trhu	12 707 268,8	14 220 420,4	1 513 151,6
ŠPP emitované v roku 2008, splatné v roku 2009	741 000,0	940 600,0	199 600,0
Štátne rehabilitačné dlhopisy	22,4	22,8	0,4
Refinančný systém –záväzky voči Štátnej pokladnici	5 117 849,6	3 117 928,7	-1 999 920,9
Záväzky z prevzatých úverov ŽSR a Žsp, a.s.	266 557,8	236 472,1	-30 085,7
Záväzky z dôchodkovej reformy	950 807,4	75 507,4	-875 300,0
Záväzky z anonymných vkladov	32 874,5	29 807,1	-3 067,4
Záväzky z upísaných nespl. CP a vkladov	4 806,5	0,0	-4 806,5
Vnútorný dlh spolu	19 821 187,0	18 620 758,5	-1 200 428,5

Zdroj: MF SR

(v tis. eur)

Položky zahraničného dlhu	Stav K 31. 12. 2008	Stav K 31. 12. 2009	Zmena
Vládne záväzky voči zahraničiu (pôžičky)	203 820,8	164 452,6	-39 368,2
Zahraničné záväzky prevzaté od ČSOB, a. s.	4 205,2	4 237,1	31,9
Záväzky voči podnikom zo zahraničných vládnych úverov	8,9	8,6	-0,3
Záväzky z úverových vzťahov ŠFCH	140 281,0	120 588,4	-19 692,6
Záväzky zo zmluvy medzi MF SR a EIB	265 058,8	252 458,8	-12 573,0
Záväzky z prevzatých úverov ŽSR a Žsp, a. s.	111 678,7	91 373,5	-20 305,2
Záväzky z prevzatých úverov Metro Bratislava, a. s.	40 239,7	37 146,3	-3 093,4
Záväzky z prevzatých úverov SVP, š. p. Banská Štiavnica	21 781,6	17 469,1	-4 312,5
Štátne dlhopisy emitované v zahraničí	3 612 361,3	5 666 066,5	2 053 705,2
Zahraničný dlh spolu	4 399 436,0	6 353 827,9	1 954 391,9
Štátny dlh celkom:	24 220 623,0	24 974 586,4	753 963,4

Zdroj: MF SR

Najvyšší podiel na stave štátnych finančných pasív vykázaných k 31. 12. 2009 tvorili záväzky z emisií štátnych cenných papierov vo výške 20 827 109,7 tis. eur (83,4 %) a záväzky z refinančného systému vo výške 3 117 928,7 tis. eur (12,5 %).

Vývoj štátneho dlhu podľa údajov vykázaných v účtovníctve MF SR za obdobie rokov 2005 až 2009 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

(v tis. eur)

Položka	2005	2006	2007	2008	2009
Vnútný dlh	15 254 831,9	17 123 906,6	17 811 694,1	19 821 187,0	18 620 758,5
Zahraničný dlh	3 111 654,5	3 816 263,7	4 879 628,1	4 399 436,0	6 353 827,9
Spolu:	18 366 486,4	20 940 170,3	22 691 322,2	24 220 623,0	24 974 586,4
Index rastu reťaze	105,7	114,0	108,4	106,7	103,1

Zdroj: MF SR

Celkový štátny dlh vzrástol v roku 2009 oproti minulému roku v absolútnom vyjadrení o 753 963,4 tis. eur t. j. o 3,1 %, čo MF SR zdôvodnilo okrem dlhového prefinancovania schodku štátneho rozpočtu, získaním peňažných prostriedkov z emisií ŠPP a ŠD.

Záväzok z emisií ŠPP bol vykázaný k 31. 12. 2009 vo výške 940 600,0 mil. eur. V roku 2009 boli emitované štátne pokladničné poukážky v nominálnej hodnote 1 258 600,0 tis. eur za účelom financovania priebežného schodku štátneho rozpočtu a splatenia ŠPP emitovaných v roku 2008 vo výške 741 000,0 tis. eur a v roku 2009 vo výške 318 000,0 tis. eur.

Záväzky z emisií ŠD k 31. 12. 2009 predstavovali sumu 14 220 420,4 tis. eur. Medziročné zvýšenie záväzkov z emisií ŠD predstavovalo 1 513 151,6 tis. eur. Záväzok sa v priebehu roka zvýšil emitovaním nových ŠD v sume 4 208 195,7 tis. eur a aktuálnym účtovaním úrokov v sume 436 908,3 tis. eur a znížil sa najmä splatením istín ŠD v sume 2 655 520,0 eur a splátok úrokov vo výške 476 459,4 tis. eur.

V rámci obchodov realizovaných ARDAL pri zabezpečovaní zdrojov na financovanie priebežného schodku štátneho rozpočtu sa záväzky z refinančného systému k 31. 12. 2008 v sume 5 117 849,6 tis. eur znížili k 31. 12. 2009 na 3 117 928,7 tis. eur.

Výpadok musel byť nahradený externými zdrojmi z peňažného, resp. kapitálového trhu. Za účelom zabezpečenia likvidity ARDAL v priebehu roka uzatvorila na účet MF SR krátkodobé medzibankové úvery v domácej mene EUR (refinančné obchody) s komerčnými bankami a krajinami za priemernú úrokovú sadzbu 0,48 % p. a., prijaté finančné zdroje zo Štátnej pokladnice boli za priemernú úrokovú sadzbu 0,99 % p. a.

Z údajov na strane štátnych finančných aktív je zrejmé, že časť prostriedkov z úverov v rámci refinančného systému bola použitá na ich zhodnotenie. Za účelom zhodnocovania dočasne voľnej likvidity ARDAL v priebehu roka uzatvorila na účet MF SR medzibankové depozitá (uložená voľná likvidita) za priemernú úrokovú sadzbu 1,02 p. a.

12 Zhodnotenie hospodárenia obcí a vyšších územných celkov

V rámci záverečných účtov subjektov verejnej správy NKÚ SR vyjadruje stanovisko k návrhu záverečného účtu za obce a VÚC a to na základe údajov návrhu záverečného účtu verejnej správy spracovaného MF SR, návrhov záverečných účtov samosprávnych krajov ako aj výsledkov kontrolnej činnosti NKÚ SR v uvedených subjektoch.

Zákonom stanovený termín prerokovania návrhov záverečných účtov obcí a samosprávnych krajov do konca júna po uplynutí rozpočtového roka umožňuje uvedeným subjektom aj po odovzdaní údajov pre potreby hodnotenia rozpočtu verejnej správy naďalej pokračovať v spracovaní návrhov záverečných účtov, čo prináša určité riziko zistené kontrolou, a to možnú existenciu nesúladu medzi údajmi v predložených finančných výkazoch a údajmi, ktoré sú uvedené v záverečných účtoch prerokovaných v zastupiteľstvách subjektov samosprávy.

Vo vzťahu k údajom o čerpaní rozpočtov a o majetkovej a finančnej situácii obcí a VÚC je dôležité uviesť ďalšiu skutočnosť zistenú vykonanými kontrolami, ktorá môže mať vplyv na hodnovernosť a správnosť uvedených údajov a to nedôsledné uplatňovanie rozpočtovej klasifikácie, uplatňovanie ktorej má, okrem iného, zabezpečiť vykazovanie rozpočtových príjmov a výdavkov a jednotné podklady pre spracovanie výkazníctva.

12.1 Obce

Schválené bežné rozpočty obcí a miest očakávali príjmy v sume 2 703 074,5 tis. eur, výdavky v sume 2 484 153,9 tis. eur a prebytok v sume 218 920,6 tis. eur. Po schválení zmien v rozpočte upravené bežné rozpočty obcí a miest predpokladali príjmy v sume 2 771 663,6 tis. eur, výdavky v sume 2 610 677,3 tis. eur a rozpočtový prebytok v sume 160 986,3 tis. eur. Skutočné bežné príjmy dosiahli sumu 2 806 428,4 tis. eur a výdavky sumu 2 543 810,8 tis. eur, prebytok bol 262 617,6 tis. eur.

Schválené kapitálové rozpočty obcí a miest očakávali príjmy v sume 545 506,7 tis. eur, výdavky v sume 1 042 387,7 tis. eur a schodok v sume 496 881,0 tis. eur. Upravené kapitálové rozpočty obcí a miest predpokladali príjmy v sume 499 139,5 tis. eur, výdavky v sume 1 083 508,8 tis. eur a rozpočtový schodok vo výške 584 369,3 tis. eur. Skutočné kapitálové príjmy dosiahli sumu 376 235,5 tis. eur, kapitálové výdavky 860 168,9 tis. eur, schodok bol v sume 483 933,4 tis. eur.

Súčasťou rozpočtov boli aj finančné operácie, v rámci ktorých obce a mestá schválili v príjmovej časti získať 412 841,3 tis. eur, výdavkové finančné operácie v sume 90 505,5 tis. eur a prebytok v sume 322 335,8 tis. eur.

Po schválených zmenách boli upravené príjmové finančné operácie v sume 656 581,7 tis. eur, upravené výdavky v oblasti finančných operácií sa očakávali v sume 136 427,7 tis. eur a prebytok v sume 520 154,0 tis. eur. Skutočné príjmové finančné operácie boli dosiahnuté v sume 575 670,4 tis. eur, výdavkové finančné operácie v sume 138 650,5 tis. eur a prebytok finančných operácií bol 437 019,9 tis. eur.

Celkové príjmy rozpočtov obcí a miest boli schválené vo výške 3 661 422,5 tis. eur, v upravených rozpočtoch vo výške 3 927 384,8 tis. eur a v skutočnosti dosiahli sumu

3 758 334,3 tis. eur. Celkové výdavky boli schválené vo výške 3 617 047,1 tis. eur, v upravených rozpočtoch v sume 3 830 613,8 tis. eur a v skutočnosti sa realizovalo 3 542 630,2 tis. eur. Hospodárenie obcí a miest tak skončilo prebytkom v sume 215 704,1 tis. eur. Po vylúčení finančných operácií vo výške 575 670,4 tis. eur z príjmovej časti rozpočtov predstavovali príjmy sumu 3 182 663,9 tis. eur. Po vylúčení finančných operácií vo výške 138 650,5 tis. eur z výdavkovej časti rozpočtov obcí predstavovali výdavky sumu 3 403 979,7 tis. eur. Rozpočtové hospodárenie obcí a miest tak po vylúčení finančných operácií skončilo so schodkom 221 315,8 tis. eur.

V porovnaní s rokom 2008 sa skutočne dosiahnuté príjmy celkom zvýšili o 152 021,3 tis. eur a celkové výdavky zvýšili o 198 808,7 tis. eur.

Celkový majetok vo výške 13 091 238,0 tis. eur v porovnaní s rokom 2008 vzrástol o 841 192,0 tis. eur, pričom najvyššie prírastky zaznamenal dlhodobý majetok o 667 963,0 tis. eur, pohľadávky o 28 257,0 tis. eur a dlhodobý finančný majetok o 6 680,0 tis. eur.

Súhrnný prehľad o hospodárení obcí podáva nasledujúca tabuľka:

(v tis. eur)

Položka	Skutočnosť 2008	Rozpočet 2009		Skutočnosť 2009	Rozdiel 2009-2008	% k upr. rozpočtu	Index 2009/2008
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	4-3	4/3*100	4/1*100
Príjmy celkom	3 606 312,9	3 661 422,5	3 927 384,8	3 758 334,3	-169 050,5	95,7	104,2
Bežné príjmy	2 757 811,3	2 703 074,5	2 771 663,6	2 806 428,4	34 764,8	101,3	101,8
Kapitálové príjmy	477 244,9	545 506,7	499 139,5	376 235,5	-122 904,0	75,4	78,8
Finančné operácie príjmové	371 256,7	412 841,3	656 581,7	575 670,4	-80 911,3	87,7	155,1
Výdavky celkom	3 343 821,5	3 617 047,1	3 830 613,8	3 542 630,2	-287 983,6	92,5	105,9
Bežné výdavky	2 413 776,0	2 484 153,9	2 610 677,3	2 543 810,8	-66 866,5	97,4	105,4
Kapitálové výdavky	765 415,6	1 042 387,7	1 083 508,8	860 168,9	-223 339,9	79,4	112,4
Finančné operácie výdavkové	164 629,9	90 505,5	136 427,7	138 650,5	2 222,8	101,6	84,2
Príjmy celkom – výdavky celkom	262 491,4	44 375,4	96 771,0	215 704,1	118 933,1	222,9	82,2

Zdroj: Návrh ZÚVS SR

V zmysle zákona č. 324/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov boli subjekty územnej samosprávy – obce a VÚC povinné pripravovať svoje rozpočty pre roky 2009 – 2011 ako programové rozpočty.

Znamená to, že od roku 2009 mali rozpočty obcí, okrem platnej štruktúry a vymedzenia príjmov a výdavkov, po prvýkrát obsahovať aj reálne údaje o zámeroch, cieľoch a merateľných ukazovateľoch samosprávy, zavedenie ktorých má zabezpečiť efektívne a účinné použitie verejných prostriedkov, zvyšovať kvalitu služieb zo strany samosprávy a zvýšenie informovanosti verejnosti o tom, do ktorých oblastí, aktivít samosprávy budú smerovať verejné prostriedky rozpočtov jednotlivých subjektov samosprávy.

NKÚ SR vykonal kontrolu implementácie programového rozpočtovania v rozpočtovom procese obcí a miest, na základe ktorej zistil, že v niektorých obciach neboli zostavené rozpočty ako programové a v ďalších obciach tieto obsahovali iba programy, bez formulovania zámerov a cieľov, ktoré obce budú realizovať z výdavkov rozpočtu obce. V programových rozpočtoch obcí neboli zahrnuté merateľné ukazovatele. Obce tým, že viacročné rozpočty na roky 2009 až 2011 a rozpočet na rok 2009 nevypracovali v štruktúre

programového rozpočtu, bez formulovania zámerov, cieľov a merateľných ukazovateľov nepostupovali v súlade s ustanovením § 4 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Ďalej bolo zistené, že obce neuskutočnili monitorovanie a hodnotenie merateľných ukazovateľov, neporovnali očakávané hodnoty, ktoré mali byť stanovené v merateľných ukazovateľoch so skutočnosťou, nevypracovali monitorovacie a hodnotiace správy plnenia programového rozpočtu, čím porušili ustanovenie § 12 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Kontrolované subjekty nerešpektovali, resp. vo vlastnej činnosti neaplikovali Metodický pokyn MF SR č. 5238/2004-42 na usmernenie programového rozpočtovania v znení Dodatku č. 1 a Dodatku č. 2 a Praktický a konkrétny manuál pre tvorbu programových štruktúr na úrovni miestnej a regionálnej samosprávy.

V niektorých prípadoch bolo zistené porušenie ustanovení zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy tým, že zmena rozpočtu nebola premietnutá do rozpočtových opatrení, nebola vedená operatívna evidencia o rozpočtových opatreniach, čerpanie kapitálových výdavkov v rozpočte nebolo premietnuté do rozpočtových opatrení pred samotným použitím finančných prostriedkov, úhrady výdavkov neboli schválené v rozpočte a jednotlivé položky rozpočtu výdavkových finančných operácií boli označené iba slovné bez ich číselného zoradenia na podpoložky ekonomickej klasifikácie a tiež tým, že kapitálový rozpočet nebol členený na kapitálové príjmy a kapitálové výdavky,

Pri kontrole výkonu správy dane za ubytovanie boli zistené nedostatky pri vedení evidencie dane jednotlivých daňových subjektov, pri oznamovaní vzniku alebo zániku daňovej povinnosti platiteľov dane, vo využívaní možnosti vyzvať daňových dlžníkov k plneniu odvodu dane, pri vykonávaní následných kontrol a v dodržiavaní termínov odvodu dane. Zistené boli aj nedostatky v oblasti účtovníctva.

12.2 Vyššie územné celky

VÚC zostavovali svoje rozpočty v roku 2009 podľa § 10 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v členení na bežné a kapitálové rozpočty. Súčasťou rozpočtového hospodárenia boli aj príjmové a výdavkové finančné operácie.

Schválené bežné rozpočty VÚC očakávali príjmy v sume 1 018 763,8 tis. eur, výdavky v sume 979 852,3 tis. eur a prebytok v sume 38 911,5 tis. eur. Upravené bežné rozpočty VÚC predpokladali príjmy v sume 1 014 067,9 tis. eur, výdavky v sume 998 570,4 tis. eur a rozpočtový prebytok v sume 15 497,5 tis. eur. Skutočné bežné príjmy dosiahli sumu 1 010 653,9 tis. eur a výdavky sumu 966 331,3 tis. eur, prebytok bol dosiahnutý v sume 44 322,6 tis. eur.

Schválené kapitálové rozpočty VÚC očakávali príjmy v sume 64 299,1 tis. eur, výdavky v sume 240 210,4 tis. eur a schodok v sume 175 911,3 tis. eur. Upravené kapitálové rozpočty VÚC predpokladali príjmy v sume 46 343,0 tis. eur, výdavky v sume 226 421,0 tis. eur a schodok vo výške 180 078,0 tis. eur. Skutočné kapitálové príjmy dosiahli sumu 23 808,0 tis. eur a kapitálové výdavky 158 885,8 tis. eur, schodok bol v sume 135 077,8 tis. eur.

Súčasťou rozpočtu boli aj finančné operácie, v rámci ktorých VÚC schválili v príjmovej časti získať 156 125,0 tis. eur, výdavkové finančné operácie v sume 19 125,2 tis. eur.

Po schválených zmenách predpokladali VÚC v príjmovej časti upravené príjmové finančné operácie v sume 186 998,1 tis. eur, upravené výdavkové finančné operácie sa očakávali v sume 19 879,7 tis. eur. Skutočné príjmové finančné operácie boli dosiahnuté v sume 144 324,2 tis. eur, výdavkové finančné operácie v sume 9 286,3 tis. eur a prebytok finančných operácií bol 135 037,9 tis. eur.

Celkové príjmy rozpočtov VÚC boli schválené vo výške 1 239 187,9 tis. eur, v upravených rozpočtoch vo výške 1 247 409,0 tis. eur a v skutočnosti dosiahli sumu 1 178 786,1 tis. eur.

Celkové výdavky boli schválené vo výške 1 239 187,9 tis. eur, v upravených rozpočtoch v sume 1 244 871,1 tis. eur, z ktorých sa realizovalo 1 134 503,4 tis. eur. Hospodárenie VÚC tak skončilo s prebytkom v sume 44 282,7 tis. eur. Po vylúčení finančných operácií vo výške 144 324,2 tis. eur z príjmovej časti rozpočtov predstavovali príjmy sumu 1 034 461,9 tis. eur. Po vylúčení finančných operácií vo výške 9 286,3 tis. eur z výdavkovej časti rozpočtov VÚC predstavovali výdavky sumu 1 125 217,1 tis. eur. Rozpočtové hospodárenie VÚC tak po vylúčení finančných operácií skončilo so schodkom vo výške 90 755,2 tis. eur.

V porovnaní s rokom 2008 sa skutočne dosiahnuté celkové príjmy VÚC za rok 2009 znížili o 16 413,1 tis. eur a celkové výdavky sa zvýšili o 12 615,6 tis. eur.

Celkový majetok VÚC vo výške 2 135 024 tis. eur v porovnaní s rokom 2008 vzrástol o 111 456,0 tis. eur, pričom najvyššie prírastky zaznamenal dlhodobý majetok o 86 244,0 tis. eur a dlhodobý finančný majetok o 15 600,0 tis. eur.

Výsledky hospodárenia VÚC sumarizuje nasledujúca tabuľka:

(v tis. eur)

Položka	Skutočnosť 2008	Rozpočet 2009		Skutočnosť 2009	Rozdiel 2009-2008	% k upr. rozpočtu	Index 2009/2008
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	4-3	4/3*100	4/1*100
Príjmy celkom	3 606 312,9	3 661 422,5	3 927 384,8	3 758 334,3	-169 050,5	95,7	104,2
Bežné príjmy	2 757 811,3	2 703 074,5	2 771 663,6	2 806 428,4	34 764,8	101,3	101,8
Kapitálové príjmy	477 244,9	545 506,7	499 139,5	376 235,5	-122 904,0	75,4	78,8
Finančné operácie príjmové	371 256,7	412 841,3	656 581,7	575 670,4	-80 911,3	87,7	155,1
Výdavky celkom	3 343 821,5	3 617 047,1	3 830 613,8	3 542 630,2	-287 983,6	92,5	105,9
Bežné výdavky	2 413 776,0	2 484 153,9	2 610 677,3	2 543 810,8	-66 866,5	97,4	105,4
Kapitálové výdavky	765 415,6	1 042 387,7	1 083 508,8	860 168,9	-223 339,9	79,4	112,4
Finančné operácie výdavkové	164 629,9	90 505,5	136 427,7	138 650,5	2 222,8	101,6	84,2
Príjmy celkom – výdavky celkom	262 491,4	44 375,4	96 771,0	215 704,1	118 933,1	222,9	82,2

Zdroj: Návrh ZÚVS SR

NKÚ SR vykonal kontrolu účtovných a finančných výkazov vo vzťahu k vykázaným výsledkom hospodárenia vo všetkých 8 vyšších územných celkoch za rok 2009. Predmetom kontroly bolo zostavenie, schválenie, rozpis, úpravy rozpočtu samosprávneho kraja, vyhodnotenie príjmovej časti rozpočtu, vyhodnotenie výdavkovej časti rozpočtu, zhodnotenie štruktúry majetku a zdrojov jeho financovania, proces obstarania, evidencie, vyradenia majetku, významné položky vykazované v oblasti pohľadávok a záväzkov, preverenie informácií a údajov uvedených v účtovných a finančných výkazoch, správnosť, zákonnosť a spoľahlivosť účtovania skutočností o účtovných prípadoch a výsledkoch hospodárenia, kontrola plnenia príjmov a čerpania bežných a kapitálových výdavkov a kontrola príjmových a výdavkových finančných operácií.

Účtovné a finančné výkazy poskytovali verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré boli predmetom účtovníctva a o finančnej situácii VÚC až na Banskobystrický samosprávny kraj, kde suma všetkých zistených chýb v účtovných výkazoch bola vyššia ako stanovená hladina významnosti.

Kontrolou boli zistené aj viaceré porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov, najmä zákona o účtovníctve pri vykonávaní inventarizácie, v oblasti nesprávneho, neúplného a nepreukázateľného účtovníctva, keď neboli k faktúram predložené súpisys skutočne zrealizovaných prác, pri zaraďovaní dlhodobého majetku, pri účtovaní účtovných prípadov do obdobia, s ktorým vecne a časovo nesúviseli a tiež bolo zistené zostavenie riadnej účtovnej závierky po termíne a nedodržanie termínov predloženia finančných a účtovných výkazov.

Porušenie zákona o rozpočtových pravidlách bolo zistené pri nesprávnom zatriedení najmä výdavkov rozpočtu v rámci položiek a podpoložiek ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie, pri presune rozpočtovaných prostriedkov rozpočtovými opatreniami až v nasledujúcom rozpočtovom roku, pri monitorovaní a hodnotení programového rozpočtovania a v jednom prípade nebolo vykonané zúčtovanie rozpočtových príjmov a výdavkov uskutočnených počas rozpočtového provizória so schváleným rozpočtom.

Ďalej boli zistené nedostatky pri kontrole ustanovení zákona o verejnom obstarávaní pri zákazkách s nízkou hodnotou a tiež pri uzatváraní dohôd o vykonaní práce podľa Zákonníka práce. Zákon o finančnej kontrole a vnútornom audite bol porušovaný nedôsledným vykonávaním predbežnej finančnej kontroly. A tiež bolo zistené nakladanie s majetkom v rozpore so zákonom o majetku vyšších územných celkov.

Napriek poklesom príjmov VÚC (najmä výnosu dane z príjmov fyzických osôb) bolo zistené neuplatňovanie úrokov z omeškania, nevymáhanie pohľadávok a nevymáhanie splácania návratnej finančnej výpomoci.

Boli zistené aj porušenia interných predpisov a to zásad hospodárenia a nakladania s majetkom, predpisov o evidovaní, oceňovaní a odpisovaní dlhodobého majetku a evidovaní a oceňovaní drobného majetku a zásob a všeobecného záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií.

Záver

NKÚ SR na základe výsledkov kontroly správnosti zostavenia záverečných účtov rozpočtových kapitol, kontroly správnosti zostavenia Návrhu záverečného účtu SR za rok 2009, ako aj analýzy vyžiadanych informácií konštatuje, že:

- Návrh záverečného účtu verejnej správy SR za rok 2009 obsahuje všetky náležitosti v zmysle ustanovení § 29 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy,
- v hospodárení štátneho rozpočtu vykázanom na hotovostnom princípe sa v roku 2009 dosiahli:

- príjmy	10 540 795,6 tis. eur
- výdavky	13 332 046,6 tis. eur
- schodok	2 791 251,0 tis. eur
- slovenská ekonomika bola v roku 2009 výrazne ovplyvnená globálnou finančnou a hospodárskou krízou, ktorej dopady sa nedali pri otvorenej a tým zraniteľnej slovenskej ekonomike výrazne ovplyvniť domácou hospodárskou politikou. Jej vplyvom sa znížil

potenciálny HDP, poklesla dynamika exportu vrátane celkového domáceho dopytu a oslabil sa trh práce,

- schodok rozpočtu verejnej správy v metodike ESA 95 dosiahol podľa predbežných údajov úroveň 4 289 463 tis. eur, čo bolo o 1 150 478 tis. eur viac oproti rozpočtovanému schodku. Jeho podiel na HDP dosiahol 6,8 %, čo predstavuje prekročenie maastrichtského kritéria deficitu o 3,8 %. V medzinárodnom porovnaní dosiahla Slovenská republika rovnaký podiel schodku ako je priemer štátov EÚ-27 t. j. 6,8 %, ale v rámci eurozóny patrí SR ku štátom s horším výsledkom oproti priemeru štátov eurozóny (6,3 %),
- konsolidovaný dlh verejnej správy (maastrichtský dlh) dosiahol k 31. 12. 2009 hodnotu 22 584 494 tis. eur. Medziročné zvýšenie dlhu o 3 971 658 tis. eur, spôsobilo zvýšenie jeho podielu na HDP na úroveň 35,7 %. Zvýšenie bolo spôsobené rastom dlhu o 21,5 % a súčasným poklesom HDP o 5,9 %. Nachádza sa však pod vyžadovanou limitnou hranicou 60 %. Aj v porovnaní s EÚ-27 patrí Slovenská republika k štátom s priaznivou hodnotou dlhového pomeru,
- programové rozpočtovanie nebolo ani v roku 2009 hlavným nástrojom na zefektívňovanie výdavkov. Vo svojej podstate síce informovalo o tom, do ktorých oblastí smerujú výdavky, avšak nezohľadňovalo ich skutočnú potrebu. Naďalej pretrvávali nedostatky pri formulovaní zámerov, cieľov, merateľných ukazovateľov a tiež pri ich hodnotení,
- rozdiel medzi celkovým objemom príjmov, ktoré Slovenská republika v roku 2009 z rozpočtu Európskej únie skutočne získala a finančnými prostriedkami, ktoré Slovenská republika do rozpočtu Európskej únie skutočne odviedla dosiahol sumu 423 932,4 tis. eur. Je to o 855 365,4 tis. eur menej oproti schválenému rozpočtu na rok 2009. Preto na dosiahnutie vyššieho finančného prínosu je potrebné zvýšiť dôraz pri riešení problémov a odbúravaní bariér rýchlejšieho čerpania finančných prostriedkov z Európskej únie,

NKÚ SR zistil vo vzťahu k prostriedkom Európskej únie porušenia ustanovení zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, nesúlad s viacerými ustanoveniami zákona o účtovníctve, uhradenie položiek, ktoré neboli v rozpočte projektu, nevykonávanie alebo nesprávne vykonávanie predbežnej alebo priebežnej kontroly, nedostatky vo verejnom obstarávaní, nezabezpečenie náležitej informovanosti a publicity o spolufinancovaní projektov z prostriedkov EÚ, nepredkladanie alebo neskoré predkladanie predpísaných monitorovacích správ, nezabezpečenie udržateľnosti dosiahnutých výsledkov projektu a nedostatočnú účinnosť a kvalitu vnútorných kontrol a auditov, ktoré nezabránili chybám, resp. ich neodhalili v počiatočnom štádiu.

Na základe kontrol vykonaných v 17 rozpočtových kapitolách je možné konštatovať, že účtovné a finančné výkazy zostavené k 31.12.2009 neobsahovali významné nesprávnosti a poskytovali verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a o finančnej situácii účtovných jednotiek. V 3 prípadoch bolo zistené, že návrh záverečného účtu kapitoly nebol vypracovaný v súlade so Smernicou na vypracovanie záverečných účtov a tiež v niektorých prípadoch bolo zistené porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov, najmä zákona o účtovníctve, zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákona o správe majetku štátu a zákona o verejnom obstarávaní.

V rámci kontroly VÚC bolo zistené, že účtovné a finančné výkazy poskytovali verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré boli predmetom účtovníctva a o ich finančnej situácii až na Banskobystrický samosprávny kraj, kde suma všetkých zistených chýb v účtovných výkazoch bola vyššia ako stanovená hladina významnosti.

Na základe poznatkov z vykonaných kontrol a množstva zistených nedostatkov NKÚ SR poukazuje na rizikové oblasti v systéme riadenia, kontroly a využívania verejných

zdrojov a zdrojov z rozpočtu Európskej únie. Preto bude v nasledujúcom období stratégia kontrolnej činnosti NKÚ SR naďalej klásť dôraz na efektívne, hospodárne a účinné vynakladanie verejných zdrojov a prostriedkov Európskej únie so zameraním na 3 hlavné oblasti:

- riešenie negatívnych dopadov a zmiernenie účinkov hospodárskej krízy a rozvoj hospodárstva,
- čerpanie a efektívne využívanie prostriedkov z rozpočtu Európskej únie,
- aktuálne a celospoločensky významné témy.

Bratislava, júl 2010